

CANTALAUSA

LO PRIMIER LIBRE DE LA JUNGLA

Revirat de l'anglés per Joan de Cantalausa en occitan e en francés a partir de The Jungle Books.

PER L'OCCITANOFONIA TOTA, e, mai que mai, per Ramon Chatbèrt que me tornèt passar las espròvas.

RUDYARD KIPLING

LO PRIMIER LIBRE DE LA JUNGLA

Revirat de l'anglés per Joan de Cantalausa en occitan e en francés a partir de The Jungle Books.

ABANS PROPAUS

Dels sèt racontes del Primier Libre de la Jungla, son que los tres primièrs concernisson Mòugli l'enfant-lop. Mas, a la diferéncia de l'enfant salvatge d'Avairon que viviá vergonhablament sul puèg de Montfranc (Roergue), al pè de La Cauna (Tarn), en 1799, e a la diferéncia des autres enfants-lops istorics, totes bravament nècis, sens cap de parlar uman, desprovesits de tota mena d'educacion e entre pauc e mens incapables de se téner de pès, lo Mòugli de Kipling, el, es un enfant-lop extraordinari: bèl ome, net, san, intelligent, ausard, capable de totas las emocions o passions umanas - e mai del pus implacable asir e de las tornas pus emmalidas - al quiti còr de sa vida idillica amb l'animalum de la jungla dont a volentadas, ni per tot, l'educacion e la lei.

Mas los autres quatre racontes se revèrtan quicòm amb los tres primièrs. Lo buòu marin blanc Kotick, coma Mòugli fòrbandit pels lops que salvarà ça que la, lo buòu marin blanc Kotick es rebufat per totes sos parius que finirà per salvar tanben. La mangosta Rikki, coma l'orfanèl Mòugli amassa e salvat pels lops, es una orfanèla amassada pels òmes: salvada per eles, los salvarà atanben. Tomai, coma Mòugli, es un enfant que mai estima l'anar de la jungla que non pas los uses dels òmes; coma Mòugli grasiat al Conselh de l'Ardada dels Lops, Tomai es admés a la Dança Secrèta dels-Elefants que cap d'òme aviá pas jamai vista...

Al Servici de la Reina seriá benlèu lo raconte de pus mal far endevenir amb los autres sièis. Mas ne soi pas brica solid. Mòugli, ni per reguinar, volonta ça que la de se plegar a la dura lei de la jungla. Los elefants, los buòus, los muòls, los camèls, los cavals... domdats pels òmes, dins lo pus darrièr dels sèt racontes qu'anam legir, se son embucats d'a fons l'ideal dels òmes, la dura lei dels òmes, e dins lor forma pus tragica: las guèrras menadas pels òmes. De notar atanben que dins aiceste racole, coma Mòugli compren e parla, dins los tres primièrs, los diversès dialèctes de las bèstias fèras de la jungla, l'òme compren, aici, lo parlar de tot l'animalum domètge: bestial boïn, elefantin, cavalin, camelin o autre.

Se poiariá encara trobar tot un fum d'autres semblanças. Lo legeire las dessobtarà de per el, de tornar legir aquelas istòrias que tan miraclosament encantèron son adolescència.

Per clavar, la vertadièira parente entre los sèt capitols del libre, es mai que mai la lenga de Kipling, tan precisa, tan variada, tant imajada e tan granada; e tanben son engenh literari de grand escrivan, tan prigond e tan caracteristic.

Adonc, tornatz descobrir Kipling en occitane en francés, se o podètz pas faren anglés, çò qu'es una brava manca.

Nascut a Bombay en 1865, primièr Prèmi Nobèl de literatura en 1907, Rudyard Kipling defuntèt en Anglatèrra, après aver fòrça viatjat e escrich.

Catalausa.

LOS MAIRES DE MÒUGLI

(Per Dòna e Sénher Ramon de Batut)

Tchil lo Voltor clava lo jorn,
lo Ratpenat dubris la nuèch...
Sòm pels tropèls que son cledats,
nosautres sèm descadenats...
Oras dels Cròcs e del Poder,
oras d'Orgulh e de Dever...
Auis l'Apèl: — Capita plan!
Sèrva la Lei que te fa Rei.

Cançon nocturna al fons de la Jungla.

(Aicò es una adaptacion, pas una revirada)

Èra sèt oras del ser. Fasiá calimàs. Pels Cropals de Seoni, Paire Lop se desrevelhèt de son de cada jorn, se gratussèt, badalhèt, estirèt las patas una per una per ne far demesir l'engrepesiment dels artelhs. Maire Loba èra jaguda, son grès morre gris suls quatre lobatons que se rebordelavan en sinholant. E la luna donava pel trauc de la tuna ont se tenián totes.

— GRRR! ornhèt Paire Lop: es ora de tornar caçar!

E s'anava ronçar al bas de la còsta quand una ombra canina de la coa ramada trascompassèt lo pompidor en gemegant:

— Bonas temporas, Mèstre Lop! Bonas temporas e bravas dents per la nòbla portadura teu! Desoblidèsses pas jamai los aganits d'aiceste mond!

Èra lo Chacal Tabarqui: lo lecaplats. Los lops de las Indias mespresan Lecaplats, qu'es un rodaire emmalit e lenga de vipèra que s'avida de pelhas e de tombadas de cuèr, pels montets d'escobilhas del vilatge.

Mas lo redobtan tanben, que Lecaplats, mai que non pas un autre dins la Jungla, trapa la ràbia. Alara, se rememòria pas pus qu'aviá paura de lot un cadun, e trèva pçr la selva en mordissent totes los qu'encontra.

E mai lo Tigre s'afana de s'amagar quand lo menut Lecaplats a trapada la ràbia. Que la ràbia es la causa mai vergonhabla que pòsca tombar sus una bèstia salvatja. L'apelam — ràbia, mas la sonan — dewanee: lo mal dels falords. E la fugisson coma la pèsta.

— Tè! vèni fosiguejar! lo sequèt Paire Lop, mas i a pas res per manjar, aici!

— Non pas per un lop! diguèt Lecaplats, mas per qualqu'un de tan paure coma ieu, un òs descarnat es un regalèmus. Qual sèm, nosautres pòble chacal, per nos permetre de far la figa?

Filèt al fons de la tuna ont trobèt un os de cabròl amb un pauc de carn. E s'assetèt en lo cruscant per un bot, regaujusement:

— Un brave mercés per aquel bon repais! diguèt en s'esperlecant. Que son polits, aqueles nòbles enfants! Coma regassan los uèlhs! E tan joves, amb aquò! Òc-òc-ben, me seriái degut remembrar qu'Enfant de Rei es un pauc Rei!

Lecaplats, cal dire que sabiá tan plan coma degun que i a pas res de pus malastrós que de complimentar d'enfants davant eles. E èra content que jamai de véser que Maire Loba amb Paire Lop semblavan pas a nòças.

Lecaplats demorèt tranquillament segut, a se congostar de sa malesa, puèi ajustèt, plen de malvolença:

— Sénher Tigre, lo Grand, a cambiats sos airals de caça. Per la luna que ven, o m'a dich, caçarà per aicestes cropals.

Sénher Tigre èra lo tigre de la ribièira Wainganga, a trenta quilomètres d'aquí.

— Es pas de jòc! se recrièt Paire Lop en colèra. De per la Lei de la Jungla, a pas brica lo drech de cambiar sos quartièrs sens avertir coma cal. Nos espaurugarà tot lo caçum dins un ròdol de quatre lègas, e ieu... me cal, pel moment, caçar per dos.

— Sa maire lo sonèt pas per res Longri (Lo Garrèl), diguèt tranquillament Maire Loba, que despuèi que nasquèt fa tres quatre; atanben, s'ataca pas qu'al bestial.

Pel moment, los maserans son montes contra el; e ara l'avèm aquí per enrabiari-los nòstres, de maserans!

Van perbatre la jungla per lo trapar, alara qu'aurà ja fumat, e que nosautres, amb los dròlles, deurem fugir quand cremaràn las èrbas. Òc-òc-ben! un brave mercés, Sénher Tigre!

— Volètz que li pòrte lo vòstre mercés? demandèt Lecaplats.

— Defòra! japèt Paire Lop: vai-te'n caçar amb lo teu mèstre, qu'as fach pro de degalh per una nuèch!

— Me'n vau, diguèt tranquillament Lecaplats. Podètz ausir Sénher Tigre, aval, pels bordigasses: me seriái pogut dispensar de far la comission.

Paire Lop tibèt l'aurelha: enlà, pel combal que davalava devèrs una ribieiròta, ausiguèt lo planh bèdre, corroçat, esperlongat e ernhós d'un tigre qu'a pas trapat tes e que cèrca pas a o amagar a tota la unglà.

— Lo piotàs! diguèt Paire Lop: entamenar una nuèch de caça per aquel sarrabastal! Se crei que nòstres cabròls son coma sos buòus grasses de la Wainganga!

— Chut! caça pas un buòu, ni mai un cabròl, anuèch, diguèt Maire Loba, que caça l'Òme.

S'èra cambiat, lo planh, en una mena de bronzinament, de ronronament que semblava venir dels quatre punts cardinals. La mena de bruch que desavia los boscatièrs e los nomadas que se dormisson a la serena; lo bruch que los gèta, de còps, dins la quitia gola del tigre.

— L'Òme! diguèt Paire Lop de totes sas blancas dents. BÈ! i a pas pro de bestiòlas e de granhòtas, dins las cistèrnas, per que ne siá vengut a se manjar d'Òme? E sul nòstre airal, encara?

La Lei de la Jungla que comanda pas res sens rason, defend a tot animal de se manjar l'òme, levat quand tua peren senhar sos dròlles a tuar, e alara deu caçar en defòra dels airals de caça del Clan.

La vertadièira rason, es que caça a l'òme vòl dire, tard o d'ora, invasion de Blancs acimelats sus d'elefants e armats de fusils; e de centenats d'òmes maurèls amb de gongs, d'entòrcas e de fusadas.

E alara tot lo Pòble de la Jungla ne patís. La rason que se'n donan las bèstias, es que l'òme es lo pus feble e lo pus desemparat de tot çò que viu, e qu'es indigne d'un caçaire vertadièr d'i tocar. Dison tanben - e mai es vertat - qu'un manjaire d'òme se trapa la ronha e tomba las dents.

Lo ronronament s'amplifiquèt per se mudar en rondinament a plena garganta: A A ARH de tigre qu'ataca. E après, se deslanguèt un bramal - un bramal indigne d'un tigre - butat per aquel Sénher Tigre.

— A pas capitat, diguèt Maire Loba. Qué se passa?

Paire Lop s'afanèt de sortir, faguèt qualques passes, e ausiguèt Sénher Tigre que romegava entre las dents, enrabiari, en se rebordelant dins la brossalha.

— Aquei piotàs es estat pro nèci par sautar sus un fuòc de boscatièrs, e s'es rabastinats los pès, renèt Paire Lop. Lecaplats es amb el.

— I a quicòm que monta! diguèt Maire Loba en tibant l'aurelha.

I agèt un fresilhadis dins lo bordigàs, e Paire Lop s'acocolèt sus las ancas, prèst a sautar. Alara, agèssetz agachat, auriàtz pogut véser la causòta pus maravilhosòta que siá: lo lop arrestat a mièg borle. Avia bondit sens saber sus qué, e après còp, avia assajat de s'arrestar. La resulta foguèt una espingada verticala de quatre o cinc pès de naut, per tornar tombar quitament sus l'endrech d'ont èra partit:

— Un òme! japèt: un pichon d'òme! Agacha!

Aqui, davant el, apevat a una branca bassa, se tenià un nenon maurèl e tot nud, a pro penas capable de caminar, lo pichonèl pus doç e pus en crosetas que foguèsse jamai vengut de nuèch dins una tuna de lop. Levèt lo cap, agachèt Paire Lop dins los uèlhs e se metèt a rire.

— Es aquò, un pichon d'òme? demandèt Maire Loba... N'ai pas jamai vist cap. Pòrta-lo-me.

Un lop, acostumat a mudar sos pichons, es capable, quand ne vira, de se prene un uòu dins la gola sens lo copar; e quand las maissèlas de Paire Lop se foguèssen clavadas sus l'esquina del nenon, pas una dent que li faguèsse lo mendre escarraunhal quand lo pausèt al mièg dels lobatons.

— Qu'es menut! E qu'es nud! e... lançat! diguèt tendrament Maire Loba.

Lo nenon se fasiá camin entremièg los lobatons per se sarrar de la pèl caudeta de la maire.

— Aaa! se pren son repais amb los autres... E aital, es un pichon d'òme?... È ben, i agèt pas jamai cap de loba que se foguèsse poguda vantar d'aver agut un pichon d'òme demest los seus lobatons!

— Ausiguèri parlar, còp o autre, de quicòm aital, mas pas jamai dins la nòstra ardada, ni mai de mon temps, diguèt Paire Lop... A pas un pel, e lo poiariá tuar d'un còp de pata. Mas, agacha! lèva lo cap e a pas paur.

Lo clar de la luna foguèt ocultat a l'embocadura de la tuna: lo capàs carrat e las espatlassas de Sénher Tigre s'èran empusats dins la dintrada. De per darrèr, Lecaplats coïnava:

— Monsénher, monsénher, es aici que s'es engulhat!

— Un grand onor que nos fa Sénher Tigre, diguèt Paire Lop, (mas sos uèlhs èran enrabiats). Qué desira donc Sénher Tigre?

— Lo meu caçum! Un pichon d'òme es passat apr'aici, diguèt Sénher Tigre. Sos parents se son escapats. Balha-lo-me!

Sénher Tigre avia plan sautat sus un fuòc de boscatièrs, coma o avia dich Paire Lop, e èra baug de dolor a causa de sas patas rabastinadas. Mas Paire Lop sabia que l'embocadura de la tuna èra tròp estrecha per laisser passar un tigre.

E mai aqui ont se trobava, las espatlas e las patas de davant de Sénher Tigre èran entrepachadas, falta de plaça, coma o seria un òme qu'assajaria de se batre dins un tonèl.

— Los lops son un pòble liure, diguèt Paire Lop: recebon d'òrdres pas que del Mèstre d'Ardada, e non pas de cap de maire de bestial, quand siá zebat. Lo pichon d'òme nos aperten: lo tuarem se causissèm de lo tuar.

— La causida, l'avètz pas! Qual vos parla de causir? Pel Brau que bandèri! cresètz que dega demorar plantat, lo nas empusat dins vòstra tuna de cans, a esperar çò que me reven de drech? Soi ieu, Sénher Tigre, que vos parli!

L'ornhadissa del tigre emplenava la tuna de son tròn. Maire Loba se destaquèt de sos lobatons e sautèt, sos uèlhs, coma doas lunas verdas dins la nuèch, plantes dins los uèlhs de brasa de Sénher Tigre:

— E soi ieu, Rakshà (la Demònia) que te fau responsa. Lo pichon d'òme es meu, Garrèl! Meu de meu!... Serà pas tuat!... Que viurà per far partida de l'Ardada e per caçar amb Sénhe lo Clan!

E, fin finala, pren-te garda, caçaire de nenes totes nuds, manjaire de granhòtas, manjaire de peissum, qu'es el que te caçarà a tu!

Ara, defòra! O alara, pel Cèrvi Bèl que bandèri! (me mangi pas, ieu, de bestial aganit), t'entornaràs a cò de ta maire pus garrèl que non pas quand nasquèras, tu, bèstia rabastinada de la jungla! Vai-te'n!

Paire Lop agachava, estabosit. Avia quitament doblidat lo temps ont avid ganhada Maire Loba, de bona guèrra, contra cinc autres lops, quand sortissiá amb lo clan e qu'èra pas per drudaria que la sonavan La Demònia.

Sénher Tigre auriá pogut atacar Paire Lop, mas èrapas capable de téner còp contra Maire Loba, que sabia qu'aqui ont se trobava la loba, aquesta avia tot l'avantatge de sa posicion, e que se batriá a mòrt. Adonc, se recuolèt de l'embocadura de la tuna en romegant, e un còp desliure, cridèt:

— Cada canfa la lei pel seu sòl, mas veirem ben çò que dirà l'Ardada d'aiceste pairinatge de pichon d'òme. Lo nene es meu, e finirà un jorn jos la meuna dent, bogres de panaires de la coa ramada!

Maire Loba se laissèt càser, pantuganta, entremièg sos lobatons; e Paire Lop li diguèt, preocupat:

— Çò que ven de dire Sénher Tigre es plan vertat: cal presentar lo nenon a l'Ardada. Siás totjorn per lo gardar, maire?

— Lo gardar? cleussèt ela. Es arribat tot nud, de nuèch, tot sol, e adelit; e ni per tot aviá pas paur. Agacha: aja cuolejat percostat un lobaton meu. E aquel tuaire garrèl l'auriá bandat e se seriá retirat cap a la Wainganga, mentre que per la paga los nòstres maserans aurián perbatudas totas las nòstras tunas! Lo gardar? Plan solid que lo gardarai! Bolègues pas, granhòta meuna, ò tu Mòugli! Que te sonarai Granhòta Mòugli. Vendrà l'ora que caçaràs Sénher Tigre coma t'a caçat a tu.

— Mas... qué dirà la nòstra Ardada? demandèt Paire Lop.

La Lei de la Jungla estipula plan clar que cada lop, quand s'acobla, se pèt retirar de l'Ardada; mas tanlèu que sos lobatons son pro grèsses per córrer, los deu menar al Conselh d'Ardada (que se ten, d'abitud, un còp per mes, a la plena luna), pr'amor que totes los autres lops los pòscan identificar.

Après aquel examèn, los lobatons pèdon trepar a lor agrat; e tant qu'an pas bandat lor primièr cabròl, cap de lop de la plena pèl, membre de l'Ardada, pèt pas, de cap de biais, ne tuar cap. Se lo tuaire es dessobtat es punit de mòrt; e se soscatz una minuta, comprendretz pro que tot cal que se debane aital.

Paire Lop esperèt que sos lobatons foguèssen un pauc capables de córrer, puèi, la nuèch de l'Amassada del Conselh, los prenguèt, amb Mòugli e Maire Loba, al Ròc del Conselh: un cropal cobèrt de ròcs e de còdols ont se podián amagar un centenat de lops.

Akelà, lo Grand Solitari Gris, Mèstre d'Ardada a causa de sa fòrça e de son astúcia, èra estirat de tota sa longor sul seu ròc. E al dejòs d'el, se tenián una quarantena de lops, de tota grossor e de tota color, despuèi los veterans pelgrises que podián bandar totes sols lor cabròl, fins als jovenasses de tres ans, pelnegres, que se cresián capables d'o far.

Lo Solitari los menava ja despuèi un an. Un parelh de còps, quand èra jove, èra tombat dins una trapa. E un còp èra estat batanat e laissat per mòrt. Adonc, coneissiá l'anar e los uses dels òmes.

Se parlava pas gaire, al Ròc. Los lobatons i se cuolejavan, dins lo mitan del cèrcle ont se tenián los parents. E còp o autre, tranquilament, un ancian anava cap a un pichon, lo solfinava e s'entornava a sa plaça a pas de lop. De còps, una maire butava son lobaton en plen dins lo clar de la luna, pr'amor de s'assolidar que l'aviàn plan vist. Akelà, del seu ròc, cridava:

— Coneissètz la Lei... Coneissètz la Lei. Regassatz los uèlhs, ò lops!

E las maires, pensamentosas, fasián resson:

— Regassatz los uèlhs... Regassatz plan los uèlhs, ò lops!

fin finala - e lospels del còl de Maire Loba se quilhèron alara - fin finala, Paire Lop butèt Mòugli la Granhòta coma lo sonavan, al centre del cèrcle ont demorèt segut, a se rire e a s'amusar amb de codolets que lusissián al clar de la luna. Akelà gardava totjorn lo cap entre las patas e butava de contunh son monotòn: Regassatz plan los uèlhs! Un bramal estofat montèt de darrièr los rocasses, la votz de Sénher Tigre:

— Lo nene es meu!... Balhatz-lo-me!... Lo Pòble Liure a pas a far res amb un pichon d'òme!

Akelà remenèt quitament pas las aures. S'acontentèt de dire:

— Regassatz plan los uèlhs, ò lops! Lo Pòble Liure a pas a recebre d'òrdres de qual que siá, levat del Pòble Liure! Regassatz plan los uèlhs!

I agèt una sica-saca de rondinaments cafomuts. E un jovenàs de quatre ans remandèt broncamment a Akelà la question de Sénher Tigre:

— Un Pichon d'òme, en qué regarda lo Pòble Liure?

Ara, la Lei de la Jungla estipula que se i a la mendre dissencion quant als dreches d'un nene a èsser grarit per l'Ardada, deu èsser pairinejat per amens dos membres de l'Ardada, autres que sos parents.

— Qual parla per aiceste nene? demandèt Akelà... Demest lo Pòble Liure, qual parla per el?

Degun respondèt pas. E Maire Loba s'aprestèt alara per çò que seriá - o sabiá - sa darrièira batèsta, se batèstai aviá. Alara, lo sol estrangier admés al Conselh d'Ardada, Baloó l'Endormit, l'ors brun qu'ensenha als lobatons la Lei de la Jungla, Baloó lo Vièlh que pèt anar e venir coma vòl, vist que se manja pas que de raices, de mèl e de noses... se quilhèt d'assetons e rondinèt:

— Lo pichon d'òme... lo pichon d'òme... ieu parli per el, lo pichon d'òme, qu'un pichon d'òme es pas de crentar. Soi pas parlantín, mas mentissi pas: laissatz-lo venir dins l'Ardada, e que siá admés coma los autres; soi ieu meteís que l'ensenharai.

— Nos cal encara qualqu'un mai, diguèt Akelà. Baloó a parla per el, e es el que nos assabenta los lobatons, mas qual parla per el en mai de Baloó?

Una ombra negra se laissèt càser al mitan del cèrcle. Èra Baguerà, la Pantèra Negra, tota negrenuèch, mas dont las raias se veson, de còps, per refraccion, coma de rebats de seda foguejaira. Tot un cadun coneissiá Baguerà, e totes, davant ela, filavan doç, qu'èra tan rusada coma Lecaplats, tan lançada coma un bufle salvatge, e tant intrepida coma un elefant nafrat. Mas aviá una votz tan suava coma lo mèl salvatge que goteja dels arbres, e una rauba pus sedosa que non pas de berrilhum.

— Ò Akelà, e vosautres lo Pòble Liure, ronronegèt, ai pas cap de drech dins la vòstra amassada, mas la Lei de la Jungla estipula que, part per una question de murtre, se demòra un docte a propaus d'un novèl

nascut, la vida d'aquel novèl nascut pòt èsser rescaptada. E la Lei ditz pas qual lo pòt rescaptar o pas. Es pas vertat?

— Va plan, va plan! diguèron los jovenasses totjorn adelits. Escotatz Baguerà: pòt èsser rescaptat, lo nene, qu'es la Lei.

— Vist qu'ai pas lo drech a la paraula aici, vos demandi la permission de parlar.

— Parla donc! cridèron vint voses.

— Es una vergonha de tuar un nene tot nud. De mai, un còp vengut bèl, benlèu que vos ajudarà a melhorar la vòstra caça. Baloó a parlat per el. Ara, a la paraula de Baloó ajustarai un brau, un de gras, que veni de tuar, a uèch cents mètres, se grasissètz lo pichon d'òme segon la Lei. Aquò fa dificultat?

I agèt una clamor de vintenas de voses:

— Que s'acomòde!

— Serà bandat pels plujals d'ivèrn.

— Serà rabastinat pel solelh.

— Quin mal nos pòt far una granhòta?

— Que faga partida del Clan.

— Ont es lo brau, Baguerà? Sèm d'acòrdi

E alara montèt lo japal cafornut d'Akelà:

— Regassatz plan los uèlhs... regassatz plan los uèlhs, ò lops!

Mòugli èra totjorn tant interessat per sos codolets, e faguèt pas brica moment als lops que lo venguèron estudiar un per un. Fin finala, davalèron totes del cropal pel cadavre del brau. Totes, part Akelà, Baguerà, Baloó e los parents de Mòugli. Sénher Tigre bramava encara dins la nuèch, rabiós que Mòugli li agèsse escapat.

— Pòdes plan bramar, diguèt Baguerà dins sas mostachas, que lo jorn vendrà qu'aquela causòta nudòta te farà braniar sus un autre ton, o alara coneissi pas res de l'òme.

— Plan jogat! diguèt Akelà. Los òmes e los pichons d'òme son pas brica nècis: benlèu ajudarà quand ne virarà.

— Òc-ben, nos ajudarà dins lo besonh, que degun se pòt pas fisar d'èsser Mèstre d'Ardada a perpetuitat diguèt Baguerà.

Akelà se calava. Soscava a çò qu'espèra cada Mèstre d'Ardada quand sas fòrças se demesisson e que s'aflaquis de mai en mai, entrò que siá, fin finala, liquidat pels lops, e que se quilhe un autre Mèstre d'Ardada que serà liquidat a son torn.

— Prenètz-lo, diguèt a Paire Lop, e ensenhatz-lo coma un membre del Pòble Liure.

Aqui consi Mòugli foguèt grasit dins l'Ardada dels Lops de Seoni, en cambi d'un brau, e sus la paraula de Baloó.

Ara, vos cal resignar a sautar dètz o onze annadas entièiras, e vos acontentar d'albirar la vida meravilhosa que menèt Mòugli entremièg los lops, que, se o calià contar, aquò fariá tot un fum de libres.

Se faguèt bèl amb los lobatons, e mai foguèssen, aquò se compren, practicament adultes quand a pro penas el èra drollon. Paire Lop li ensenhèt çò que caliá e los secrets de la Jungla, entrò que cada fresilhadfs de las èrbas, cade sofle tebés de la nuèch, cada aüc de caüs al dessus de son cap, cada grapinhadissa d'arpas de ratapenada que s'ajoca un moment dins un arbre, e cada chac del mendre peissonèl que sauta dins un pesquièr... foguèssen per el tant importants coma lo trabalh de burèu per un òme d'afars.

Quand aviá léser, se solelhava e dormissiá, puèi se pessava e se tornava endormir. Quand se sentissi á pas net, o qu'aviá caud, nadava dins los pesquièrs de la selva. E s'aviá enveja de mèl - que Baloó li aviá dich que lo mèl e las noses valon tant coma de carn crusa - per ne culhir, s'arrapava pels arbres, que Baguerà li aviá ensenhat de o far.

Baguerà s'estirava sus un marc e sonava: Vèni, Fraironèl! E Mòugli començava per s'acramponar coma l'unau; mas, après còp, se lançava de branca en branca gaireben tant azardosament coma lo monard gris.

Teniá sa plaça al Ròc del Conselh quand l'Ardada i s'amassava.

E es aquí que se mainèt que s'agachava dins los uèlhs quin lop que siá, aqueste èra forçat de baissat los seus. Atanben, per jòc, los desvisatjava.

D'autres còps, desrabava d'espinnas de per las patas de sos amics, que los lops patisson quicòm de las espinas e de las estarenglas que trapan.

De nuèch, davalava de sul cropal per dintrar dins las tèrras cultivadas e per agachar amb una granda curiositat los maserans dins lors cabanas, mas se mesfisava dels òmes, que Baguerà li aviá

fach véser un aplech carrat amb un portanèl, tan plan amagat dins la jungla qu'aviá mancat i tombar dedins; e Baguerà li aviá dich qu'èra una gófia.

Li agradava mai que mai de sortir amb Baguerà per traucar fins al còr de la selva, dins la calor e l'escurina; de dormir tot lo long de la jornada vaborenca; e de véser, la nuèch, consi fasiá Baguerà per caçar.

Aquesta tuava deçà delà, segon son talent, e Mòugli ne fasiá aitant, amb una sola excepcion, que tanlèu que foguèt pro bèl per comprene, Baguerà li ensenhèt que se deviá pas jamai atacar al bestial, per çò qu'èra estat rescaptat e agregat dins l'Ardada al prètze de la mòrt d'un brau.

— La Jungle tota es teuna, diguèt Baguerà, e pòdes tuar tot çò que ne siás capable, nias acausa del brau que foguèt lo prètze de ton rescapte, debes pas jamai tuar ni mai manjar quin bestial que siá, jove o vièlh. Es la Lei de la Jungla.

Mòugli i se conformèt leialment. E venguèt bèl e espatlut, coma un dròlle qu'a pas consciéncia d'aprene quicòm, e qu'a pas d'autre pensament dins la vida, part lo manjar.

Maire Loba l'avertiguèt un còp o dos qu'òm se podiá pas fisar de Sénher Tigre, e que el, Mòugli, lo deuriá tuar un jorn o l'autre. Un lobaton auriá pas oblidat aquel conselh, mas Mòugli se'n desmemorièt, qu'èra pas qu'un dròlle, encara que se foguèsse dich lop, s'èra estat capable de parlar un lengatge uman. Sénher Tigre teniá tombat sus Mòugli dins la jungla, que, vist qu'Akelà se fasiá vièlh e que s'afliquissiá, lo tigre garrèl avilá fòrça fratemizat amb los lobatonasses del clan que lo seguissián per manjar sas rèstas.

Akelà auriá pas jamai tolerada aquela practica, agèsse ausat exercir tot lo seu poder. De mai, Sénher Tigre blandissiá lor vanitat en s'estonant que tant de joves braves caçaires consentiguèssen a se laisser menar per un lop acabat e un pichon d'òme:

— Es passat lo dich, disiá Sénher Tigre, qu'ausatz pas, al Conselh, l'agachar dins los uèlhs!

E los lobatonasses de s'erichar e de renar... Baguerà, tota uèlhs e tota aurellhas, agèt vent de la causa e diguèt clarament a Mòugli, un parelh de còps, que Sénher Tigre, un jorn, auriá sa pèl. E Mòugli se risiá e li respondiá:

— Ai l'Ardada per ieu. E siás aqui! E lo Baloó, ni per sa canha, balhariá ben per ieu un parelhat de còps de patas. Perqué auriái paur?

Un jorn de calorassa, Baguerà espeliguèt d'una idèa, a causa de qualques propaus que veniá d'ausir. Benlèu que lo pòrc-espín Saïn li n'aviá parlat. De tot biaís, diguèt a Mòugli, al còr de la selva, coma lo dròlle fasiá coissinièira amb la polida pelissa negra de Baguerà:

— Fraironèl, quantes de còps t'ai pas dich que Sénher Tigre es ton enemic?

— Tantes de còps coma i a de noses sus aquela branca, respondèt Mòugli que, naturalament, sabiá pas comptar. E après? Ai sòm, Baguerà, e Sénher Tigre es tot en coa e tot en brams: coma Mor lo Pavon.

— Mas es pas lo moment de dormir! Baloó es al corrent, soi al corrent, l'Ardada es al corrent, e mai aqueles piotasses de cabròls son al corrent. E Lecaplats o t'aviá dich tanben.

— Ô, ò! faguèt Mòugli, Lecaplats, i a pas gaire, s'es presentat a ieu per me dire lordament qu'èri un pichon d'òme tot nud, incapable de dessobtar d'anuçòls. Mas lo te trapèri per la coa e lo te brandiguèri dos o tres còps contra un palmièr per li ensenhar de melhor se téner.

— Faguèras una asenada, que Lecaplats, ni per èsser picadalha, t'auriá après quicòm. que te, tanh de prèp. Regassa los uèlhs, Fraironèl. Sénher Tigre t'ausa pas tuar dins la jungla, mas rapèla-te: Akelà es vièlh acabat, e ven lo jorn que serà pas mai capable de bandar son cabròl; alara, serà pas mai lo Mèstre d'Ardada. Fòrça d'aqueles que te venguèron estudiar quand faguèras menat pel primèr còp al Conselh, son vièlhs atanben; e los jovenasses se pensan qu'un pichon d'òme a pas brica sa plaça dins lo Clan, coma Sénher Tigre o lor a escalcit. Seràs lèu un òme.

— E qu'es un òme qu'a pas lo drech de sortir amb sos fraires? demandèt Mòugli. Nasquèri dins la jungla. Ai servada la Lei de la Jungla. E i a pas un sol dels nòstres lops que li aja pas tracha una espina de pels pès. Son plan mos fraires!

Baguerà s'estirèt de tota sa longor e entrecutèt los uèlhs:

— Fraironèl, diguèt, palpa-me lo dejós de las maissèlas.

Mòugli levèt sa fòrta man maurèla, e, aqui, jol barbòt sedós de Baguerà, aqui ont jogavan los muscles gigants amagats per la pelissa lustrada, tombèt sus un pichòt airal espelat.

— Degun dins la jungla sap pas que ieu, Baguerà, pòrti aquela marca, la marca d'un colar. E òc, Fraironèl, nasquèri a cò dels òmes, e es a cò dels òmes que moriguèt la meuna maire: dins las gàbias del Palatz del Rei, a Odaipor.

Es per aquò que te rescaptèri, al Conselh, quand èras una causòta nudòta. Òc-ben, ieu tanben nasquèri a cò dels òmes.

Aviái pas jamai vista la jungla. Me pessavan darrièr de cledissas, dins un plat de fèrre, fins a una nuèch que sentiguèri qu'èri Baguerà la Pantèra, e non pas brica un joguet pels òmes! Faguèri saltar la fotuda sarralha d'un sol còp de pata e m'enfugiguèri.

E d'aver frequentats los òmes, ne soi venguda mai de crentar dins la jungla que non pas Sénher Tigre. Es pas vertat?

— Si, diguèt Mòugli, que la jungla tota crenta Baguerà. La jungla tota, levat Mòugli.

— Tu rai! que siàs un pichon d'òme, diguèt fòrt amistosament la pantèra negra; e coma soi tornada, ieu, a la meuna jungla, debes tu tanben, fin finala, tornar a cò dels òmes - dels òmes tos fraires - se siàs pas tuat al Conselh.

— Mas perquè... mas perquè qualqu'un me volriá tuar? demandèt Mòugli.

— Agacha-me, diguèt Baguerà.

E Mòugli l'agachèt dins los uèlhs sens cilhar. La granda pantèra desvirèt lo cap dins l'afar de miéja minuta:

— L'as aqui, la rason, diguèt en mudant sa pata sus las fuèlhas: e mai ieu te pòdi pas agachar dins los uèlhs. E pr'aquò nasquèri a cò dels òmes e t'aimi plan, Fraironèl. Te pòdon pas sentir, los autres, per çò que lors uèlhs se pòdon pas plantar dins los teus, per çò que siàs savi, per çò que lor traguèras d'espinas de pels pès... per çò que siàs un òme.

— Sabiái pas tot aquò, diguèt Mòugli, morrut. E s'embronquèt en fasant las ussas qu'aviá espessas e negras.

— Qué ditz la Lei de la Jungla? Tusta dins d'abòrd, que parlaràs après! Es a ta quitia impertinència que coneisson que siàs un òme. Mas pren-te garda. Soi solida que quand Akelà, pel primièr còp, capitarà pas - e a cada caça trima mai per mestrejar son cabròl - lo Clan se revirarà contra el... e contra tu. Tendrà un Conselh de Jungla al Ròc, e alara... e alara...

Mas ai una idèa! diguèt Baguerà en fasant un saut: afana-te de davaladar entrò las cabanas dels òmes dins la val. Apodera-te d'un flòc de Flor Roja que i cultivan. E aital, quand ne virarà, poiràs comptar sus una amiga pus poderosa que non pas ieu, o que non pas Baloó, o que non pas tos amics de l'Ardada. Procura-te la Flor Roja.

Per flor roja, Baguerà volià dire lo fuòc, que cap d'animal de la jungla sona pas lo fuòc per son nom vertadièr. Tot animal n'a paur que jamai, e se farga de centenats de vocables per ne parlar.

— La Flor Roja? diguèt Mòugli. Aquò buta prèp de las cabanas, a calabrun. Me'n procurarai.

— Es plan lo pichon d'òme que parla! diguèt Baguerà ufanosament. Soven-te que buta dins de potarrons. Apodera-te d'un e garda-lo-te a posita per encas.

— Va plan, diguèt Mòugli, i vau... Mas siàs solida, Baguerà meuna (enrodèt amb son braç son còl esplendit e l'agachèt al fons de sos grands uèlhs), siàs solida que tot aquò ven Sénher Tigre?

— Per la Sarralha Bresada que me desliurèt! ne soi solida, Fraironèl.

— Alara, pel Brau que me rescaptèt! tornarai a Sénher Tigre tot çò que li devi, e mai un pauc mai, diguèt Mòugli. E s'enanèt d'un saut.

— Es un òme! un òme tot patrat, çò diguèt Baguerà en se tornant jaire... Ò!

Sénher Tigre, i agèt pas jamai caça pus fatala qu'aquela caça a la granhòta que faguèras aquò fa dètz ans!

Mòugli, al mai córrer, s'afonsava de mai en mai dins la selva. Èra en colèra. Arribèt a la tuna s'enairavan los fums del ser. Polsèt e agachèt enlà dins la val. Los lobatons èran sortits, mas Maire Loba, al fons de la tuna, coneguèt a la respiracion de Mòugli que quicòm trucava:

— Qué se passa, ò meu? demandèt.

— De contes de ratapenadas, e que venon de Sénher Tigre, respondèt Mòugli. Anuèch me'n vau caçar per las lauradas!

E de tornar davaladar. E de s'afonsar per la brossalha, fins a la ribièira al forts de la val. Aqui, se plantèt, que percebèt los bramals del clan en caça.

Ausiguèt lo cridal d'un cabrolàs pistat, e son raufelejal de bèstia tracada. Puèi, montèron los japals bèdres e emmalits dels lobatonasses:

— A-KE-LÀ!... A-KE-LÀ!... Que faga la pròva de sa fòrça, lo Solitari! Plaça al Mèstre d'Ardada! Sauta, Akelà!

Lo Solitari sautèt e capitèt pas, probable, que Mòugli ausiguèt lo sec clac-clac de sas maissèlas, puèi un glatiment quand lo cabrolàs, amb sas patas de davant lo faguèt tombar.

Mòugli esperèt pas mai e contunhèt son escorreguda. Los bramals darrièr el moriguèron coma dintrava en corrent dins las tèrras cultivadas ont se tenián los maserans.

— Baguerà s'es pas enganada cleussèt el. E s'acoconèt dins un bacèl de pastura près de la fenèstra d'una cabana: per Akelà e per ieu, deman comptarà per una.

Puèi empeguèt son morre a la fenèstra e agachèt lo fuòc dins lo larièr. Vegèt la femna del païsan se levar e avidar lo fuòc, la nuèch, amb de pèiras negras. Quand lo matin trauquèt e que los fums

foguèron totes blancs e freges, vegèt lo drollon de l'òme se prene un aplech de vim, bastit amb de tèrra de per dedins, l'emplenar de brasa viva, e s'enanar apasturar las vacas a l'estable.

— Aquò's tot? çò diguèt Mòugli. S'un mainatge o pòt far, i a pas res a crentar.

Adonc, a grandas encambadas, virèt a la cantonada e tombèt sul dròlle. Li prenguèt lo potarron de per las mans e se perdèt pels fums, mentre que lo dròlle bramava de paur.

— Me revètan quicòm! çò diguèt Mòugli en bufant dins lo potarron coma avila vist que la femna fasiá... — Aquela causa crebarà se li balhi pas per manjar. E laissèt càser de buscalhas e de brigalhs de rusca seca sul daquòs roge.

A mièja cèsta, tombèt sus Baguerà. Sus sa rauba, coma de pèiras de luna, l'aigatge del matin lusissia.

— Akelà a pas capitat, diguèt la pantèra. L'auriàn tuat ièr de ser, mas te voliàn a tu tanben. Te cercavan pel cropal.

- Èri per las lauradas. Ara rai! Agacha...

Mòugli levèt lo potarron de brasas.

— Va plan! Escota: vegèri d'òmes getar una branca seca dins aquel daquòs, e lèu la Flor Roja floriguèt a la cima. As pas paur?

— Non. Perqué aver paur? Ara que me recòpa, se sómii pas, abans d'èsser lop, me jasiái al pè de la Flor Roja, e i fasiá plan bon.

Tot lo jorn, Mòugli demorèt dins la tuna a torrolhar son potarron de brasas e a i porgir de buscalhas, pet véser. Trobèt una branca que li agradava e, lo ser, quand Lecaplats venguèt dins la tuna per li senhalar lordament que lo demandavan al Ròc del Conselh, se trufèt d'el entrò que Lecaplats se retirèsse. Alara, Mòugli anèt al Conselh, totjorn en risent.

Akelà lo Solitari èra jagut al pè de son ròc, per far véser que la mestrejada de l'Ardada èra dubèrta. Sénher Tigre, amb sa còla de lops avidats de sas rèstas, fasiá vai-e-vèni, apertament flatonejat.

Baguerà èra jaguda al pè de Mòugli qu'aviá son potarron de brasa entremièg los genolhs. Quand foguèron totes amassats aquí, Sénher Tigre prenguèt la paraula, quicòm qu'auriá pas jamai ausat far quand Akelà èra pas aflaquit.

— Es pas de jòc! secretegèt Baguerà. Ditz-o! Es un filh de gossa! Aurà paur!

Mòugli se quilhèt d'un saut:

— Pòble Liure! bramèt. Sénher Tigre Mèstre d'Ardada? Qué ven far un tigre dins la mestrejada de l'Ardada?

— Vesent que la succession es dubèrta... e convidat a parlar... comencèt Sénher Tigre.

— Convidat per qual? demandèt Mòugli. Seriàm totes de chacals per nos rebalar davant aquel maire de bestial? La mestrejada de l'Ardada depend pas que de l'Ardada! (Montèron de bramals):

— Cala-te, bogre de pichon d'òme!

— Que parle! A servada la nòstra lei!

Fin finala, los Ancians de l'Ardada tronèron:

— La paraula es a Lop-Mòrt!

Quand un Mèstre d'Ardada a pas capitada sa presa, lo sonan Lop-Mòrt entré que defunte, çò que tarda pas gaire. Akelà solevèt son vièlh cap, d'un aire cansat:

— Pòble Liure! E vosautres tanben, los chacals de Sénher Tigre! dotze sasons de reng vos menèri a la caça e vo'n tornèri menar, sens que jamai degun foguèsse trapat o naftrat...

Veni de capitar pas una presa. Sètz totes al corrent d'aquel traçanard: sabètz consf avètz endralhat cap a ieu un cabrolàs mascle non forçat per plan far véser ma flaquèira.

Plan jogat! Avètz lo drech de me tuar sus plaça, sul Ròc, e sulcòp. Vos demandi donc: Qual venper acabar lo Solitari? Qu'ai lo drech de requesir, de per la Lei de la Jungla, que vengatz a ieu un per un.

I agèt un long silenci. Pas un sol lop que tenguèsse a s'atacar a Akelà entrò la mòrt. Alara, Sénher Tigre de rugir:

— Ba! Qu'avèm a far amb aquel ase desdentat? Es acabat! Es lo pichon d'òme que s'es fach tròp vièlh! Pòble Liure, es totjorn estat meu. Balhatz-lo-me! N'ai un confle d'aquela comèdia d'òme-lop! A destorbada la jungla dètz sasons de reng! Balhatz-me aquel pichon d'òme, si que non caçarai totjorn aici e vos deixarai pas quitament un òs. Es un òme, un pichon d'òme! E l'aborrissi fins a la mesolha de mos òsses!

Alara, mai de la mitat del clan de bramar:

— Un òme!... Un òme!... Qu'es un òme per nosautres?... Que s'entorne a cò dels seus!

— Per que monte contra nosautres totes los maserans del vilatge! bramèt Sénher Tigre. Non! Balhatz-lo-me, qu'es un òme, e que cap de vosautres lo pòt pas agachar dins los uèlhs.

Akelà tornèt levar lo cap per dire:

— A manjat amb nosautres... A dormit amb nosautres... Nos a endralhat lo caçum... A pas forçat un sol article de la Lei de la Jungla...

— De mai, lo rescaptèri amb un brau, quand lo vos afrairèretz. Un brau es pas grand causa, mas l'onor de Baguerà val benlèu una batalha, deslarguèt Baguerà de sa votz pus suava.

— Un brau pagat aquò fa dètz ans! romeguèt l'Ardada. Que no'n fotèm, d'òsses de dètz ans?

— Que vos fotètz d'una promessa, puslèu? diguèt Baguerà en reganhant sas dents blancas.. Es a bon drech que vos sonan Lo Pòble Liure!

— Cap de pichon d'òme se pòt pas far del Pòble de la Jungla! rugiguèt Sénher Tigre. Balhatz-lo-me!

— Es en tot lo nòstre fraire, part pel sang, contunhèt Akelà. E lo volriàtz bandar aici? Me soi vertadièrament fach tròp vièlh! D'unes, demest vosautres, son de vergonhables manjaires de bestial! E de maites, es passat lo dich que, segon los òrdres de Sénher Tigre, anavan, de nuèch, enlevar de mainatges sul pas de la pòrta del maseran! Adoncas, sabi que sètz de capons, e es a de capons que parli!

Soi per morir, aquò d'aquí rai, e ma vida val pas un damne, si que non l'ofririaí per la del pichon d'òme. Mas per l'Onor de l'Ardada - pichon detalh que, falta de capdefila, vos sètz demembrat - vos aprometi, se laissatz partir lo pichon d'òme en çò seu, que reganharai pas una sola dent contra vosautres: morirai sens me batre. Aquò estalviarà a l'Ardada amens tres vidas. Pòdi pas far mai, mas se volètz, vos pòdi esparnhar la vergonha de tuar un fraire qu'a pas fach res de mal: un fraire pairinejat e rescaptat, grasit dins l'Ardada segon la Lei de la Jungla.

- Es un òme... un òme... un òme! ornhèt lo Clan. (E la màger part dels lops s'amassèron a l'entorn de Sénher Tigre dont la coa se metiá a coetejar.)

— Ara, l'afar es entre tas mans, diguèt Baguerà a Mòugli. Nosautres, podèm pas far res, part que nos batem.

Mòugli se quilhèt amb lo potarron de brasas dins las mans. Puèi, s'estirèt e badalhèt al nas del Conselh, mas èra encolerit de dolor e de ràbia, que, òme-lop, los lops li avián pas jamai dich a quin punt l'asiravan.

— Escotatz, vosautres! bramèt. Pro d'aquelas jampilhadissas de cans! Seriaí plan demorat amb vosautres entré a la fin de ma vida, mas m'avètz tan sovent rapelat, anuèch, que soi un òme... qu'ai l'impression que çò que disètz es vertat. Adonc, vos soni pas pus fraires, mas gossalha, coma o fariá un òme...

Çò que faretz e çò que faretz pas, vos aperten pas a vosautres d'o dire, qu'es a ieu de jogar, pas a vosautres!

E per que o poscam véser plan clar, ieu, l'Òme, ai portada un pauc de Flor Roja que vosautres, la gossalha, redobtat!

Escampèt pel sòl lo potarron de brasas. Qualques carbons ardents metèron lo fuòc a una mata de mofa seca que faguèt una joanada, mentre que tot lo Conselh recuolava d'englag davant las flambas sautejairas.

Mòugli empusèt sa branca seca dins lo fuòc entrò que las brotilhas s'emprenquèssen en petonejant. La faguèt tornejat al dessus de son cap, al mitan dels lops que, de paur, se rebalavan pel sòl.

— Siás tu lo Mèstre! bufèt Baguerà: salva la vida a Akelà, qu'es totjorn estat ton amic.

Akelà, lo vièlh lop bèdre qu'aviá pas jamai implorat de sa vida, getèt un paure còp d'uèlh a Mòugli, pas qu'un, coma lo dròlle èra quilhat, tot nud, son long pel negre sautejant sus sas espatlas dins la claror de la branca en fuòc que fasiá tremolar e dançar las ombras.

— Bon! diguèt Mòugli en los enrodant de son agach sens brica s'afanar: vesi que sètz de cans. Vos laissi donc per anar cap als meus... se son plan los meus. M'avètz fòrabandit de la jungla, me forçatz a oblidar lo vòstre parlar e la vòstra frairièira.

Mas serai pas tan desprietadós coma vosautres: estant que soi quitament vòstre fraire de sang, fau la promessa que, quand serai un òme a cò dels òmes, vos traïrai pas amb los òmes, coma vosautres m'avètz traït a ieu.

Getèt un còp de pè pel fuòc, e las belugas s'escampilhèron:

— Nos anam pas far la guèrra entre nosautres. Mas ai un deute a atudar abans de partir!

S'avancèt a grandas encambadas cap a l'endrech ont se teniá Sénher Tigre que cutava estupidament las pelonas davant las flambas.

Lo trapèt pels pels del barbòt... Seguit de Baguerà, per encas...

— Lèva-te, canhàs! bramèt Mòugli. Lèva-te quand un Òme parla, si que non te meti fuòc a la pelissa!

Sénher Tigre aviá las aurelhas alisadas sul cap; e los uèlhs cutats, que la branca en fuòc èra tot prèp d'el.

— Aquel sagnaire de bestial a dich que me voliá tuar al Conselh per çò que me tuèt pas quand èri nene. Aquí donc consi batèm los cans, nosautres los òmes. Bolèga solament un pel de ta mostacha, Garrèl, e t'empusi la Flor Roja al pus fons de la gargamèla!

Amb sa branca, tustèt Sénher Tigre sul cap; e lo tigre quitava pas de coïnar, la paur al ventre.

— BÈ! cat dejungla del pel rabastinat, ara vai-te'n, mas remembra-te que quand tornarai, lo còp que ven, al Ròc del Conselh, en tant qu'Òme, serà amb la pèl de Sénher Tigre sul meu cap. Pel demai, Akelà serà liure de viure al seu agrat. Vosautres lo tuaretz pas, que o vos permeti pas! Çà que la, cresi pas que demoretz aici assetats pus bèl brieu, a pendolar la lenga coma s'èretz de personatges, e non pas de gossalha que caci... aital! Anatz-vo'n!

Lo fuòc cremava, enrabiàt, al cap de la bròca, e Mòugli tustava deçà delà tot lo torn del cèrcle; e los lops fugissián en bramant, jos las belugas que lor cremavan la pelissa.

Fin finala, demorèt pas que Akelà, Baguerà e nòu-dètz lops que s'èran decidits per Mòugli. Quicdòm se metèt alara a far patir Mòugli de per endedins, coma aviá pas jamai patit de sa vida de pet abans: agèt un soslèu e las lagremas li ragèron sus la cara.

— Qu'es aquò? Qu'es aquò? demandèt: ai pas enveja de quitar la jungla e sabi pas çò que ai. Seriái pas sul pas de la mòrt, Baguerà?

— Non, Fraironèl, son pas que de lagremas, coma las dels òmes, li respondèt Baguerà. Ara sabi que siás un òme, e pas mai un pichon d'òme. La jungla, a partir d'ara, t'es vertadièrament defenduda. Laissa far, Mòugli: son pas que de lagremas.

E Mòugli s'assetèt e se plorèt coma se son còr s'anava espetar. Aviá pas jamai plorat de per abans, de tota sa vida.

— Ara, diguèt, me'n vau anar a cò dels òmes. Mas dins d'abòrd me cal anar dire adieu a la maire.

E s'enanèt a la tuna ont viviá, ela, amb Paire Lop. E se plorèt dins la seuna pelissa, mentre que los quatre lobatons bramavan lamentablement.

— Me desoblidaretz pas? demandèt Mòugli.

Jamai, tant qu'aurem la fòrça de pistar! respondèron los lobatons. Vèni al pè del cropal, quand seràs un òme, e te parlarem. E nos vendrem amuser amb tu, al mitan de las lauradas, la nuèch.

— Torna lèu! diguèt Paire Lop, sàvia pichona granhòta meuna! Torna lèu, que sèm vièlhs, ta maire amb ieu.

- Torna lèu, diguèt Maire Loba, mon pichon tot nud, ò meu! que, escota! enfant d'òme, t'ai totjorn mai aimat que non pas los meus lobatons!

— Plan solid que tornarai! diguèt Mòugli. E quand tornarai, serà per estirar la pèl de Sénher Tigre sul Ròc del Conselh! M'oblidèstz pas! Digatz-lor, dins la jungla, que m'obliden pas jamai.

L'alba puntejava quand Mòugli davalèt del cropal, tot sol, per s'enanar a l'endavant d'aqueles animals misterioses que s'apèlon Òmes.

CANÇON DE CAÇA DE L'ARDADA DE SÈONI

L'Alba trauquèt, lo cèr bramèt
un còp, dos còps e mai tres còps...
Saut de cervion, bond de cervion
del trauc del bòsc ont beu Cervion...
Batent lo bòsc o ai vist, ieu,
un còp, dos còps e mai tres còps...

L'Alba trauquèt, lo cèr braïnèt
un còp, dos còps e mai tres còps...
A pas de lop! A pas de lop!
Vai o nonciar al Clan dels lops
Cerquem, trapem e mai japem
un còp, dos còps e mai tres còps...

L'Alba trauquèt, lo cèr bramèt
un còp, dos còps e mai tres còps...
Pè de velós camina doç,
uèlh d'animal i vei de nuèch...
Crida sul puèg, brama sul puèg

un còp, dos còps e mai tres còps...

(Aicò es una adaptacion, pas una revirada.)

LA CAÇA DE KAÀ

(Pel Majoral Pèire de Gombèrt)

Sas tacas
fan la jòia del Leopard.
Sas banas
fan l'orgulh del Bufle.
Siá net,
que la fòrça del caçaire se reconeis
al lustre de sa rauba.
Se te mainas que lo Taure
te pòt escampar en l'aire,
quelo Sambar de las ussas espessas
te pòt estripar,
as pas besonh, per o nos dire,
de quitar de trabalhar,
qu'aquò se sabiá de tot temps.
Oprimes pas los pichons estrangiers,
saluda-los coma fraires e sòrres:
quand siàn pichons e patauds,
benlèu que son los de l'Orsa lor maire.
— Soi lo Rei de totes! brama lo jovenòt,
tot estrambordat de sa primièira presa;
mas... expandida, la Jungla
e pichonèl, lo jovenòt!
Que sosque
e que se cale!

Dichas de Baloò.

Cot çò que se tròba contat aici, arribèt abans que Mòugli foguèsse fòrabandit de l'Ardada dels Lops de Seoni, o abans que se foguèsse revenjat de Sénher Tigre. Èra quand Baloó li ensenhava la Lei de la Jungla. Lo savi e venerable grand ors brun èra encantat d'aver un escolan tant aluserpit. Que d'ordinari, los lobatons, quand s'agis de la Lei de la Jungla, s'acontan d'aprene çò que concernis l'Ardada e lo Clan lors, per se prene l'escampeta tanlèu poder decorar l'Imne dels Caçaires:

Patas plan feutradas,
uèlhs que traucan la nuèch,
aurelhas que del fons de lor tuna
sabon discernir los vents,
blancas dents agudas...
talas son las tòcas dels nòstres,
part lo Chacal Tabarqui
amb l'Iéna
que podèm pas endurar.

Mas Mòugli, en tant que pichon d'òme, calguèt que n'aprenguèsse plan mai. De còps, la Pantèra Negra Baguerà traversava inchalhement la jungla per venir constatar los progrèsses de son mai aimat; o alara, ronronejava, lo cap contra un arbre, mentre que Mòugli decorava la lecçon del jorn a Baloó. Lo dròlle èra quitament tan fòrt per escalar coma per nadar; e quitament tan fòrt per nadar coma per córrer. Adonc, Baloó, lo Mèstre de la Lei, li ensenhèt las Leis dels Bòsques e de las Aigas: consi

destriar una branca manada d'una branca sanissa, consi parlar onèstament a las abelhas salvatjas, quand tombava sus un eissam, a quinze mètres d'auçada; qué dire a la Ratapenada Mang, quand la destorbava en plen jorn pel brancum; e consi avertir las sèrps dels traucs d'aigas, abans de cabussar demest elas. A cò del Pòble de la Jungla, degun volonta pas d'èsser destorbat, e totes son prèstes a sautar sus l'intrús. Pus tard, Mòugli aprenguèt tanben la Crida de Caça dels Intruses, de repetir a nauta votz entrò que i fagan responsa, cada còp que qualqu'un del Pòble de la Jungla sortís de l'airal seu per caçar. Aici çò que vòl dire la crida, un còp revirada:

Que me siá permés de caçar aici, que soi adelit.

E aici la responsa:

Caça donc per manjar, pas per t'amusar.

Tot aquò per vos mette per idèa tot çò que calguèt que Mòugli aprenguèsse de per còr. E n'aviá un confle de repetir cent còps çò meteís; mas coma Baloó o diguèt a Baguerà, un jorn que Mòugli s'èra trapat un carpan e se n'èra anat de colèra:

— Un pichon d'òme es un pichon d'òme, e cal qu'aprenga tota la Lei de la Jungla.

— Mas oblidèsses pas consi es menut, diguèt la Pantèra Negra que seriá totjorn estada aqui de gastar Mòugli, agèsse pogut... Consi pòt portar, lo seu caponèl, totes tas longas parladissas?

— Existiriá dins la jungla res de tròp pichonèl per èsser tuat? Non pas! A qui perqué l'ensenhi aital, e a qui perqué lo tusti, doçamenton, quand se desmemòria.

— Doçamenton! Qué sables donc de la doçor, vièlha Pata de Fèrre, romeguèt Baguerà. Uèi a lo morre tot macat a causa de ta... doçor. BÈ!

— Tant val que siá macat del cap als pès a causa de ieu, puslèu que li arribèsse malaür a causa de son ignorància, respondèt Baloó fòrt e mòrt. Pel moment li ensenhi los Mèstres Mots de la Jungla que lo gandràn dels Aucelasses, e del Pòble Sèrp, e de tot çò que caça amb quatre patas, a l'excepcion de l'Ardada seu. Ara, mas que se vòlga plan rememorar aqueles mots, es capable de demandar la proteccion de tot un cadun dins la jungla. Aquò val pas una pichona-correccion?

— È ben, alara, agacha de lo tuar pas, lo pichon d'òme. Es pas brica un tronc d'arbre per i agusar tas arpas desafiladas. Mas... qué son aqueles Mèstres Mots? Mai que probable que serai ieu que portarai ajuda a qualqu'un puslèu que non pas lo contrari (Baguerà estirèt una pata e remirèt las arpas-cisèl blau d'acièr que la coronavan), mas m'agradariá de los conéisser.

— Vau sonar a Mòugli, que los te dirà - benlèu. Vèni, Fraironèl!

— Ai lo cap que me bronzina coma un telh d'abelhas claufit diguèt al dessús d'eles una voseta romegaira.

E lo Mòugli se laissèt limpar de la cima d'un tronc d'arbre, fòrt en colèra, fòrt indigne E d'ajustar, quand toquèt lo pelsòl:

— Es per Baguerà que veni, non pas per tu, vièlh Sain de Baloó

— Me fa pas res, diguèt Baloó, mortificat e entristesit. Alara, ditz a Baguerà los Mèstres Mots de la Jungla que t'ai ensenhats uèi matin.

— Los Mèstres Mots per quin pòble? demandèt Mòugli encantat de se conflar: la jungla a tot un fum de lengas. Ieu las sabi totas.

— Sables quicòm, mas pas grand causa. Veses, ò Baguerà, mercejan pas jamai lor mèstre. Pas cap de lobaton que siá jamai tornat mercejar lo vièlh Baloó per sos ensenhaments...

— Ditz lo mot pels Pòbles Caçaires, alara, Grand Ensenhaire.

— Sèm fraires de sang, vosautres amb ieu! diguèt Mòugli en escarnissent l'accent de l'Ors que tot lo Pòble Caçaire escarnís.

— Òsca! Pels aucelasses, ara. (Mòugli reprenguèt la frasa e l'acabèt amb la fiuladissa del Voltor.)

— Pel Pòble Sèrp, ara, diguèt Baguerà.

La responsa foguèt una sibladissa complètament indescriptibla, e Mòugli se tustèt los pès enrè en sautant, clapèt dins las mans per s'aplaudir. E de sautar sus l'esquina de Baguerà, ont s'assetèt en amazona per tamborinar amb los talons contra la pelissa lustrada, e per desgaunhar Baloó del biais pus òrre que poguèt.

— Anem! Anem! Aquò se meritava ben una pichona nhòca, diguèt amistosament l'ors brun. Un jorn, de ieu te remembraràs.

Se virèt alara cap a Baguerà per li contar consi aviá demandats los Mèstres Mots a l'Elefant Salvatge Hathi que o coneís tot aqui dessús; e consi Hathi aviá menat Mòugli a un pesquièr per requesir d'una sèrp d'aiga lo Mot de Passa de las Sèrps que Baloó, el, podiá pas prononciar; e consi Mòugli se trobava ara rasonablament gandit contra totes los azards de la jungla, que ni sèrp, ni rapaç, ni mai quàdrupède, ni mai bèstia fera l'atacarián pas.

— Cap d'aqueles es pas de crençar, clavèt Baloó en alisant ufanosament sa ventresca borruda.

— Part los que son de l'ardada seu, diguèt a votz escura Baguerà. (Puèi, a nauta votz, per Mòugli): Aja pietat de mas costèlas, Fraironèl! Qu'es aquel dançum?

Es aital que Mòugli aviá assajat de se far ausir, al tirar sus la crinièira de Baguerà e amb de braves còps de pès. E quand los autres dos quilhèron las aurellhas, el de bramar, brama que bramaràs:

— Aquí qu'aurai la meuna, de tribú!... E que la menarai tota la jornada per tot lo brancum!

— Qu'es aquela novèla lunada, pichon trucaluna meu? demandèt Baguerà.

— Òc-ben! E getarai de brancas e d'estronts al vièlh Baloó, contunhèt Mòugli. O m'an promés. A!

FLÒC! La patassa de Baloó anèt culhir Mòugli sus l'esquina de Baguerà; e lo drollon, estirat entremièg las quatre patassas podiá véser que l'Ors èra pas rossèl:

— Mòugli, diguèt Baloó, as parle amb los Bonderlògs: lo Pòble Monin!

Mòugli agachèt Baguerà pervéser se la Pantèra Negra èra inquièta tanben, e l'agach de Baguerà èra tant adamantin coma pèira de jada:

— Siás anat amb lo Pòble Monin, los monards grises: lo Pòble sens Lei, los que se manjan qué que siá. Es mai que vergonhable!

— Quand Baloó m'a nafrat pel cap, diguèt, Mòugi, (èra encara d'esquinas), me soi enfugit; e los monards grises son davalats e an agut pietat de ieu. Degun pus se calcinava pas per ieu. (Mifèt un pauc.)

— La pietat del Pòble Monin! romeguèt Baloó: tant val dire la suavor d'un torrent! Lo frescum d'un solelh d'estiu! E après, pichon d'Òme?

— E aprè... e après m'an balhadas de noses per manjar, e de lecadissas, e m'an pres... m'an carrejat dins los braces fins a la pus cima dels arbres. E m'an dich qu'èri lor fraire de sang, levat qu'aviái pas brica de coeta; e que seriái un jorn lor capdefila.

— De capdefila, n'an pas cap, diguèt Baguerà. Son messorguièrs. Coma totjorn.

— Fòrt amistoses que son estats. E m'an pregat de tornar. Perqué m'aver pas jamai menat a cò del Pòble Monin? Se tenon dreches coma ieu. Me tustassan pas a còps de patassas brutalassas. S'amusan tota la jornada. Laissa-me tornar quilhar! Baloónàs! Laissa-me me tornar quilhar! Me vòli tornar amuser amb eles.

— Escota, pichon d'Òme, diguèt L'Ors (e sa votz retroniguèt cafornut coma lo troneire d'una nuèch de brasa): t'ai ensenhada tota la Lei de la Jungla, per totes los pòbles de la Jungla, part pel Pòble Monin que viu pel brancum!

An pas cap de lei. Son de mens que res. An pas cap de parlar lor, mas utilizan los mots manlevats que se fan camin fins a lors aurellhas quand escotan, quand fan guinèla, quand son a l'espèra, amont, pel brancum. Lor biais de far es pas lo nòstre. Son desprovesits de capdefilas. An pas brica de sovenença. Se conflan, cridassejan, pretendon que son un grand pòble, a mand de far miranda dins aicesta jungla, mas una nose que cai de l'arbre càmbia en rire tota lor pensada e son complètament desmemoriats.

Nosautres, pòbles de la Jungla, nos fasèm pas d'eles. Bevèm pas aquí ont bevon los monards; caçam pas aquí ont caçan; morissèm pas aquí ont morisson. M'as jamai ausit parlar dels Bonderlògs, de per abans?

— Non, polsèt Mòugli (que la selva èra pas qu'un silenci, ara que Baloó s'èra calat).

— Lo Pòble de la Jungla ne parla pas e i pensa pas. Son tot un fum, son emmalits, son acraumits e sens vergonha; e lor desir (se pòdon desirar quicòm de precis) es de se far remarcar pel Pòble de la Jungla. Mas ne fasèm pas brica cas, e mai quand nos gètan de noses e d'estronts pel cap.

A pro penas s'aviái plegat de parlar qu'una ramada de noses e de buscalhas cracinegèt pel brancum; e podián ausir toscanejar, glatir, e trepejar de colèra, amont pel branquilhum.

— Lo Pòble Monin es enebit, diguèt Baloó: enebit al Pòble de la Jungla. O doblides pas.

— Enebit, reprenguèt Baguera, mas cresi pasmens que Baloó t'auriá degut dire de mesfisar.

— Ieu...ieu? Consi auriái pogut endevinhar qu'auxiá enveja de s'amuser amb de lordasses aital? Lo Pòble Monin! BÈ

Una altra ramada lor tombèt sul cap, e totes dos s'enanèron trica-traca en prenent amb eles Mòugli...

Çò que Baloó aviá dich a propaus dels monards èra plan vertat. La pus cima dels arbres èra lor domeni, e coma las bèstias lèvan pas gaire lo nas en l'aire, lo Pòble de la Jungla amb los monards avián pas jamai l'ocasion de crosar camin.

Mas cada còp que tombavan sus un lop malautis, o sus un tigre nafrat, o sus un ors, los monards los acotissián; e getavan bròcas e noses a tot animal quin que siá, per s'amuser, e dins l'esper d'èsser remarcats.

Puèi, bramavan tant que podián de cançons sens cap ni centena, e convidavan lo Pòble de la Jungla a s'arrapar pels arbres lors e a se castanhar amb eles.

O alara amodavan entre eles de batalhas enferonidas per un pas res, e abandonavan lors mòrts aqui ont lo Pòble de la Jungla los veiriá.

Èran totjorn aquí d'aver un capdefila lor, de leis e de costumas lors, mas en van, que lor sovenença perdurava pas d'un jorn sus l'autre.

Adonc, se consolavan en se fargant un reprovèrbi:

— Çò que los Bonderlògs se pensan uèi, la jungla tota o se pensarà deman! E aquò los rassegurava bravament.

Cap d'animal los podiá pas atènger, mas en contrapartida cap d'animal los agachava pas. E aquí perquè èran estats tant encantats quand Mòugli s'èra vengut amusar amb eles e qu'avián ausida la colèra de Baloó.

Avián pas jamai volontat de butar pus luènh: los Bonderlògs volontan pas jamai res; mas un Bonderlòg inventèt çò que li semblèt una idèa luminosa: contèt a totes los autres que lo Mòugli seriá una persona utila de servir dins la tribú, que sabiá trenar de cledissas pr'amor de s'aparar del vent; e que per consequent, lo capturèssen, lo poirián forçar a los ensenhar a eles.

E aquò rai, Mòugli, enfant de boscatièr, aviá eretat de tot un fum de disposicions, e trenava de cabanilhas amb de broquetas, instinctivament; e lo Pòble Monin, a l'espèra dins lo brancum, agachava aquel jòc coma extraordinari quicòm. Aqueste còp, çò disián, anavan vertadièrament aver un capdefila e venir lo pòble pus astucios de la jungla: tament astucios que tot autre los remarcaria e los envejaria. Pistèron donc Baguerà, Baloó e Mòugli a través la jungla, sens menar bruch, fins al rmoment de l'ochava e entrò que Mòugli, tot vergonhós, se foguèsse endormit en tremièg l'Ors e la Pantèra, plan decidit de se copar completament del Pòble Monin.

Çò primièr que se rememorièt après còp, foguèt una sensacion de mans pels braces e per las cambas - de pichonas mans rustas e fòrtas - puèi un fresilhadis de brancas pel morre, e enfin una vista de per ennaut a través los pinèls fibladisses; mentre que lo Baloó desrevelhava la jungla amb sos planhs cafornuts, e que Baguerà sautava cap a la cima del tronc, totes arpas defòra.

Los Bonderlògs ornhavan triomfalament e s'arrapavan per las brancas nautas en se butassejant, aquí ont Baguerà ausaria pas los acotir. E de bramar:

— Nos a remarcats. Baguerà nos a remarcats. Tot lo Pòble de la Jungla nos remira per çò que sèm abiaissats e rusats!

Alara, de se fugir! E la fugida del Pòble Monin a través lo país dels arbres es quicòm de completament indiscriptible. An lors camins vertadièrs e lors caireforcs que fan monta-davala, totes traçats a quinze, vint o trenta mètres d'auçada, e que lor permeton de se desplaçar quitament de nuèch quand ne vira.

Dos dels monards pus vigoroses s'èran preses lo Mòugli jol braç e se lançavan amb el de cima en cima, per bonds de sièis mètres. Foguèssen estats totes sols, n'aurián enantit dos còps mai, mas lo pes del drollon los ralentiá.

Ni per soslèu, ni per tornis, Mòugli se podiá pas empachar de se congostar d'aquela escorreguda bauja; mas quand entrevesiá lo pelsòl, tot aval, s'enjaurava. E lo terrible còp de fren, lo terrible saquejal en fin d'escorsa dins l'entremièg, li bolegava lo vòmit.

Sos gardas lo tirassavan cap a la pus cima d'un arbre, fins al moment que sentissiá las branquilhas primas cracinar e fiblar jol pes. Alara, dins un ARRI! e un AFAN! se getavan dins l'entremièg, cap enbàs, per s'arrestar, penjats per las patas e per las mans, a las brancas bassas de l'arbre vesin.

De còps, desvistava de quilomètres e de quilomètres d'immobila jungla verda, tal un marin a pus cima de mast que desvista de milas e de milas en mar. Puèi, brancas e fulham lo venián fliscar per morre, e sos dos gardas amb el se tornavan trobar quitament enbàs.

Aital, de sauts en casudas, de cridals en bramals, la tribú tota dels Bonderlògs n'anava al brutle pels camins dels arbres, amb lor prisonièr Mòugli.

Agèt paur un moment que lo laissèssen càser; puèi, un espet de colèra lo trapèt. Mas aviá melhor a far qu'a se debate, e se metèt a soscar. Çò pus primièr èra de mandar un messatge a Baloó e a Baguerà, que vist l'anar dels monards, sabiá que sos amics serián escampats.

Èra pas la pena d'agachar cap enbàs, que vesia pas que lo dessús del brancum. Adonc, estudièt l'ennaut: vegèt alara, perdut dins l'azur, Tchil lo Voltor que planava e que tornejava al dessús de la jungla, dins l'espèra de cadavres.

Tchil vegèt que los monards carrejavan quicòm: se laissèt càser de qualques centenas de mètres per véser se lor fais èra comestible. Fiulèt de suspresa quand vegèt que los monards montavan Mòugli a la pus cima d'un arbre, e quand l'ausiguèt que butava la Crida del Voltor: Sèm fraires de sang, tu amb ieu. Las èrsas del brancum se tomèron clavar sul drollon, mas Tchil planèt cap a l'arbre vesin, pro lèu per devistar lo pichon morre maurèl tornarmai aparéisser.

— PISTA-ME! cridèt Mòugl... VAI AVERTIR BALOÓ DE L'ARDADA DE SEONI, E BAGUERÀ DEL RÒC DEL CONSELH!

— De la part de quai, Fraire? (Tchil aviá pas jamai vist Mòugli, e mai n'agèsse ausit parlar, naturalament).

— De la part de la Granhòta Mòugli: lo pichon d'òme, coma dison... PISTA –ME!

Los darrièrs mots foguèron bramats, brama que bramaràs, mentre que lo balançavan dins l'aire, mas Tchil faguèt signe que òc. E de s'enaugar fins a paréisser tan minuscül coma un granelon de polvera; e aqui, de servir son balanç, a velhar, amb sos uèlhs telescopics, l'ondulacion de la pus cima dels arbres, a proporcion que l'escòrta de Mòugli n'anava de vam.

— Van pas jamai luènh, çò diguèt dins un rire: abalisson pas jamai çò previst! Totjorn prestes a mofidar dins çò novèl, aqueles Bonderlògs! Aqueste còp, se i vesi pro fin, son d'engambis qu'auràn mofidats, que lo Baloó es pas un novelari, e que la Baguerà, a çò que sabi, pòt confessar mai que de cabras.

E de se balançar d'una ala sus l'autra, patas replegadas de per dejós, e d'esperar. D'aquel temps, Baguerà amb Baloó èran bauges de dolor e de ràbia. Baguerà s'arrapava pels arbres coma jamai pus, mas lo branquilh se bresavajos aquel pes, e ela tornava lisar fins a tèrra, arpas enruscadas.

— Consi metèras pas en garda lo pichon d'Òme? bramava al paure Baloó que s'èra encaminat, de son anar de plantigrad, que cresiá de despassar la moninalha. Perqué l'aver matrassat, se l'aviás pas mes en garda?

— Afana-te!... Afana-te! Los podèm encara tornar trapar, cleussava Baloó.

— Amb aquel anar?... Alassariàm pas una vaca nafrada... Mèstre de la Lei

— borrel d'enfants- un quilomètre de bricòla deçà delà, n'espetaràs. Assèta-te tranquilament pr'amor de soscar! Fai un plan. Es pas brica lo moment de los corsar, que lo poiurián laisser càser se los acotissiàm de tròp prèp.

— ARROLÀ! WHOÓÓ! Benlèu que l'an ja laissat càser, lasses de lo carregar. Qual se pòt fisar dels Bonderlògs? Paure de ieu! Balha-me a rosegat d'òsses carbonats. Fai-me rodolar dins d'eissams d'abelhas salvatjas, que siá fissat a mòrt, e entèrra-me amb l'Ièna, que soi l'ors pus minable de totes.

AROLALÀ!, WAHOHÀ! à Mòugli! Mòugli! Consi te metèri pas jamai en garda contre lo Pòble Monin, allòc de te tustassar pel cap? Benlèu que los tustes li an facha pèdre la lecçon del jorn e que serà tot sol dins la jungla sens los Mèstres Mots! (Baloó se crosèt las patasal dessus de las aurelhas e se balancèt deçà delà en sinholant.)

— Ni per tot, m'aplan decorats totes aqueles mots, totara, diguèt Baguerà ernhosa. Baloó, as pas ni vergonha ni mai sovenença. Qué diriá la jungla se ieu, la Pantèra Negra, me metiái en bola coma lo Pòrc-Espin Saïn, e se bramavi?

— Aquò's m'es egal çò que la jungla diriá! Benlèu qu'es mòrt d'aquesta ora.

— Amens que l'agèssen largat de pel brancum per s'amuser - e pas abans - o levat que, d'aver la canhal l'agèssen tuat, lo pichon d'Òme me pòrta pas brica lagui. A bon èime, es plan ensenhat e, mai que mai, a aqueles uèlhs que fan estrementir lo Pòble de la Jungla. Mas - aquò's plan calamitós - es entre las mans dels Bonderlògs. E eles, de viure pels arbres, an pas brica paur de cap de nosautres. (Baguerà, soscadissa, se lequèt per una pata de davant.)

- Bogre d'ase que soi ieu! Ô asenàs burgaraices brunàs e pataudàs que soi ieu! diguèt Baloó en se tornant quilhar còp sec; çò que ditz Hathi, l'elefant salvatge, es plan vertat: A cadun sa paur!

E eles, los Bonderlògs, redobtan Kaà, la Sèrp dels Rocasses, que se pòt arrapar tan plan coma eles, que rauba dins la nuèch los moninons e que lo mençonar de son nom englaja lor traça de coa. Anem trapar Kaà!

— Qué farà per nosautres?... Es pas dels nòstres, qu'a pas de patas; e amb sos uèlhs emmalits... diguèt Baguerà.

— Es rèirevièlh. Es una mandra. E mai que mai es totjorn adelit, diguèt Baloó plen d'esper: fai-li promessa de fòrça cabras.

— Se dormis tot un mes après cada repais. Benlèu que se dormis d'aquesta ora; mas, e mai se dormiguèsse-pas, tant aimariá bandar sas cabras el tot sol. (Baguerà que coneissiá pas gaire Kaà, se mesfisava, aquò va sens dire.)

— È ben alara, nosautres dos, brava caçairitz, benlèu que seriàm capables de lo far plegar.

E sus aquò, Baloó freguèt son espatla d'un maurèl deslavat contra la Pantèra, e s'encaminèron, en cèrca de Kaà, lo Piton dels Rocasses...

Lo trobèron estirat al caud sus un cingle, al solelh de l'après dinnada, a remirar son polit vestit nòu. Aquò fasiá dètz jorns que s'èra retirat pr'amor de pelmudar, e ara treslusissiá que jamai.

Dardejava a ras de tèrra son capàs camús; entortoirava las cinc canas de son còrs en ondulacions e en noses extraordinaris, tot en s'esperlecant de somiar al repais d'après.

— Es dejun, diguèt Baloó amb un rondinament de solaç quand desvistèt l'espectaclosa liurèia alabrenada de maurèl e de saurèl. Pren-te garda, Baguerà, qu'a totjorn la vista neblada, après pelmudar. E qu'ataca arderosament.

Verenós, Kaà o èra pas... - e mai mepresava puslèu las sèrps verenosas qu'estimava acaponidas - mas son estrencha èra sa fòrça, qu'un còp sos endòrmes anèls enrotlats sus qual que siá, tot èra dich.

— Bona caça! cridèt Baloó en s'assetant pel sòl.

Coma totas las sèrps aital, Kaà èra puslèu sordanha, e dins d'abòrd ausiguèt pas l'interpelladon. Puèi s'enrotlèt, prèst a tota escasença e capbaissat.

— Bona caça per nosautres totes! respondè... Ò, ò! Baloó, qué fas empr'aici? Bona caça, Baguera... Amens un de nosautres a besonh de se refar. Se parlariá de çaçum que trabalha a se mudar? Una cèrvia, alara? O benlèu un cabrolon? Soi tan curat coma potz tressecat.

— Çaçam, diguèt negligentament Baloó. (Sabiá que caliá pas tròp pressar Kaà, qu'es tròp important.)

— Laissatz-me venir amb vosautres, diguèt Kaà, qu'un còp de mai o de mens es pas res per tu, Baguerà; o per tu, Baloò, mas ieu... ieu me cal esperar de jorns dins una senda boscatièira; e me cal arrapar, la mitat d'una nuèch, per un flòc de monard, per còp d'astre. PSHHH! las brancas son pas çò qu'èran dins lo temps, quand èri jove: pas que de bròcas manadas e de buscalhas!

— Benlèu que ton brave pes i es per quicòm.? diguèt Baloó.

— Soi bravament longarut... bravament longarut... diguèt Kaà amb una tòca d'orgulh. Mas, ni per tot, es de la falta d'aquelas brotas novèlas. Manquèri plan de m'aplatussar, lo darrièr còp que cacèri - òc-òc-ben - e per çò que ma coa enlaçava pas l'arbre coma caliá, mon desrapar desrevelhèt los Bonderlògs, e me titolèron dels noms pus marrits...

— ... senspatas, vermenàs rosselós, li bufèt Baguerà, coma s'assajava de se remembrar quicòm.

— SSSSS! me titolèron d'aquò? demandèt Kaà.

— De quicòm aital, e que nos bramavan, la derrièra luna, mas ne faguèrem pas compte. Dison qué que siá... e mai qu'as tombadas totas las dents, e que te vòls pas atacar a res de pus gròs qu'un cabrit, per çò que... (son vertadièrament sens vergonha, aqueles Bonderlògs)... per çò que crentariás las banas dels bocs secretegèt Baguerà.

Òr, una sèrp, e mai que mai un vièlh piton cautós coma Kaà, deixa pas gaire endevinhar qu'es en colèra, mas Baguerà amb Baloó podián véser los gròsses muscles deglutisseires, de cada band de l'avaladoira de Kaà, ondular e salhir.

— Los Bonderlògs se son mudats, diguèt tranquilament: quand soi montat al solelh, auèi, los ai ausits que bramavan a la pus cima dels arbres.

— Son... son los Bonderlògs qu'acotissèm, diguèt Baloó.

(Mas los mots li s'estrangolhavan dins la garganta, qu'èra lo primièr còp, dins sa sovenença, qu'un sol membre del Pòble de la Jungla agèsse confessat que s'interessava als afars dels monards.)

— Alara, mai que probable, es pas una besucarieta que buta dos çaçaires coma vosautres - capdefilas dins la jungla lor, ne soi solid - sus la pista dels Bonderlògs, respondèt aimablement Kaà, tot en se conflant de curiositat.

— Per plan dire, comencèt Baloó, soi pas que lo vièlh - e de còps que i a plan ideal - Mèstre de la Lei dels lobatons de Seoni. E Baguerà qu'es aquí...

— Es Baguerà! diguèt la Pantèra Negra (e sas maissèlas se clavèron dins un reclac, que l'umilitat, per ela...) Lo problèma es aiceste, Kaà: aqueles panaires de noses, aqueles amassaires de palmas, an enlevat lo nòstre pichon d'Òme que n'as benlèu ausit parlar.

— Agèri vent, de còps, per Saïn... (sos ponchons li fan passar l'òsca)... d'un daquòs d'òme qu'èra dintrat dins una ardada de lops, mas o creguèri pas, que Saïn es un potz d'istòrias mal ausidas e fòrt mal contadas.

— Mas es vertat! Es un pichon d'òme extraordinari que jamai pus, diguèt Baloò: la flor, lo pichon d'Òme mai intrepid e mai avisat, lo meu escolan que farà conéisser lo nom de Baloó per totas las junglas. E per subrepés, ieu... l'aimi... l'aimam, Kaà.

— TS,TS! faguèt Kaà enremenant lo cap deçà delà, coma una naveta: ieu tanben, l'amor, lo coneguèri. I a d'istòrias que poiariá contar que...

— que lor cal una nuèch clara, après un ventre plan repetenat, pr'amor de las presar, ajustèt al brutle Baguerà. Ara, lo nòstre pichon d'Òme es entre las mans dels Bonderlògs. E sabèm que, de tot lo Pòble de la Jungla, Kaà es lo sol que los far tremolar.

— Tremolan pas que davant ieu. E mai an rason, diguèt Kaà. Sibèc piotàs e conflèta... conflèta, piotàs e sibèc es lo Pòble Monin. Mas un daquòs d'òme entre lors mans es malastrugat que jamai, que

s'alassan de las noses culhidas e que las gètan pel sòl, que se carrejan una branca una mièja jornada tota e puèi la còpan en dos. Aquel daquòs d'òme es pas d'envejar... M'an titolat tanben de... peis saurèl, è?

— De vèrm.. de vèrm.... de vèrn de tèrra, diguèt Baguerà. E tanben d'autres daquès que pòdi pas dire ara, vergonhosa que ne soi.

— Lor devèm remembrar de malparlar pas de lor Mèstre. HAAA! SSSH! Nos cal ajudar lor memòria aflauida. Per véser, ont an partit amb lo dròlle?

— I a pas que lajungla qu'o sàpia. Cap a solelh colc, que ieu crega, diguèt Baloó. Cresiàm qu'o saupriàs, Kaà.

— Ieu? Consi? Los trapi quand me venon pels passes, mas caci pas los Bonderlògs, ni mai las granhòtas, ni mai l'escuma verda d'un trauc d'aiga! HSSSS!

- Ennaut, ennaut!... Ennaut, ennaut!... Èp Èp! Lèva lo nas, Baloó del Clan de Seoni!

Baloó levèt lo nas per véser d'ont veniá la votz. E èra Tchil lo Voltor que casiá, amb lo solelh que treslusissiá sus las frangilhas rebussadas de sas alas...

Se sarrava, per Tchil, l'ora de s'ajocar, mas aviá percorregut tot l'espandi de lajungla, en cèrca de l'Ors, e l'aviá mancat a causa del fulham espés.

— Qué i a? demandèt Baloó.

— Ai desvistat Mòugli demest los Bonderlògs. M'a pregat de vos avertir. Ai agachat. Los Bonderlògs l'an menat per delà la ribièira, a la ciutat dels monards, a las Tunas Frejas. I pòdon passar una nuèch, dètz nuèches, o una vida. Ai demandat a las ratapenadas de lo pèdre pas de l'uèlh de la nuèch. Aquò 's mon messatge. Bona caça, vosautres totes, aval!

— La plena gòrja e bona nuèch, Tchil! cridèt Baguerà. Me sovendrai de tu a la presa que ven, e te metrai lo cap de costat pas que per tu, ò lo Rei dels Voltors!

— Va plan, va plan: lo dròlle aviá lo Mèstre Mot; podiái pas far mens. (Et Tchil, en tornejant, tornèt a son ajocador.)

— A pas oblidat de levar lenga, diguèt Baloó en clocissent d'orgulh. Dire qu'es tan jove e que se soven tanben dels Mèstres Mots dels Aucelasses, alara qu'es carreat a través los arbres!

— Èra estat embucat coma cal, diguèt Baguerà. Mas ne soi ufanosa. E ara, nos cal encaminar per anar a las Tunas Frejas.

Ne coneissián totes l'emplaçament, mas demest lo Pòble de la Jungla, èran pas espesses a i èsser anats, que çò que sonavan las Tunas Frejas èra una anciana vila desèrta, perduda, sebelida dins la jungla. E las bèstias utilizan pas gaire un airal ja utilizat pels òmes. Lo singlar o fa, mas pas jamai las tribús caçairas.

De mai, los monards i fasián lor jaç, dins la mesura ont se pòt dire que los monards fan lorjaç endacòm.

E cap d'animal digne d'aquel nom se'n sarrava pas a portada de vista, levat per temps de secada, quand las cistèrnas e las paissièiras mièg desmantauladas retenían encara un pauc d'aiga.

— Es una expedicion que prendrà la mitat de la nuèch, en plan s'afanant, diguèt Baguerà. (E Baloó semblava soscadis quicòm):

— Caminarai tan prompte que possible, diguèt, preocupat.

— Tausam pas esperar. Sèc-nos, Baloó: nos cal partir al brutle, Kaà e mai ieu.

— Amb o sens patas, tendrai pè a las quatre teunas! lo sequèt Kaà.

Baloó assagèt solament un còp de s'afanar, mas calguèt que s'assetèsse, qu'aviá las polsas. Lo laissèron donc, que los rejonhèsse pus tard, mentre que Baguerà se lançava, amb son rapid anar amblaire de pantèra. Kaà se calava, mas Baguerà, ni per s'esperforçar, l'enòrme Piton dels Rocasses li teniá pè.

Arribats a un pichon vabre, Baguerà prenguèt l'avantatge, que lo sautèt d'un bomb, mentre que Kaà lo traversava a la nada, son cap amb trenta centimètres de còl fòra l'aiga. Mas sul planièr, Kaà se refaguèt de son retard.

— Per la Sarralha Bresada que me deslanguèt! diguèt Baguerà quand lo crepuscul foguèt aqui, siás pas un marrit caminaire!

— Soi adelit, diguèt Kaà. E, de mai, m'an titolat de granhòta moscalhada...

— de vèrm... de vèrm de tèrra... e saurèl, per subrepés.

— Aquò se val! Contunhem!

E lo Kaà, semblava que s'escampèsse pel camin; e trobava l'acorcha, de son uèlh fix, e i se teniá.

A las Tunas Frejas, lo Pòble Monin pensava pas brica als amics de Mòugli. Avián carrejat lo dròlle a la Vila-Trèva e èran, pel moment, plan content d'eles.

Mòugli, entré aquel jorn, aviá pas jamai vista de vila indiana, e quand aicesta foguèsse gaireben qu'un montet d'escombres, li semblèt vertadièrament maravilhosa e supèrba.

Qualque rei l'aviá quilhada, autres còps, sus un trucalhon. Ò m podiá encara endevinhar los camins empeirats que menavan a las pòrtas arroïnadas ont los darrièrs pans bresats de fustam demoravan penjats a las relhas rovilhadas e abenadas.

D'arbres avián butat endedins e endefòra de las paretas. Los barris s'èran embosenats e s'aterrissían. De lianas salvatjas penjavan a las fenèstras de las torras, en matas espessas que fasián la cabucèla.

Un grand palatz sens teulada coronava lo trucal, e lo marbre de las cortas e de las fontanas èra fendasclat e pigalhat de rog e de verd. Los quitis codolets de la cort del elefant del rei èran estats descauçats e desaparitats per las èrbas e los arbrilhons.

D'aquel palatz, se podián desvestir las interminablas renguetadas d'ostals sens teuladas que fasián revertar la vila a de brescas sens mèl emplenadas de nuèch; lo rocàs borroncelut qu'èra estat una idòla sus la Plaça dels Quatre Camins; las pachacas e l'aiga que se ritz, a las cantonadas ont i aviá autres còps los poses comuns; e las copolas desmanteladas dels temples, amb, de brotas de figuèiras salvatjas de cada band.

Aquel airal, los monards lo sonavan lor vila. E mespresavan, çò disián, lo Pòble de la Jungla que viviá dins la selva. E pr'aquò, coneguèron pas jamai lo perqué d'aquelas bastissas, ni mai consi las utilizar.

Assetats en rond sul vestibul de la Cambra del Conselh Reial, se gratussavan las nièiras e escarnissían los òmes. O alara, fasián dintra-sòrt a la galaupada pels ostals sens teuladas, amonte-tavan dins un canton gipas e teulas vièlhas, oblidavan l'airal de l'amagatal, se castanhavan e cridassejavan, a grandas butassadas.

Puèi plegavan, per s'amusar a far monta-davala sus las terraças del jardin reial. O brandissían s e rosièrs, per jòc, per véser tombar frucha e flors.

Exploravan totes los corredors e totes las tunas sornas del palatz, e los centenats de cambrons escurs, mas se remembravan pas jamai de çò qu'avián vist o pas vist. Landrejavan barlica-barlòca, sols, de dos, atropelats, en se disent un a l'autre que se comportavan coma d'òmes. Escantissían lor set a las cistèrnas dont trebolavan las aigas, puèi se castanhavan per aquò, puèi se getavan amassa per s'atropelar e per bramar:

— Pas degun dins la jungla que siá tan desgordit, e tan bravàs, e tant abiaissat e tan fòrt e tant amistós coma los-Bonderlògs!

Alara, tot recomençava fins al moment que, lasses de la vila, tornavan sus la pus cima dels arbres, dins l'esper que lo Pòble de la Jungla los remarcariá.

Mòugli ensenhat segon la Lei de la Jungla, aquel anar li agradèt pas. L'os monards, tard dins l'après dinnada, lo butèron per fòrça dins las Tunas Frejas. E allòc de s'anar jaire, coma Mòugli o auriá fach après un long viatge, se metèron, la man dins la man, a dançar e a cantar lors cançons falordas.

Un dels monards faguèt un discors e escalciguèt a sos companhs que la captura de Mòugli èra una primièira dins l'istòria dels Bonderlògs, que lor anava ensenhar a trenar brancas e vims per se parar de la pluèja e del vent.

Mòugli culhiguèt qualques lianas e se metèt a las trelissar. Assagèron, los monards, de far coma el, mas s'escarniguèron dins un pas res e se metèron a tirar la coeta de lors amics, o a sautar de naut enbàs e de bas ennaut, dels quatre confèrs, en toscanejant.

— Soi adelit, diguèt Mòugli. Soi un estrangier dins aicesta jungla. Portatz-me per manjar, o laissatz-me caçar aici.

Vint o trenta monards s'enanèron en bombissent, pr'amor de li portar de noses e de frucha salvatja*; mas camin fasent se metèron a se castanhar; e èra tròp penible de tornar amb la frucha que demorava.

Amalugat, enrabiât, afamat, Mòugli rodalhèt per tota la ciutat desèrta en butant de quand en quand l'Aüc de Caça dels Estrangièrs, mas sens que degun li faguèsse responsa. Mòugli compreguèt alara qu'èra arribat dins un fòrt marrit airal.

— Tot çò qu'aviá dich Baloó suls Bonderlògs es vertat, çò diguèt: sens cap de Lei, ni cap d'Aüc de Caça, ni mai cap de menaire... Pas que paraulas fadiòlas e manòtas crocudas panairas. Adonc, se morissi anequelit o se me tuan aici, lot serà plan de ma falta: ai pas qu'a tornar dins la meuna jungla. Baloó, probable que me tustarà, mas tant val aquò que de percaçar bèstiament de petalas de ròsa amb los Bonderlògs.

A pro penas s'encaminar cap a la muralha de la vila, los monards lo tirèron enrè en li disent que coneissiá pas son bonaür, e en lo pecigant per li far dire mercés.

Clavèt las dents e levèt pas lenga, mas amb la moninalha cridassejaira anèt a una terrassa que tresplomba las cistèrnas de rogièr mièg emplenadas d'aiga de pluèja.

Un ostalon lot desmantelat, quilhat a de reinas defuntadas despuèi cent ans, èra dins lo mitan de la terrassa. La-copola mièg embosenada engodofava lo corredor sosterranh per ont las reinas, autres còps, dintravan. Mas las parets èran fachas de corondats en dentèla de marbre: vertolhs esplendids, blancs coma lach, insertits d'agatas e de cornalinas, e de jaspí, e de lapislazuli. E quand la lunase levèt darrièr lo trucal, claregèta travèrs aquela dentèla, en dessenhant sul pelsòl una sembla brodadura de velós negre.

*Literalament: wild pawpaws.

Tot amalugat, tot dormilhós e tot aganit que foguèsse, Mòugli se poguèt pas empachar de rire quand los Bonderlògs, vint al còp, se metèron a li contar consi èran famoses e desgordits, e fòrts, e amistoses, e quina asenada èra la seuna de voler de se copar d'eles:

— Sèm famoses. Sèm liures. Sèm espectaculars. Sèm lo pòble, mai extraordinari de la jungla! Es çò que totes disèm, e adonc deu èsser vertat, bramèron. Òr, coma novèl auditor, estant que pòdes far resson dels nòstres rasonaments al Pòble de la Jungla, pr'amor que d'aquí endavant faga atencion a nosautres, t'anam tot debanar sus las nòstras personas excellentissimas.

Mòugli faguèt pas la mendre objeccion, e los monards s'atropelèron sus la terrassa, per centenats e centenats, pr'amor d'ausir lors parlantins lausenjar los Bonderlògs. E cada còp qu'un parlantin se calava, besalenat, bramavan totes amassa:

— Es vertat! Disèm totes aital!

Mòugli capejava de sòm e parpalhejava. E capejava que òc quand lo questionavan. E lo cap li rodava a causa del bruch:

— Tabarqui lo Chacal deu aver mordit tot aquel pòble, çò diguèt, e ne son venguts enrabiats. S'agís plan de la dewanee: lo mal dels falords... Se jason donc pas jamai? A! una nivol que va acaptara que la luna. Se solament èra pro bèla, poiirái assajar de m'enfugir dins la nuèch. Mas soi cansat.

Aquela meteissa nivol, los dos amics la velhavan, dins lo valat arroinat, dins l'enbàs de la muralha de la ciutat. Que Baguerà amb Kaà que copeissián plan consi èra de crénher lo Pòble Monin amassa, voluntavan pas de riscar res. Los monards se baton pas jamai que al cent per un; e, demest l'animalum de la jungla, son pas espesses a voler prene aquel risc.

— Vau anar a la muralha oèst, secretegèt Kaà; e davalarai a la lèsta demercés lo pendis. Se getaràn pas a ronfle sus l'esquina meu, mas...

— O sabí, diguèt Baguerà. Baste Baloó foguèsse aquí! Mas devèm far lo nòstre possible. Quand aquela nivol acaptarà la luna, anarai a la terrassa. I tenon sus l'enfant una mena de conselh.

— Bona caça! diguèt Kaà amenaçaire.

E de lisar cap a la muralha oèst. Se capitava qu'èra la melhor servada de totas, e la serpatassa metèt qualque temps a se far camin cap ennaut.

La nivol amaguèt la luna, e coma Mòugli s'enquestionava, ausiguèt los passes leugièrs de Baguerà sus la terrassa.

La Pantèra Negra s'èra arrapada al brutle pel talús e quasiment sens menar bruch. Avia melhor a far qu'a pèdre temps a mordir, e tustava deçà delà dins lo molon de monards, assetats en rond a l'entorn de Mòugli, per tièiras de cinquanta a seissanta.

I agèt un bramal d'espavent e de ràbia. Puèi, coma Baguerà trescambava suls còrses que bordelavan e qu'arpatejavan jos ela, un monard bramèt:

— INA PAS QU'UNA AICI! TUATZ-LA!

Una chormalha de monards que se butassavan, que mordissián, qu'escarraunhavan, qu'espelhinsavan e que tirassavan, se clavèt sus Baguerà, mentre que cinc o sièis autres s'emparavan de Mòugli e l'engulhavan pel trauc del dòma crebat.

Un dròlle ensenhat pels òmes seriá estat macat quicòm, que lo saut èra gaireben de cinc mètres, mas Mòugli tombèt coma Baloó o li avia ensenhat e se recacèt sus pès.

— Demòra aqui, cridèron los monards, entrò qu'ajam tuats tos amics, e après còp nos amuserem amb tu... se lo Pòble Veren te lascia la vida.

— Sèm fraires de sang, vosautres amb ieu! diguèt Mòugli en butant promptament l'Apèl de las Sèrps. Ausiguèt un fresilhadis e un fiuladis pels crapasses tot a l'entorn, e butèt l'Apèl un segond còp per encàs.

— Ssss! È ben ara! Baissatz los capuchons, totes! diguèron sordament una mièja dotzena de voses. (En india, tota roïna, tard o d'ora, ven nis de sèrps; e la vièlha residéncia èra enfecida de cobràs.) Bolègues pas, Fraironèl, que tos pès nos poirián plan nafrar.

Mòugli boleguèt lo mens possible, escrutant dels uèlhs las parets de dentèla e tibant l'aurelha cap al sarrabastal forsenat de la batèsta a l'entorn de la Pantèra Negra: los glatiments, las barjacadas, las butassadas dels monards, e los prigonds sanglots enraucats de Baguerà, quand recuolava, quand se cabrava, quand se desbigossava e quand cabussava jols faisses de sos adversaris. Pel primièr còp de sa vida, Baguerà se batiá per salvar sa pèl. — Baloó deu pas èsser plan luènh, que Baguerà seriá pas venguda sola çò diguèt Mòugli. E de bramar:

— A la cistèrna, Baguerà!... Rebordèla fins a las cistèrnas!... Rebordèla e cabussa... A l'aiga!

Baguerà ausiguèt. E aquel bram que li aprenguèt que Mòugli èra plan sencèr li tornèt balhar de vam. Se dubriguèt un camin, encanissada centimètre per centimètre, drech cap a las cistèrnas, tustant en silenci. Alara, de las parets embosenadas qu'èran pus prèp de la jungla, montèt lo rondinament cafornut del bram de guèrra de Baloó. L'ors vièlh avia fach lo perqué, mas avia pas pogut arribar pus lèu. Bramèt:

— Baguerà, soi ieu! Arrapi! M'afani! AOWORÀ! La rocalha me rebordèla jos pès! Esperatz-me, qu'arribi, ò abominables Bonderlògs!

S'arrapèt sus la terraça, en besalenant, pas que per èsser engolit fins al cap dins un flus de monards. Mas s'acotèt plan sus las ancas e, dubrissent las patas de davant, n'ensarrèt lo, mai possible dins un flic, flac, flòc cadenciàt, coma la flica-flaca d'una ròda de molin.

Un sarrabastal e un flòc aprenguèron a Mòugli que Baguerà s'èra atraçada un camin entrò a la cistèrna ont los monards la podián pas sègre.

Èra jaguda, la pantèra, a cleussar, lo cap just a flor d'aiga, mentre que los monards se quilhavan, sus tres tièiras d'espès, suls grasses roges, a dançar de ràbia, de naut enbàs e de bas ennaut, prèstes a se getar sus ela de cada band, se sortissiá per venir sostar Baloó.

Alara, Baguerà soslevèt son barbòt que rajava; e butèt, de desesper, l'Apèl de las Sèrps, per quistar d'ajuda: Sèm del meteís sang, vosautres amb ieu! que cresiá que Kaà, al darrièr moment, avia virada l'esquina a l'enemic.

Lo quiti Baloó, mièg estofat jols monards, sus la broa de la terraça, se puguèt pas empachar de se rire, d'ausir la Pantèra Negra sonar al socors.

Kaà acabava tot just de se far camin per sautar la paret oèst, aterrirent dins una bidorsada d'esperfòrç que, en desmaonant una pèira capiala, la faguèt rebordelar dins lo valat.

Avia pas enveja de pèdre lo mendre avantatge de terren, e s'enrotlèt e se desenrotlèt un parelh de còps per s'assolidar que cada palm de son long còrs respondiá plan.

D'aquel temps, la batèsta amb Baloó contunhava, e los monards bramavan a l'entorn de la cistèrna de Baguerà. E la Ratapenada Mang, volatejant deçà delà, carregava al dessus de la jungla la novèla de la granda batalha. Tant i a que lo quiti Hathi, l'Elefant Salvatge, se metèt a bramar, e que tot aval, la chormalha escampilhada del Pòble Monin se desrevelhèt e, bondissent pel camin dels arbres, venguèt al socors dels camaradas de las Tunas Frejas; e que lo bruch de la batèsta fasiá fugir l'aucelum a de quilomètres de tombada.

Arribèt alara Kaà, dirèctament, a la buta-buta, avida de tuar. La fòrça de truca d'un cobrà es lo còp de pilon de son cap, segondat per tota la fòrça e per tot lo pes de son còrs.

Se vos podètz afigurar una bigatana, o un moton de guèrra, o un martelàs d'una mièja tona a quicòm prèp, amodats per un èime freg e calm dins lo marge, vos podètz alara far una idèa de çò que revertava Kaà quand se batiá.

Un piton d'un mètre vint o d'un mètre, e mièg pòt desquilhar un ème se lo tusta en plen Kaà, coma o sabèt, fasiá mai de nòu mètres.

Son primièr tustassal, lo portèt al còr de la tropelada qu'enrodava Baloó. Capitèt sa tòca, morreclavat e discrètament. E un segond tustassal faguèt pas besonh, que los monards s'escampilhèron en cridassejant:

— KAA! AQUÒ'S KAA! AL PUS DESGORDIT!

De generacions de monards èran estadas embrigadadas pels racontes espaventables que lor, contavan lors ainats a propaus de Kaà, lo panaire de nuèch que podíá lisar, motlat a las brancas, tan doçamenton coma buta la mofa, e enlevar de resconduda lo monard pus fòrt de totes; a propaus del vièlh Kaà que se podíá tan plan mudar en semblabranca seca o en soca manada, que i s'enganavan los pus desgordits, entrò lo moment qu'aquela branca los atrapava.

Kaà èra tot çò que los monards redobtaván dins la jungla: cap coneissiá pas los limits del seu poder, cap lo podíá pas agachar dins los uèlhs, e cap èra pas jamai sortit viu de son embragada.

Adonc, al mai córrer, bretonejant d'espavent, de reparar per las parets e las teuladas dels ostals; e Baloó emetèt un brave sospir de solatjament. Sa pelissa èra fòrça pus espessa que non pas la de Baguerà, mas aviá bravament patit dins la batalha.

Es alara que Kaà, pel primièr còp, dubriguèt sa gola per butar un sola fiuladissa. E los monards que, de luènh, s'afanavan d'acórrer per aparar las Tunas Frejas, se plantèron aquí ont èran, totes tremolants, mentre que las brancas subrecargadas se fiblavan e cricassejavan jol pes.

Los monards de perlas parets e de pels ostals desèrts pleguèron de cridare, dins lo silenci que tombèt sus la vila, Mòugli ausiguèt Baguerà que brandussejava sos flancs banhats coma tornava montar de la cistèrna.

Puèi la clamor reprenguèt. Los monards sautèron pus naut sus la crinca de la paret. S'arrapèron pel còl de las grandas idòlas de pèira.

E de se metre a omhar en sautejant lo long dels merlets, mentre que Mòugli que dançava dins l'ostalón, agachava a través la dentèla del corondat e udolava coma un caüs, entre sas caissinas, en signe de mesprètz trufandièr.

— Trai lo pichon d'Òme d'aquel clòt: soi abenada, cleussèt Baguerà. Prenguèm lo pichon d'Òme e anem-no'n, que poirián tornar atacar.

- Bolegaràn pas abans lo meu comandament. SSS!... Demoratz ont siàtz (E Kaà de fiular! E la ciutat se calèt un còp de mai.) Ai pas pogut arribar pus lèu, sorreta, mas m'a semble ausir que sonavas. (S'adreçava a Baguerà).

— Se... se pòt ben qu'aja cridat... dins la batalha... respondèt Baguerà... Siás nafrat, Baloó?

— Me demandi se m'an pas cambiat en un centenat d'orsalhons, respondèt Baloó en brandissent, preocupat, una pata après l'autra. OAO! Soi tot endolentit. Kaà, te devèm la vida, cresi, Baguerà amb ieu.

— Va plan! Ont es lo pichon d'òme?

— Aici! Trapat! Pòdi pas sortir, bramèt Mòugli. (Lo trauc redond del dòma crebat èra al dessus d'el).

— Prenètz-lo! que dança coma lo Pavon Mor: nos va espotir los pichons, diguèron los cobràs, de per endedins.

— A! clociguèt Kaà: a d'amics pertot, aquèl pichon d'òme! Recuola, pichon d'òme! E amagatz-vos, ò Pòble Veren, qu'englandi la paret.

Après un examèn aprigondit, Kaà desvistèt dins la dentèla de marbre una fendilha pallinèla qu'èra la tòca d'una flaqueza.

Per evaluar la distància, donèt un parellat de pichons còps de cap. Puèi, en quilhant al dessus del sòl un mètre quatre-vint-dos de sa massa, mandèt a la tòca, de totas sas fòrças, morre primièr, una mièja dotzena de còps de caps.

La dentèla de marbre tenguèt pas còp e s'emboisenèt còp sec dins una nivòl de polvera e de crapasses. Mòugli faguèt un bond per aquèl trauc e se getèt entremièg Baloó e Baguerà, un braç a l'entorn de cada gròs còl.

— Siás nafrat? demandèt Baloó en l'abraçant amistosament.

- Soi tot endolentit, soi adelit, e soi macat quicòm; mas, ò! vos an brutalament malmenats, mos Fraires, que sagnatz!

— D'autres atanben, diguèt Baguerà en se lecant e en agachant los cadavres de monards sus la terrça e a l'entorn de la cistèrna.

— Aquò's pas res, aquò's pas tes se siàs sancèr, ò lò meu orgulh entre totas las autras granhòtas! sinholèt Baloó.

— Veirem aquò pus tard! lo sequèt Baguerà, çò qu'agradèt pas brica a Mòugli. Mas aici Kaà. Li devèm d'aver ganhada aquela batalha. E tu, li debes la vida. Merceja-lo segon las nòstras tradicions, Mòugli!

Mòugli se regardèt e vegèt lo cap del famós piton se balançar trenta centimètres al dessus de son cap.

— Aici donc aquel pichon d'òme, diguèt Kaà: una pèl bravament domètja, e un revèrt amb los Bonderlògs. Pren-te garda, pichon d'òme, que te prenguèsse pas per un monard, qualque jorn, a calabrun, just après mudar.

— Sèm fraires de sang, tu amb ieu! respondèt Mòugli. Aqueste ser te devi la vida. Ma presa serà ta presa se jamai un jorn as talent, ò Kaà.

— Milanta mercès, Fraironèl, diguèt Kaà (mas sos uèlhs beluguejavan): qué diantrè pòt tuar un caçaire tant, ausard? Demandi la permission de lo sègre, lo còp que ven que sortirà.

— Tù pas tes, que soi tròp menut, mas rabati las cabras als que ne pèdon aprofèitar. Quand auràs lo ventre tèunhe, vèni me trapar, e veiràs se mentissi. Soi pas maladrech tant qu'aital amb aiçò (estirèt las mans), e se jamai te trobavas trapat, te poiiriái pagar mos deutes; a tu, a Baguerà, e a Baloó, aqui. Bona caça per vosautres totes, mos mèstres.

— Plan tornissat! rondinèt Baloó, que Mòugli aviá mercejat fòrt amistosament.

Lo piton, l'afar d'una minuta, pausèt doçamenton lo cap sus l'espatla de Mòugli:

— Còr valentós e paraulas cortesas, diguèt. Aquò te menarà luènh a través la jungla, pichon d'òme. Mas ara, vai-te'n a la lèsta d'aici, tu amb tos amics. Vai-te'n dormir, que la luna se jai, e que çò que se va passar, conven pas qu'o vejas.

La luna se negava darrèr los cropals. E las renguetadas de monards que s'estrementissián d'englag sus las parets e sus merlets, semblavan qualque franja tremolanta e desfialargada.

Baloó davalèt a la cistèrna per beure, e Baguerà se metèt a acapçar sa pelissa, mentre que Kaà escarlimpava fins al mitan de la terrça, clavant sas mordàfias d'un còp sec e resclantissent que fasiá cap a el totes los uèlhs dels monards.

— La luna se jai, diguèt. I a pro de lum per que i se veja?

— I vesùm, ò Kaà.

— Va plan. Es ara que se duèrb la dança: la Dança de Kaà quand es aganit. Boleguèssetz mai e agachatz!

S'enrotlèt dos o tres còps en fasent un grand anèl. Son cap fasiá vai e vèni deçà delà. Se metèt alara a dessènar amb son còrs de uèches e d'anèlas, e de triangles mòls e vescose s que se cambiavan mòlament en pentagòns e en carrats, en montets d'enrambolhs, jamai en repaus e jamai presses. E jamai arrestèt pas lo bronzinament sorn de son cant...

Se faguèt nuèch de mai en mai, los mòls enrambolhs movedisses finiguèron que s'amaisèron, mas òm podiá ausir encara lo criquejadis de las escaumas.

Baloó amb Bànguerà demoravan pèiraclavats, rondinejant e còl eriçat; e Mòugli, agacha qu'agacharàs, tot estonat:

— Bonderlògs, finiguèt per dire la votz de Kaà: podètz bolegar mans e patas sens lo men comandament? Respondètz-me!

— Sens lo teu comandament, podèm pas bolegar ni las mans ni mai las patas, ò Kaà!

— Va plan! Avançatz totes d'un pas cap a ieu!

Las renguetadas de monards, ipnotizadas, avancèron balandrin- balandran, e Baguerà amb Baloó avancèron tanben d'un pas, coma d'automats.

— Pus prèp! fiulèt Kaà.

E de se tomar mudar, totes. Mòugli pausèt, las mans sus Baguerà e sus Baloó per los tirar de pet aqueles passes; e los dos fotrals d'animals s'estrementiguèron, coma traches d'un sòmi.

— Laisse ta man sus mas espatlas, secretegèt Baguerà. Laisse-la aqui, si que non me cal tornar... me cal tornar cap a Kaà.

— Es pas que lo vièlh Kaà que fa d'anèlas de posca, diguèt Mòugli. Anem-no'n!

E de s'escapar de resconduda totes tres, per una bèrca de las parets, cap a la jungla...

— WOOOF! faguèt Baloó quand se tornèt trobar jol silenci dels arbres. Signarai pas jamai de pacte amb Kaà. (E se brandiguèt del cap als pès.)

— Ne sap pus long que non pas nosautres, diguèt Baguerà dins una estrementida. Un pauc de mai, s'èri demorada, seriái anada al fons de sa garganta.

— Fòrça prendràn aquel camin abans que la luna se torne levar, diguèt Baloó. Farà bona caça - plan de son sicap.

— Mas qué voliá dire tot aquò? demandèt Mòugli que sabiá pas tes dels poders embelinaires d'un piton. Ai vist pas qu'una serpatassa qu'èra a far d'anèlas capbordadas abans que tombèsse la nuèch. E n'aviá lo morre tot macat, ò, ò!

— Mòugli, diguèt Baguerà en colèra: aviá lo morre macat a causa de tu! Coma es a causa de tu que mas aurelhas, e mas costèlas, e mas patas, e lo còl e las espatlas de Baloó... son estats mordits. Ni Baguerà ni mai Baloó seràn pas capables de caçar per plaser abans un brave brieu.

— Aquò's pas tes, diguèt Baloó, qu'avèm recuperat lo pichon d'Òme.

— Es vertat, mas nos a bravament costat: en temps qu'auriàm pogut passar en bonas caças; en nafraduras; en pel (ai l'esquina mièg despelada); e fin finala en respectum. Per çò que, oblides pas, Mòugli, que ieu que soi la Pantèra Negra, soi estada forçada de sonar Kaà al socors; e qu'è Baloó amb ieu, sèm estats tan paralizats d'estupor coma d'aucelons per aquela Dança de l'Aganiment. Tot aquò es arribat, pichon d'òme, a causa que te siás amusat amb los Bonderlògs!

— Es vertat, es vertat, diguèt Mòugli d'un aire desconsolat: soi un emmalit pichon d'òme. E aquò me fa venir lo vòmit.

— BÒF! Qué ditz la Lei de la Jungla, Baloó?

Baloó voliá pas far cabussar Mòugli dins cap d'autre enrambolh, mas podiá pas farlabicar la Lei. Rondinèt donc:

— Desconsolacion es pas punicion. Mas oblides pas, Baguerà, qu'es tot pichonèl.

O doblidarai pas. Mas a facha una porrada, e lo moment es vengut de tustar. Mòugli, as quicòm a dire?

— Non. Ai agut tòrt, que Baloó amb tu sètz nafrats. I a pas tes a dire.

Baguerà li balhèt una mièja dotzena de tustes amistoses (per una pantèra, qu'aurián a pro penas desrevelhat un de sos pichons), mas per un drollon de sèt ans, èran l'equivalent d'un escardassal tan brutal coma malvengut. Quand tot foguèt acabat, Mòugli esternudèt e se tornèt quilhar sens levar lenga.

— Ara, diguèt Baguerà, sauta-me sus l'esquina, Fraironèl, que dintrarem.

Una de las meravilhas de la Lei de la Jungla, es que lo castic règla totes los comptes. Pas de cridassejals après còp.

Mòugli pausèt lo cap sus l'esquina de Baguerà e dormiguèt tan prigond que se desrevelhèt quitament pas quand lo pausèron dins la seuna tuna.

CANÇON DE MARCHA, DELS BONDERLÒGS

En farandolejadas, nos
a mièg camin de la luna gelosa.
Envejatz pas las nòstras bandas cocarèlas?
Vos agradariá pas d'aver quatre mans?
Aimariàtz pas d'aver una coeta
en forma d'arc de Cupidon?

Sètz encolerits? Que s'acomòde:
fraire, darrièr tu, ta coeta
pendòla!

Cabrats coma sèm, en longas rengadas,
nos rememoriantpolits sovenirs,
somialt dels espets qu'aimariàm de far,
complits totes dins un pas res:
quicòm de nòble, de savi, de bon
que se fariá pas que d'i soscar.

Sèm desmemoriats, mas que s'acomòde:
fraire, darrièr tu, ta coa
pendola!

Totas las parladissas qu'ausiguèrem,
de ratapenadas, d'aucèls o de bèstias,
d'escaumas, de pel o de carapaças,
barjacassèm-las lèu fach totes amassa.

Meravilhós! Excellent! Un còp de mai!
Ara parlam tan plan coma fan los òmes!

Fagam lo semblant! Que s'acomòde:
fraire, darrièr tu, ta coeta
pendola!

Aquò's l'anar del Pòble Monin.

Rejonhètz, amont, dins los pins, nòstra farandòla.
Vejatz-nos fusar en grapas salvatjas
Lo brancum bresat del nòstre silhatge
es lo resultat del cabirolum.

(Aicò es una adaptacion, pas una revirada)

AL TIGRE! AL TIGRE!

(Per Elodia, Eléna e Anna-Maria de Deltòrt)

- Bona caça, brave caçaire?
- Cala-te, paure badaire!
- E la lèbre qu'as levada?
- Es amont, per la levada!
- Qu'as donc fach de ton còp d'uèlh?
- Ieu cresi que me fau vièlh!
- Perqué donc dintras tan lèu?
- Per çò que n'ai lo soslèu

(Aicò es una adaptacion, pas una revirada)

Quand Mòugli quitèt la Tuna de la Loba, après sos rambalhs amb l'Ardada al Ròc del Conselh, davalèt entrò las tèrras lauradas ont se tenián los maserans. Mas i se volguèt pas arrestar, qu'èra tròp prèp de la jungla, e que sabiá que s'èra fach amens un enemic jurat al Conselh.

Contunhèt donc de caminar, camina que caminaràs, sens s'escartar del camin reganhut que corrissiá lo long de la val. E i se tenguèt pendent un trentenat de quilomètres, en trotinejant de contunh, fins a un ròdol que coneissiá pas.

Aquela val s'alargava per se mudar en granda plana erichada de rocasses e entalhada de vabres.

D'un band, se quilhava un vilatjon. E de l'autre, la jungla folhuda davalava subran fins als pasturals. E s'arrestava aqui, coma trencada amb una marra.

Per tota la plana, bufles e bestial gròs pasturavan. E quand los vaqueïrons desvistèron Mòugli, se fugiguèron en cridassejant. E los cans saurèls dels pariàs, que rebalan per totes los vilatges indians, se metèron a japar.

Mòugli contunhèt de caminar, qu'èra adelit. E quand arribèt a la dintrada del vilatge, vegèt que lo boissonàs espinut que quilhavan davant la pòrta, a calabrun, èra acostairat.

— Èm! faguèt (qu'èra tombat mantun còp sus de barrièiras aital dins sas espingadas de nuèch en quista de mangisca): aital, los Òmes crentan lo Pòble de la Jungla, aici atanben.

S'assetèt còsta la dintrada. E quand un òme sortiguèt, se quilhèt, dubriguèt la boca e guinhèt del det sa garganta per dire qu'aviá talent. L'òme regassèt los uèlhs, tornèt montar al mai córrer l'unenca carrièira del vilatge, e cridèt per sonar lo prèire: un òme bèl, gras, vestit de blanc, amb una marca rossèla e roja pel front.

Lo prèire venguèt a la pòrta, acompanyat d'amens cent personas que regassavan los uèlhs e que guinhavan Mòugli del det.

— Son malensenhats que jamai, aquel Pòble d'Òmes, çò diguèt Mòugli. I a pas que lo monard gris que se comportariá aital. (Tanben, getèt enrè son pel long, e agachèt los maserans de coa d'uèlh, enfasant las ussas.)

— Consi crentar? demandèt lo prèire... Agachatz los tèrgues de sos braces e de sas cambas: son de mordidas de lop. Es pas qu'un enfant-lop que s'es escapat de la jungla.

Naturalament, de jogar ensemble, los lobatons avián sovent mordit Mòugli pus fòrt que çò que volián. E sos braces amb sas cambas èran claufits de blancas crèujas. Mas el seriá estat lo darrièr de totes per sonar aquò — de mordidas, que sabiá çò qu'èra una vertadièira mordida.

— ARRE! ARRE! diguèron ensemble un parellat de femnas: mordit pels lops, paure drollon!

— A bona minassa.

— A d'uèlhs de brasa.

Ma paraula, Messoà, revèrta lo teu dròlle emportat per un tigre.

Per véser! diguèt una femna qu'aviá d'anelasses de coire a las cavilhas e als ponhets. (E d'estudiar Mòugli, la man al dessús dels uèlhs): non, es pas el; es pus magre, mas revèrta plan lou meu dròlle.

Lo prèire èra finaudèl: sabiá que Messoà èra la femna del maseran pus ric de l'airal. Adonc, l'afar d'una minuta levèt los uèlhs devèrs lo cèl e diguèt d'un ton solemne:

— Çò que la jungla prenguèt, la jungla o restitufs. Pren-te lo dròlle al teu ostal, ma sòrre, e oblides pas d'onorar lo prèire tan clarvesent per legir dins la vida dels òmes.

- Pel Brau que me rescaptèt! çò diguèt Mòugli, totes aqueles rasonaments son pas qu'una novèla inquisicion de l'Ardada! Anem, se soi un Òme, me cal èsser un Òme!

La muralha umana se dubriguèt quand la femna faguèt signe a Mòugli que venguèsse a sa cabana. I aviá aqui una litièira enlacada de roge, una granda arca granièira de tèrra cuècha, ornamentada de curioses dessenh de relèu, una mièja dotzena d'apleches de coire per la cosina, l'estatua d'un dieu indó dins una capeleta e, sus la paret, un miralh vertadièr, d'aqueles que se vendon per quelques ropias dins las fièiras de l'airal.

Li balhèt una brava galetada de lach e un tròç de pan. Puèi, li passèt la man sul cap e l'agachèt dins los uèlhs, que se pensava qu'èra benlèu son enfant vertadièr, de retom de la jungla ont lo tigre l'aviá emportat. Adonc, diguèt.

— Naton, ò Naton! (Mòugli, aquel nom li diguèt pas res), te sovenes pas del jorn que te balhèri tas sabatas nòvas? (Li toquèt lo pè, e èra gaireben tan dur coma bata.) Non, diguèt, plena de tristum: aqueles pès an pas jamai cargadas de sabatas, mas revèrtas bravament lo meu Naton, e seràs mon filh.

Mòugli, aquò li veniá a revèrs, que jamai de sa vida èra pas estat jos una teulada. Mas, d'agachar la clujada, vegèt que la poiiriá desrabar quora que siá se se voliá escapar, e que la fènèstra se barrava pas.

— A qué te servis d'èsser un Òme, finiguèt per se dire, se comprenes pas lo parlar de l'Òme? Ara, me tròbi tan bèstia e tan mut coma o seriá un òme demest nosautres dins la jungla. Me cal aprener lor parlar.

Quand viviá a cò dels lops, èra pas per jòc qu'aviá après a retipar los brams de guèrra dels cabròls e los rondinaments dels singlarons.

Adonc, tanlèu que Messoà pronunciava un mot, Mòugli l'imitava quitament a la perfeccion. E, abans que siá nuèch, aviá retenguts lo nom de mantunas causas dins la cabana.

I agèt quicòm que truquèt a l'ora de se jaire, que Mòugli, de cap de biais, volguèt pas dormir dins un daquòs coma aquela cabana que tant revèrtava una trapa per pantèras. E, quand barrèron la pòrta, s'escapèt per la fènèstra.

— Laisse-lo far, diguèt l'òme de Messoà... Oblides pas que benlèu a pas jamai dormit de sa vida dins cap de lièch... S'es vertadièrament mandat per remplaçar lo nòstre enfant, s'enanarà pas.

E Mòugli se jaguèt per las grandas èrbas finas, sus la talvera del camp. Mas abans qu'agèsse cutats los uèlhs, un morre gris e mofle li venguèt fosiquejar jol barbòt.

— BÈ! faguèt Fraire Gris (èra l'ainat dels lobatons de Maire Loba), magra recompensa per t'aver pistat pendent mai de trenta quilomètres, que pudisses ja a fum de lenha e a bestial gròs, d'a fons coma un òme! Bolèga-te, Fraironèl, que te pòrta de novèlas.

— Totes van plan, dins la jungla? demandèt Mòugli en l'abraçant.

— Totes, part aqueles lops que se brutlèron a la Flor Roja. Ara, escota-me. Sénher Tigre se n'es anat caçar fòrt luènh, entrò que rebroten sos pels, qu'es afrosament rabastinat. A jurat que quand tornarà getarà tos òsses dins la Wainganga.

— I a doas causas dins aquel afar, qu'ai jurat ieu tanben un pichon daquòs. Mas gasta pas jamai d'èsser assabentat. Anuèch, soi cansat, cansat quicòm. d'aqueles nòvas, Fraire Gris, mas tenme totjorn al corrent.

— Oblidaràs pas que siás un lop? O te faràn pas oblidar, los Òmes? demandèt Fraire Gris, apensamentit.

— Pas jamai! Me remembrarai totjorn que t'aimi a tu, e a totes los de la nòstra tuna. Mas me sovendrai tanben que soi estat fòrbandit de l'Ardada.

— E que pòdes èsser fòrabandit d'una altra Ardada. Los Òmes son pas que d'òmes, Fraironèl, e lors paraulas retipan las ranejadissas de las granhòtas dins un estanh... Quand tornarai aici, t'esperarai dins las canaveras, sus la broa dels pasturals.

Dels tres meses après aquela nuèch, Mòugli passèt pas gaire la barrièira del vilatge, de tant qu'èra pres per l'estudi de l'anar e de las usanças dels Òmes.

Per començar, calguèt que se carguèsse un petaç suls rens, çò que li veniá bravament a revèrs. Puèi, li calguèt aprene çò qu'èra l'argent que i comprenguèt pas res de tot; e a laurar que ne comprenguèt pas lo perqué.

De mai, los dròlles del vilatge lo fasián enrabiari. Per bonastre, la Lei de la Jungla li aviá ensenhat a se mestrejar, que, dins la jungla, lo manjar e lo viure dependon pas que del vòstre sangfreg.

Mas quand se trufavan d'el per çò que se voliá pas amuser, o farvoliar d'apleches volaires, o quand escarraunhava un mot, coma sabiá qu'èra pas de jòc de tuar de drollons totes nuds, pas qu'aquò lo gardava de los trapar e de los afrabar. Coneissiá pas brica sa fòrça. Dins la jungla, se cresiá feble per rapòrt a las bèstias salvatjas, mas al vilatge, disián qu'èra fòrt coma un brau.

Causa segura aviá pas la mendre nocion de la paur: quand lo prèire del vilatge li diguèt que, se manjava las mangas del prèire, lo dieu del temple seriá en colèra contra el, trapèt l'estatua d'aquela divinitat, la portèt a cò del prèire e lo requesiguèt de metre lo dieu en colèra, que li agradariá de se batre amb el. Foguèt un escandal horrible, mas que lo prèire estofèt. E l'òme de Messoà balhèt fòrça pèças d'argent per amaisar la divinitat.

E Mòugli aviá pas la mendre idèa de la diferéncia que fa la casta entre untal e untal: quand l'ase del tornièr cabussèt dins l'argilièira, Mòugli lo ne traguèt, de lo peltirar per la coa. E donava un còp de man per apilar los pòts pel viatge entrò lo mercat de Kanhiwara, grand escandal atanben, que lo tornièr èra de bassa casta, e lo seu ase encara mai.

Quand lo prèire lo corrocèt, Mòugli lo menacèt de lo cargar el atanben sus aquel ase. E lo prèire diguèt a l'òme de Messoà que Mòugli fariá melhor de se metre al trabalh tanlèu que possible.

Alara, lo capmèstre del vilatge diguèt a Mòugli que deviá deslargar los bufles, l'endeman, e los gardarpel pastural. Degun ne foguèt pas pus encantat que Mòugli. E aquel ser, estant qu'èra estat nomenat censadament al servici del vilatge, anèt a una amassada que se teniá cada ser sus una platafòrma maonada, jos una figuèira bèla. Èra l'Amassada del vilatge: lo capmèstre, lo garda, lo barbièr que coneissiá totes las manèflas de l'airal, e lo vièlh Boldeò, lo caçaire del vilatge qu'aviá un vièlh mosquet*, i s'amassavan per fumar

Los monards èran cabrats per las nautas brancas, a japustelejar. E jos la platafòrma, i aviá una tuna de cobrà. Aiceste, cada ser, aviá drech a son escudelada de lach, qu'èra sacrat. E los vièlhs èran assetats al torn de l'arbre, a picar dalha e a fumar lors gròsses hokàs (lors pipas d'aiga) fins a una ora rèiretardièira de la nuèch.

Contavan d'istòrias espectaculars d'òmes, de divinitats e de trèvas.. E lo Boldeò ne contava de quasiment pus espectaculars encara a propaus de las usanças de l'animalum salvatge de la jungla.

Tant i a que los dròlles, assetats en rond en defòra de l'Amassada, n'avián los uèlhs totes regassats.

La màger part d'aqueles racontes se debanavan sus las bèstias, que la jungla èra pas jamai luènh: cèrvis e singlar lor desraïçavan la vianda; e, còp o autre, lo tigre emportava un òme, a calabrun, a portada de vista de las cledissas del vilatge.

Mòugli que, naturalament, èra un pauc al corrent de çò dont parlavan, se deviá amagar lo morre per pas far véser que se risiá, mentre que Boldeò, son vièlh mosquet suls genolhs, montava encara d'una òsca, d'un racontè meravilhós a l'autre. E Mòugli risiá d'una aurelha a l'autra.

Boldeò trabalhava a explicar que lo tigre qu'aviá emportat l'enfant de Messoà èra una trèva de tigre, e que son còrs èra enfachilhat amb l'esperit d'un vièlh renovièr emmalit, defuntat de qualques annadas.

— E sabi qu'es vertat, çò disiá, qu'aquel paure Poron Dass demorèt totjorn garrèl del tust que trapèt dins un trebolitge ont sos registres foguèron cremats. E lo tigre que ne parli garrelejava tanben, que la pista de sas pesadas es esquerrièira.

— Òc-ben! Òc-ben! deu èsser vertat! apevèron amassa los barbagrises.

— Serian pas que petòfias e senseringalhas, totes tos racontes? demandèt Mòugli. Aquel tigre es garrèl, que nasquèt garrèl, coma totes o sabon. Parlar de trèva de renovièr dins un animal pus pauruc que non pas un chacal es una babòia.!

Moquet, Boldeò demorèt un moment desaparaulat. E lo capmèstre regassava los uèlhs.

— Ò, ò! aquò's lo morniflet de la jungla, è? diguèt Boldeò. Se siás tan desgordit, fariás melhor de portar la pèl del tigre a Kanhiwara, que lo Governament crompa son cap per cent ropias. Mas fariás encara melhor de te calar quand parlan tos ainats! (Mòugli se levèt per s'enanar):

— Tot aqueste ser soi demorat jagut aici, a vos escotar, diguèt en se regardant. E un parellat de còps, Boldeò a deslargadas pas que de messorgas a propaus de la jungla qu'es aqui, davant lo seu nas. Alara, consi creire, ieu, aqueles racontes de trèvas, de divinitats e d'esperits emmalits que ditz aver vistes?

— Es mai que ora qu'aquel pichonàs ane gardar diguèt lo capmèstre, mentre que Boldeò cleussava e romegava davant las campissadas de Mòugli.

Dins la màger part dels vilatges indians, la costuma vèl que qualques dròlles deslarguen de bon matin bufles e bestial gròs, per los clare a la nuèch.

E aquel bestial gròs que prautirià a mèrt un Blanc, se lascia tustar, malmenar, insolentar per de dròlles que li arribarián a pro penas a nautor de morre.

Tant ne los dròlles son amb los tropèls, riscan pas res, que lo quiti tigre s'azardariá pas a atacar de bestial gròs amassa.

Mas se jamai s'escampilhan per culhir de flors o per acotir las clavetas, arriba alara que sián emportats pel tigre.

A primalba, Mòugli s'engulhèt per la carrièira del vilatge, cabrat sus l'esquina de Ramà, lo masclàs del tropèl.

E los bufles blavencs, amb lors longas banas cabrèlas e lors uèlhs ferauds, se levèron, sortiguèron de pels estables un per un, e s'encaminèron darrièr el.

E Mòugli faguèt plan comprene als dròlles que l'acompanhavan qu'èra el lo mèstre. Tustassava los bufles amb una agulhada de bambó rascalat.

E diguèt a Kamià, un dels dròlles, que lo bestial, lo laissèssen pasturar a son agrat, mentre que el, Mòugli, contunhariá amb los bufles; e que faguèssen plan moment de s'alunhar pas del tropèl.

Un pastural indian es pas que rocalha, brossalha, matas d'èrbas e grelons ont s'escampilha lo bestial que i se rescond.

Los bufles, mai que mai, s'atenon als pesquièrs e a las igas per i se gaulhassar, o i se solelhar, las oras, dins la baudra cauda.

Mòugli los menèt entrò la broa de la plana, aqui ont la Wainganga salissiá de la Jungla. Puèi, se laissèt càser del còl de Ramà, trotinegèt cap a una mata de bambós e i trobèt Fraire Gris.

— A! diguèt fraire Gris, aquò fa dejorns e de jorns que t'espèri. Qué vòl dire aquel trabalh de vaquièr?

— Es un ordre, respondèt Mòugli, que soi per un temps lo vaquièr del vilatge. Qué i a de nòu a propaus de Sénher Tigre?

— Es tornat apr'aici. T'a esperat un brieu. Ara, es tornat partir, que lo caçum se fa pas espés. Mas a per idèa de te tuar.

— Va plan, diguèt Mòugli. Adonc, tant que serà luènh, venètz, tu o un de tos fraires, vos sus aquel rocàs, que vos veja quand sortirai del vilatge. Quand tornarà, espèra-me dins lo vabre, als environs de l'arbre dhâk, al mitan de la plana. Avèm pas a nos getar dins la gola de Sénher Tigre.

Mòugli causiguèt alara una ombra, se jaguèt, e dormiguèt, mentre que los bufles pasturavan a l'entorn. En india, gardar un tropèl es de bon far que jamai: lo bestial se muda, pais, se jai, torna bolegar e brama quitament pas, que s'accontenta de romegar.

Los bufles, eles, dison pas gaire res, mas s'enfonsan un après l'autre dins las baudracas, s'atraçant un carnin dins la sorra entré que lo morre e lors uèlhs cabolhuts blaus coma de faiença puntejan sols al dessús de l'aiga. E demòran aqui, coma de tancs.

Lo solelh fa brandilhar de calor los rocasses, e los pastorèls ausisson un voltor - pas qu'un - fiular amont naut, quasiben fòravista. E sabon que se defuntavan, o qu'una buflessa crebèsse, aquel voltor cairiá sus eles, e que lo voltor vesin, a dos quilomètres d'aquí, lo veiriá càser e o fariá el tanben; puèi lo d'après e mai lo d'après; e que gaireben abans que virèssen batas, serián un vintenat de voltors adelits, venguts del nonrés.

Puèi, los pastorèls se dormisson, se desrevelhan, se tornan dormir, trenan de panièiras d'èrba seca, i enclauson de sautarèlas. O prenon doas bernadas-prègadieu e las fan batre; o se fan un colar de noses de jungla rojas e negras; o fintejan qualque lusèrp que se solelha sus un ròc; o una sèrp qu'acotis una granhòta dins las pachòcas.

Puèi, cantan de cançons longanhas, entreversadas a la fin amb de tremoladissas de lor sicap. E sembla que la jornada siá pus longa que tota la vida de la màger part.

E, de còps que i a, se quilhan un castèl de fanga, amb de figuretas d'umans, de cavals e de bufles, en fanga tanben. E meton una canavera dins la man dels òmes. E pretendon que son de reis. E quo, las figuretas son lors armadas. O que son de divinitats que cal asorar.

Puèi es calabrun, e los dròlles butan lor crida. E los bufles sortisson pesucs de la baudra vescosa, amb un bruch de fusil a repeticion. E, un darrièr l'autre, tornan traversar la plana grisa, cap als lums del vilatge que beluguejan.

Jorn après jorn, Mòugli deslargava los buflesper los menar a lors pachòcas. E jorn après jorn, vesia l'esquinade Fraire Gris a un quilomètre e mièg dins la plana, e coneissiá aital que SénherTigre èra pas

tornat. E jorn après jorn se jasiá dins l'èrba, a escotar los bruches a l'entorn, a soscar dels jorns trescolats quand èra dins la jungla. Se Sénher Tigre aviá trabucat, amb sa pata fòla, dins las galhamassas, amont, a tocar de la Wainganga, lo Mòugli l'auriá ausit, dins aquelas longas matinadas de silenci. Venguèt enfin un jorn que desvistèt pas Fraire Gris al pòste-senhal. E Mòugli de se rire. E de menar los bufles al vabre, al pè de l'arbre dhâk tot cobèrt de flors d'un roge vermelhenc. Aquí, assetat, se teniá Fraire Gris, totes los pels del rastèl de l'esquina quilhats.

— S'amagava despuèi un mes per endormir ta desfisança. La nuèch passada, amb lo Tabarqui, travèrsèt los camps, sus ta pista fresca diguèt lo lop que cleussava espés. (Mòugli faguèt la figa):

— Crentil pas Sénher Tigre, mas lo Tabarqui es retòrt quicòm.

— Crentèsses pas brica, diguèt Fraire Gris en s'esperlecant un pauc. Encontrèri lo Tabarqui a boca dejorn. Ara, es a far part de sa saviesa als voltors, mas me vogèt tota la saca, a ieu, abans que lo desremèsse: lo plan de Sénher Tigre es de t'esperar, a la pòrta del vilatge, aqueste ser, tu e non pas un autre. Pel moment, es a se pausar dins lo grand vabre sec de la Wainganga.

— S'es pèssat, auèi? Ò çaça ventrecosut? demandèt Mòugli (que la resposta èra pet el sinonim de mòrt o de vida.)

— A tuat, a primalba... Un singlar... E s'es abeurat... De mai, oblidèsses pas que Sénher Tigre a pas jamai pogut demorar dejun, e mai per l'amor de se revenjar.

— Aquel piotàs!... Aquel piotàs! Ès lo rei dels piotasses! Assadolat e, per far bon pes, abeurat! E crei que vau esperar qu'aja facha l'ochava!... Per véser, ont es jagut?... Foguèssem solament dètz, lo poiariàm abatre al jaç. Los bufles, aquí, l'atacaràn pas abans de l'aver esventat.

E coneissi pas lor parlar. Podèm contornar sa pista? Que lo pèscan sentir?

— Per la copar, a davalada un brieu a la nada la Wainganga, diguèt Fraire Gris.

— Aquò's Tabarqui qu'o li a bufat, o sabi! Auriá pas jamai trobat aquò tot sol. (Mòugli, quilhat, un det sus la boca, soscava): lo vabre grand de la Wainganga! S'alanda sus una plana a mens de uèch cents mètres d'aici... Pòdi far far un contorn al tropèl, a travèrs la jungla... fins a la dintrada del vabre... e lo pòdi lançar cap enbàs... mas sortiriá pel forts en trastasent... Nos cal barrar aquela escapadoira. Fraire Gris, siás capable de me copar lo tropèl en dos?

— Ieu, benlèu pas... mas ai menada una ajuda rusada.

Fraire Gris s'enanèt al trèt e desapareguèt dins un trauc. Se quilhèt alara una caparrassa grisa que Mòugli coneissiá plan. E l'aire de brasa restontiguèt del bram pus dolent de tota la Jungla: lo brama de çaça d'un lop a mièja jornada.

— Akelà! Akelà! s'exclamèt Mòugli en clapant dins las mans. Me seriái degut dobtar que m'auriás pas oblidat. Avèm un brave trabalh en talh. Còpa-me lo tropèl en dos, Akelà. Garda ensemble femes amb pichonasses. Met de costat buòus amb bufles de tira.

Elosdos lops de córrer coma per la Farandòlade las Dònas*, un còp endedins, un còp endefòra del tropèl que nasiquegèt, levèt lo cap e se copèt en dos.

Dins lo primièr grop se tenián las femes qu'enrodavan lor portadura, regassavan los uèlhs e raspavan dels pès, dispausadas, se solament un lop s'arrestava, a lo cargar e a l'espotir.

Dins l'autre grop, taures amb doblons nasiquejavan e petenavan. Mas e mai foguèssen pus formidables d'aspècte, èran fòrça mens de crénher, qu'avián pas de portadura a aparar. E mai sièis òmes aurián pas pogut copar tan plan lo tropèl.

— Quines son los òrdres? cleussèt Akelà, qu'assajan de se tornar júnher.

Mòugli faguèt un saut sus l'esquina de Ramà:

— Alunha los mascles sus l'esquèrra, Akelà. Fraire Gris, quand serem partits, acaraira las femes ensemble e buta-las dins l'enbàs del vabre.

— Entrò ont? demandèt Fraire Gris, cleussant e agafinhant.

— Entrò que las parets del vabre sián pus nautas que non pas los bombs de Sénher Tigre, cridèt Mòugli. Garda-las aquí entrò que davalem.

A las udoladas d'Akelà, los mascles se metèron amassa en brand. E Fraire Gris se plantèt davant las femes. Lo carguèron e s'enfugiguèt just al davant d'elas, fins al fons del vabre, mentre qu'Akelà butava los mascles luènh sus l'esquèrra.

— Fòrt plan! Una altra carga e seràn lèu prèstas. Mesfisa-te, ara; mesfisa-te, Akelà, qu'un còp de dent de tròp, los mascles cargarián... Òsca! aquò's un trabalh pus riscat que lo forçar d'un cabròl negre... O auriás cregut qu'aquelas creaturas se podián mudar tan promptament? s'exclamèt Mòugli.

— Aquela mena de çaçum, lo... cacèri tanben... de mon temps, besalenèt Akelà dins la posca. Los me cal virar cap a la Jungla?

— Òc, revira-los. Revira-los de vam, que lo Ramà es baug de ràbia. Ò! poguèsse solament li dire çò qu'espèri d'el, uèi!

Los mascles, aqueste còp, foguèron virats sus la drecha e dintrèron dins la galhamassa galharda que tralhèron.

Los autres pastorèls, amb lor tropèl, a uèch cents mètres d'aquí, de véser aquò, s'afanèron al mai córrer fins al vilatge, en cridant que los bufles avián isalat e qu'avián partit al diable.

Mas lo plan de Mòugli èra pro simple. Tot cò que voliá, èra de far un grand contorn cap enaut, d'arribar a boca de vabre, puèi de far davalalar los mascles e de prene Sénher Tigre en tenalha entremièg mascles e femes.

*Mena de dança rustica.

Que sabíá qu'après un regalèmus e après beure tot son sadol, Sénher Tigre seriá pas brica en de se batre o de sautar las parets del vabre.

Ara, al parlar, apasirnavava los mascles. E Akelà èra demorat luènh darrièr, s'acontentant d'un o dos jaupilhs per activar la rèiregarda.

Èra un contorn long que jamai, que se volián pas tròp sarrar del vabre per alertar pas Sénher Tigre, Fin finala, Mòugli rabatèt lo tropèl estabosit a boca de vabre, sus un airal erbut que davalava fèrm devèrs lo fons del quiti vabre.

D'aquela auçada, a través la cima dels arbres, la vista s'expandissiá entrò l'enbàs de la plana, aval.

Mas çò qu'agachava Mòugli, èran las parets del vabre. Per sa pus granda satisfaccion, vegèt qu'èran quasiment a pic, e que las lianas e las vinhas que las tresplombavan donarián pas cap de presa a un tigre que voluntariá de sortir per aquí.

— Laissez-los polsar, Akelà, diguèt en levant la man. L'an pas encara esventat. Laissez-los polsar. Devi dire a Sénher Tigre qual es qu'arriba. Lo tenèm.

Amb sas mans, enrodèt sa boca. E cridèt devèrs l'enbàs d'el vabre - quitament coma se cridava dins un tunèl - e los ressons rebombissián de rocàs en rocàs.

Un brieu après, en resson, arribèt l'ornhadissa endormida e traïnejaira d'un tigre sadol qu'òm desrevelha:

— Qual sona? demandèt Sénher Tigre. (E un pavon magnific montèt del vabre e se n'escapèt dins una quiladissa.)

— Soi ieu Mòugli!... Panaire de bestial!... Es ora de comparéisser al Ròc del Conselh!... Akelà, davala!... Fai-los davalalar! Davala, Ramà, davala!

Lo tropèl balancèt un moment abans de prene la davalada, mas Akelà, de tota sa votz, butèt, l'aüical de çaça. E las bèstias cabussèron las unas darrièr las autras, coma de batèus que trascompassan de rajòls, pèiras e sabla repescant tot a l'entorn.

Un còp lançats, i aviá pas tes a far per los arrestar. E abans d'èsser complètament dins lo lièch del vabre, Ramà esventèt Sénher Tigre e bramèt.

— A a! diguèt Mòugli sus son esquina: ara, o sabes!

E lo torrent de banas negras, de mufles bramaires e d'uèlhs regassats davalèt dins lo vabre, coma una revolumada, ric a ric coma los rocasses que rebordèlan dins un aigat, los bufles pus febles butats a còps d'espatlas cap endefòra, devèrs las parets del vabre ont traversèron las lianas a galaup.

Sabián lo prètzfach que los esperava: l'englasianta carga del tropèl de bufles que cap de tigre pòt pas aver l'esper d' i resistir.

Sénher Tigre ausiguèt lo tròn de lor trepejadissa. Se levèt e se reballèt cap al fons del vabre, en agachant de cada band per cercar una escapadoira de socors, mas las parets del vabre èran a pic. Se 'n deguèt téner aquí, l'estomac tròp cargat d'aiga e de pitança, resignat a tot puslèu qu'a se batre.

Amb un fracatge de regiscladissas, lo tropèl traversèt lo sanhàs que lo tigre veniá de quitar, e brainava a ne far restontir lo combilhon.

Mòugli ausiguèt un rugit respondre a la bramadissa del fons del vabre. E vegèt Sénher Tigre que se revirava. Lo tigre sabíá, en supausant çò pus pièger, que tant valiá encara los mascles que non pas las femes amb lors pichons.

Es alara que Ramà truquèt, trabuquèt contra quicòm de mòl e contunhèt. Lo tropèl suls talons, se venguèt encastrar de vam, amb grand reboge, dins l'autre tropèl. Los bufles pus febles foguèron francament soslevats de pel sòl pel tustassal de la collision.

Aquela carga desvirèt los dos tropèls que dintrèron dins la plana en banassejant, en petenavant, en nasiquejant.

Mòugli esperèt l'ocasion per se laisser gilhar de sus l'esquina de Ramà, e per tustar, tusta que tustaràs, de cada band, amb lo baston.

— Afana-te,! Dessepara-los. Escampilha-los, si que non se van batre los uns contra los autres. Alunha-los, Akelà... Vai, Ramà!... Anem, anem, anem, ò meus! Ara, amaisatz-vos sartz-vos! Es acabat.

Akelà amb Fraire Gris fasián vai-e-vèni, agafinhant las patas dels bufles. E, e mai la tropelassa pivotèsse per tornar cargar cap a l'ennaut del vabre, Mòugli se vengèt de far virar Ramà. E los autres s'encaminèron darrièr el devèrs lo sanhàs.

Sénher Tigre aviá pas mai besonh d'èsser pompit, qu'aviá defuntat. E que los voltors èran ja en camin.

— Fraires, una mòrt de can! diguèt Mòugli en cercant lo cotèl que portava totjorn dins un estug penjat al torn de son còl, ara que viviá a cò dels òmes. Mas se'n seriá pas jamai servit per se batre... WALLAH! sa despolha marcarà plan al Ròc del Conselh: se cal mette al trabalh sens esperar mai.

Un drollon ensenhat pels òmes auriá pas jamai somiat d'escorgar tot sol un tigre de tres mètres e mièg. Mas Mòugli coneissiá mai que non pas degun consi s'ajusta una pèl de bèstia, e consi se trai.

Ni per tot, foguèt un rude prètzfach... E Mòugli talhadèt, tirèt e romeguèt una orada, mentre que los lops avián la lenga que pendolava, o mentre que se sarravan per tirar quand o lor comandava.

Lèu, una man li clapèt sus l'espatla. En levant los uèlhs, vegèt Boldeò amb son vièlh mosquet. Los dròlles avián contada al vilatge la desbandada dels bufles. E Boldeò èra sortit, en colèra, fòrt impatient de corregir Mòugli d'averpas melhor gardat lo tropèl. Los lops descanilhèron tanlèu véser l'Òme.

— Qu'es aquela vietdasariá? demandèt Boldeò en colèra. T'estimas capable d'escorgar un tigre? A quin airal los bufles l'an bandat? E s'agis de Tigre Garrèl, per subrepés! E son cap es mes a prètz per cent ropias. Va plan, va plan, cutarem los uèlhs sul daquès qu'as laissat escapar lo tropèl. E benlèu que te balharai una de las ropias de la prima, quand aurai presa la pèl a Kanhiwara.

Furgalhèt dins la ropilha de la cencha, ne tirèt lo briquet de pèirafuòc e se corbèt per rabastinar las mostachas de Sénher Tigre. La màger part dels caçaires de l'airal rabastinan totjorn las mostachas d'un tigre per empachar sa trèva de los venir trevar.

— Èm! faguèt Mòugli a despart, tot en escorgant la pèl d'una pata de davant. Aital, te volriás prene la pèl a Kanhiwara per tocar la prima?... E benlèu que me balhariás pas qu'una ropia? Mas ai decidit qu'ai besonh d'aquela pèl per mon usatge personal. Òu! mon vièlh, alunha ton fuòc!

— Qué vòl dire aquel biais de parlar al capmèstre dels caçaires del vilatge? Ton bon astre e l'estupiditat d'aqueles bufles t'an segondat dins aquela mesa a mòrt. Lo tigre veniá de s'assadolar, si que non seriá amai de trenta quilomètres d'ací, ara. Siás quitament pas capable de l'escorgar coma cal, mornifleton de mendiconàs! E, ma paraula! cal que me commandes, a ieu Boldeò, de rabastinar pas sas mostachas? Mòugli, te balharai pas un centime d'aquela prima, mas solament una brava rosta! Laisse tombar aquela despolha!

- Pel Taure que me rescaptèt! diguèt Mòugli qu'assajava d'escorgar l'espatla, me cahrà demorar tota l'après dinnada a picar dalha amb un vièlh monard? Vèni, Akelà! qu'aquel òme m'emmoscalha.

Boldeò qu'èra encara clinat al dessus del cap de Sénher Tigre, se trobèt aplatussat dins l'èrba, amb un lop gris al dessus d'el, mentre que Mòugli contunhava d'escorgar coma s'èra estat tot sol dins totas las indias.

— Òc-ben! diguèt entre sas dents, as fòrt plan rason, Boldeò. Me balharàs pas un sol centime d'aquela prima. I aviá una dissension vièlha entre aquel tigre garrèl e ieu... una dissension rèireviülha, e... soi ieu qu'ai ganhat.

Per cargar pas Boldeò, digam que foguèsse estat de dètz ans pus jove e que foguèsse tombat alara sul lop dins la selva, auriá azardat lo còp contra Akelà.

Mas un lop als òrdres d'aquel dròlle qu'aviá de guirguilhs personals amb de tigres manjaires d'òmes, aquel lop èra pas un lop ordinari: Aquò's de fachilha, de sorcelum de primièira, se disiá Boldeò, tot en se demandant se l'amuleta que portava al torn del còl lo ganderiá. Èra aplatussat, sens bolegar brica, de peur de véser Mòugli, d'una minuta a l'autra, se mudar en tigre tanben.

— Mahàràdjah! Grand Rei! finiguèt per dire amb un chutchut enraucat.

— Òc? respondèt Mòugli sens se regardar, en risent d'aurelha.

— Soi un vièlh. Sabiá pas qu'èras quicòm mai qu'un pastorèl. Me pòdi tornar levar e m'enanar? O alara lo teu servicial me va achiquetar?

— Vai-te'n!... Vai-te'n en patz!... Mas, un autre còp, te maines pas del caçum meu...

Laisse-lo partir, Akelà.

Boldeò s'alunhèt en garrelejant cap al vilatge, en s'afanant lo mai possible. E se regardava en cas que Mòugli se mudèsse en quicòm. d'extraordinari.

Quand arribèt al vilatge, faguèt un raconte d'emmascariá, de sorcelum e de fachilha que faguèt bravament ussejar lo prèire.

Mòugli contunhèt son trabalh. Mas èra quitament lo luscre abans qu'agèssen, el amb los lops, completament desseparada del còrs la somptuosa, la magnifica despolha.

— Ara, la nos cal amagar! E tornar claure los bufles! Ajuda-me a los tornar menar, Akelà.

Lo tropèl se congreguèt dins las brumairòlas del luscre. E quand se sarrèron del vilatge, Mòugli desvistèt de lums e ausiguèt bufar dins de concas e sonar las campanas del temple. La mitat del vilatge semblava que l'esperèsse a la dintrada:

— Per çò que desquilhèri Sénher Tigre se diguèt.

Mas una grelada de pèiras li fiulèt a las aurelhas. E los maserans de bramar:

— Emmascaire! Lobatonàs! Demòni de la jungla! Vai-ten! Vai-te'n lèu d'aici, si que non lo prèire te tornarà mudar en lop! Tira, Boldeò, tira!

Lo vièlh mosquet petèt, bom! e un bufle jove bramèt de dolor.

— Una outra fachilha! cornèron los maserans: a lo poder de desvirar las balas! Boldeò, èra lo teu, de bufle!

— Mas qué vòl dire tot aquò? demandèt Mòugli estabosit, coma la grelada de pèiras redoblava.

— Semblarián pro lo Clan dels Lops, los teus fraires, aqui, diguèt Akelà en s'assetant tranquilament. Ai idèa que se las balas vòlon dire quicòm, te vòlon fòrabandir.

— Lop!... Grana delop!... Vai-te'n! cridava lo prèire, en brandissent un flòc de basilic sacrat.

— Encara? Lo darrièr còp, èra per çò qu'èri un òme. Aqueste còp, es per çò que soi un lop. Anem-no'n, Akelà.

Una femna - èra Messoà - se roncèt fins al tropèl e s'exclamèt:

— Ò meu! Ò meu! dison que siás un drac que se pòt mudar en bèstia quand vòl. O cresi pas, mas salva-te, si que non te tuaràn! Boldeò ditz que siás un masc, mas sabi qu'as venjada la mòrt de Naton!

— Torna, Messoà! bramèt la multitud. Torna, si que non te desrocam!

Mòugli rifanhèt un pauc, qu'una pèira l'aviá tocat a la boca:

— Afana-te de partir, Messoà. Ès una d'aquelas bolòfas que contan jos l'arbre bèl, a calabrun. Aurai amens rescaptada la mòrt de ton filh. Adieu, despacha-te, que lor vau lançar lo tropèl amb mai de vara que non pas lors tèstes. Soi pas brica un drac, Messoà. Adieu!... Ara, un còp de mai, Akelà, claus lo tropèl.

Los bufles, lor tardava de dintrar al vilatge. Lo jupal d'Akelà fasiá pas gaire besonh: traversèron la cleda al pas de carga, dins un revolum, en escampilhant la multitud sus la drecha e sus l'esquèrra.

— Comptatz-los! cridèt Mòugli plen de mesprèt: benlèu que n'ai panat un!...

Comptatz-los, que serai pas jamai pus lo vòstre vaquièr... M'avètz pro vist, filhs del Òmes! E mercejatz Messoà de çò que dintri pas amb mos lops pet vos acotir tot lo long de lavàstracarrièira.

Virèt los talons e s'enanèt amb Io Lop Solitari. E, en levant los uèlhs cap a las estelas, se sentiguèt aürós:

— Acabadas per ieu, las nuèches a me dormir dins de trapas, Akelà! Anem prene la despolha de Sénher Tigre e anem-no'n... Non, afrabarem pas aquel vilatge, que Messoà foguèt amistosa per ieu.

Quand la luna pareguèt al dessus de la plana en la fasant tota blancolina, los maserans orrificats gèron Mòugli que s'alunhava amb dos lops suls talons, un fais sul cap, d'aquel tròt regular de lop qu'engola quilomètre après quilomètre, coma lo fuòc.

E las campanas del temple de campanejar! E de bufar dins las concas, los òmes, mai que jamai! E Mòugli de plorar! E Baloó d'embelir lo raconte de sas aventuras dins la jungla, al punt de finir per dire qu'Akelà caminava sus las patas de darrièr e parlava coma un òme.

La luna èra just a mand de se jaire quand Mòugli amb los dos lops arribèron a la tuna del Ròc del Conselh. E s'arrestèron a la tuna de Maire Loba:

— M'an fòrabandit del Clan dels Òmes, maire, cridèt Mòugli. Mas, fidèl a ma promessa, torni amb la pèl de Sénher Tigre.

Maire Loba sortiguèt de la tuna, tota engorgosida, amb los lobatons darrièr ela. E sos uèlhs toges lusiguéron quand vegèt la pèl:

— L'aviái avertit, aquel jorn famós qu'èngulhèt lo cap e las espatlas dins aicesta tuna per t'aver la pèl, granhòta meuna... L'aviái avertit que lo caçaire seriá caçat. Es plan fach!

— Òsca, Fraironèl! diguèt una votz sornaruda dins la galhostada. Avèm languit dins la jungla, sens tu.

E Baguerà acorreguèt davant los pès descauces de Mòugli. Montèron ensemble al Ròc del Conselh. Mòugli expandiguèt la pèl sus la pèira plana ont se teniá dins lo temps Akelà. L'espintèt amb quatre estarenglas de bambó e Akelà i se jaguèt dessus e asemprèt lo Conselh, a l'anciana mòda:

Regassatz los uèlhs! Regassatz plan los uèlhs, ò lops!... ric a ric coma l'aviái asemprat quand Mòugli foguèt portat aqui lo primièr còp.

Despuèi la destitucion d'Akelà, lo Clan èra sens capdefila: caçavan e se batián cadun de son sicap. Mas, per abitud, respondeguèron a l'apèl. D'unes èran estropiats d'èsser tombats dins de gòfias. D'autres garrelejavan a causa de còps de fusil. D'autres avián la ronha per causa de malnutricion. E fòrça mancavan.

Mas totes los rescapats venguèron al Ròc del Conselh. Vegèron la pèl zebreade Sénher Tigre sul rocàs, e las enòrmas arpas que pendolavan al cap de la pèl brandolejanta de las patas.

— Agachatz, ò lops. Ma promessa, l'ai tenguda? demandèt Mòugli. (E los lops de japar que òc! E un lop cordurat de tèrgues d'udolar):

- Torna-nos comandar, ò Akelà! Torna-nos comandar, ò Pichon d'Òme, que n'avèm un conflè de viure sens Lei, e que volèm tornar èsser lo Pòble Liure!

— Non, ronronegèt Baguerà, qu'es pas possible. Quand seretz sadols, lo vesadum vos pòt tornar trapar. Es ben per quicòm que vos sonan lo Pòble Liure. Vos sètz batuts per la libertat e l'avètz. Manjatz-la, ò lops!

— Lo clan dels òmes e lo clan dels lops m'an fòrabandit, diguèt Mòugli. Ara, es en Solitari que caçarai dins la Jungla.

E mai caçarem amb tu! diguèron los quatre lobatons.

Adonc, Mòugli s'enanèt. E, a partir d'aquel jorn, cacèt dins la jungla amb los quatre lobatons.

Mas demorèt pas totjorn sol, que d'annadas après, venguèt òme e se maridèt. Mas aquò's una istòria per grandas personas.

LA CANÇON DE MÒUGLI

que cantèt al Ròc del Conselh
quand dancèt
sus la despolha de Sénher Tigre.

La Cançon de Mòugli... Soi ieu, Mòugli que soi a cantar. Que la Jungla escote çò que faguèri.

Sénher Tigre disiá que tuariá... que tuariá! Que, a las pòrtas de la nuèch, tuariá la Granhòta Mòugli.

S'assadolèt e s'abeurèt. Beu, beu, Sénher Tigre: quora tornaras beure? Dormis-te e sómia de ta presa.

Me tròbi sol pels pasturals. Vèni amb ieu, Fraire Gris! Vèni amb ieu, Lop Solitari, qu'un caçum gròs nos espèra.

Fai venir los grands bufles, los masclasses de la pèl blava e dels uèlhs esquius! Mena-los deçà delà, al meu comandament.

Encara te dormisses, Sénher Tigre?... Desrevelha-te! Qu'arribi, amb los masclasses darrièr ieu.

Ramà, lo Rei dels Bufles, de petnejar!... Aigas de la Wainganga, ont se n'es anat Sénher Tigre? Es pas Saïn, per poder tunar. Ni mai lo Pavon Mor, per poder volar. Ni mai la Ratapenada Mang, per se poder penjar per las brancas. Brotas de bambó que vos entretustatz, digatz-me ont a partit.

Ò! es aqui... Ò, ò! es aqui!... Jols pès de Ramà es aplatussat lo Garrèl... Quilha-te, Sénher Tigre! Quilha-te! E tua! Aqui de carn! Bresa lo còl dels masclasses!

Chut! que s'es endormit... Lo desrevelharem pas, qu'es fòrt poderós... Son davalats, los voltors, per o venir véser... Son montadas, las formigas negras, per s'assabentar... Amassada granda en son onor!

Akelà, ai pas de farda per me vestir. Los voltors veiràn que soi nud. Ai vergonha de tombar sus tot aquel pòble!

Prèsta-me ta rauba, Sénher Tigre. Prèsta-me ta rauba pimparèla raiada, per poder anar, ieu, al Ròc del Conselh.

Pel Brau que me rescaptèt! faguèri una promessa... una pichona promessa. Per la téner, me manca pas que ta despolha.

Amb lo cotèl, lo cotèl dels òmes, lo cotèl caçaire, me clinarai per aver mon present.

Aigas de la Wainganga, Sénher Tigre me balha sa rauba, per l'amor de ieu. Tira, Fraire Gris! Tira, Akelà Pesuga, la despolha de Sénher Tigre.

Lo Clan dels Òmes es enferonit. Gètan de pèiras e desparlan coma de dròlles. Ai la boca que sagna. Me'n cal anar!

A través la nuèch, a través la nuèch calinosa, corrètz amb ieu al mai córrer, o mèus. Los lums del vilatge, los daissarem! Cap a la luna bassa, qu'anarem!

Aigas de la Wainganga, m'a fòrabandit, aquel Clan dels Òmes... Lor aviái pas fach ges de mal, mas me redobtaván. Perqué?

Clan dels Lops, m'avètz fòrabandit tanben. Clavada, la Jungla, per ieu. Clavadas, las pòrtas del vilatge. Perqué?

Danci sus la despolha de Sénher Tigre. Mas quicòm me cacha bravament. Ai una entalha a la boca, e las pèiras del vilatge l'a m'an macada. Mas ai tanben lo còr plan leugièr, que soi tornat dins la Jungla. Perqué?

Aqueles dos contraris se baton en ieu, coma a la prima se baton las sèrps. L'aiga me giscla de pels uèlhs. Ni per tot me risi mentre que raja. Perqué?

Soi dos Mòuglis. Mas pompissi la despolha de Sénher Tigre.

La Jungla tota o sap qu'ai desquilhat Sénher Tigre. Regassatz los uèlhs! Regassatz plan los uèlhs, ò lops!

AIAI! Quicòm me cacha que lo perqué me descapa.

LO BUÒU MARIN BLANC

(Per Amanç de Batut)

Sangpaua-te, ò meu,
darrièr la cortina d'aicesta nuèch:
negrosas las aigas
qu'èran tan verdas
e que brasilhavan.
De per dessus las ondadas
se clina la luna
que nos vel
repausar
dins lo lalejadis dels redondons,
entre doas èrsas.
Aqui ont se moris ondada contra ondada,
aqui ta mofla coissinièira.
Ò minuscua nadadoira mai qu'abenada,
replèga-te al teu agrat,
que te desrevelharà pas, l'Auristre:
que te tornarà pas gafar, lo Verdon,
tu que te dormisses
entre los braces breçaires

de las Ersejadas,

Breçairòla de buòu marin

Cot aiçò arribèt i a qualques annadas, dins un airal que se sona Nòvastoshna*, o La Poncha Nòrd Èst, sus l'Iscla Sant Pau, tot aval dins la Mar de Behring.

Lo reipetit d'ivèrn Limershin me contèt aquela, quand foguèt ronçat pels vents dins los mastatges d'un vapor qu'anava a Japon. Alara, l'aviái despenjat e davalat dins ma cabina, per l'escalfar e lo pessar pendent un parellhat de jorns, entrò que foguèsse capable de s'entornar a Sant Pau. Limershin es un auçelon curiós quicòm, mas que sap pas èsser messorguier.

Degun ven pas a Nòvastoshna, levat per afars. E los sols a i aver d'afars vertadièrs son los buòus marins. Tota l'estivada, venon de la frecha mar grisa, per centenats e centenats de mila, que la grava de Nòvastoshna es l'airal pus brave pels buòus marins del mond entièr.

Lo Rei dels Buòus Marins o sabiá. E, cada prima, quin que siá son endrech fortuit de repaire, se n'alunhava a la nada. Se n'alunhava, ni mai un torpilhaire, tot drech cap a Nòvastoshna.

I passava un mes a se castanhar amb sos companhs, per un brave emplaçament suls rocasses, lo pus prèp possible de la mar.

* Colonia Novèla.

Lo Rei dels Buòus Marins aviá quinze ans. Èra un enòrme buòu marin gris amb pelissa, amb una semblacinièira sus las espatlas, e amb de longas e viciosas dents ulhals.

Quand se soslevava sus sas nadarèlas de davant, se quilhava de mai d'un mètre al dessus del sèl. E son pes, qualqu'un foguèsse estat pro lançat per lo pesar, aurid trucadas las sèt cents liuras.

Èra tot cordurat dels tèrgues de sas batèstas fèras, mas èra totjorn prèst a se batre just un còp de mai. Virava de caire son cap, coma se crentava d'agachar l'enemic en fàcia, puèi lo ronçava, lo seu cap, ni mai un beleg! E quand aviá plan encrancadas sas dentassas pel baticòl d'un autre buòbu marin, aqueste podiá, quand ne virava, capitar de s'escapar, mas lo Rei dels Buòus Marins li fasiá pas pròdol.

Ni per tot, lo Rei dels Buòus Marins acotissiá pas jamai un buòu marin ja crestas, qu'àquò seriá estat enfrànher las Leis de la Grava. Voliá solament, per son pichonàs, un emplaçament a posita de mar. Mas coma i aviá, cada prima, quaranta o cinquanta mila autres buòus marins en caça pel meteis motiu, los fiuladisses, los mugiments, las bramadissas e las besalenadas de la grava èran quicòm d'espaventable.

D'un trucalhon que se sonava Hutchinson's Hill, la vista comandava mai de cinc quilomètres e mièg d'un airal claufit de buòus marins qu'èran ase batre. E la ressaca èra pertot moscalhada de morres de buòus marins pressats d'arribar per començar a prene part a la batalha.

Se batián pels rompents, se batián per la sabla, se batián pels ròcs basaltics dels airals d'elevatge alisats d'usadura: èran tan nècs e de tan mal tòrcer coma los òmes.

Las fernes lors venián pas jamai a l'iscla abans la fin del mes de mai o la de butade junh, que se chautavan pas gaire de se far abridolar.

E los pichons buòus marins de dos, tres o quatre ans que s'èran pas encara acoblats, s'enfonsavan d'unes uèch cents mètres cap a l'endedins, a través las tièiras de batalhaïres, per s'anar amuser sus las tucas de sabla, per tropeladas e per legions, en desrabant lo mendre grelh de verd que butava.

Los sonavan los holluschickies: los celibataris. E èran benlèu dos o tres cents mila pas qu'a Nòvastoshna.

Lo Rei dels Buòus Marins sortissiá de sa quaranta cinquena batèsta, tal jorn de prima, quand Matkà, sa companha tendra, lusenta e dels uèlhs docinèls, sortiguèt de la mar. La se prenguèt per la pèl del còl e la laissèt càser de tot son pes sus l'airal que s'èra causit:

— Tardièira, coma totjorn, romequèt el. Ont diable èras?

Lo Rei dels Buòus Marins aviá costuma de junar rie a ric pendent los quatre meses que demorava sus las gravas. Atanben, èra mai que mai reguègue. Matkà se gardèt plan de li replicar. Getèt un còp d'uèlh de lèbre e roconegèt:

— Quina bona idèa! As tornat prene lo vièlh airal.

— Pensi ben! diguèt lo Rei dels Buòus Marins: agacha-me! (Aviá una vintena descorgaduras sagnosas, un uèlh gaireben curat, e las ventrescas estripadas.)

— O! vosautres los mascles! vosautres los mascles! diguèt Matkà tot en se ventalhant amb sa nadarèla de darrièr. Perqué venir pas rasonables per vos despartir los vòstres airals sens desganissadas? Òm diriá qu'es amb l'Òrca que te siás batut!

— Ai pas quitat de me batre despuèi lo quinze de mai. Lo ribatge es escandalosament claufit, aicesta sason. Soi tombat sus cent buòus marin o mai, de la Baia de Lukanon, en cèrca d'un emplaçament. Consi pèdon pas, cadun, demorar en çò s'eu?

— Me soi pensada sovent que seriàm plan pus aüroses s'anàvem a l'Iscla dels Buòus Marins, allòc d'aquel airal claufit, diguèt Matkà.

— Ba! pas que los celibataris i vai, a l'Iscla dels Buòus Marins. I anèssem, dirián qu'avèm racat. Cal servir las aparéncias, ò meuna.

Lo Rei dels Buòus Marins retractèt ufanosament lo cap entremièg sas grassas espatlas e faguèt lo semblant de dormir l'afar de qualques minutas, mas sens quitar brica de dubrir l'uèlh, en cèrca d'una batèsta.

Ara que totes los buòus marins amb lors femes èran a tèrra, òm ausissiá, a de milas en mar, lors brarnals que cobrissián lo bruch de las tempèstas pus fòrtas.

I avià amens mai d'un milion de buòus marins sul ribatge: vièlhs, maires, pichonasses e celibataris... a se castanhar, a se butassar, a bialar, a se rebalar, a s'amusar ensemble, a davalalar a la mar, ne tornar montar, a tropeladas, a regiments, en cobrissent cada centimètre de sòl a pèrdia de vista.

I a gaireben totjorn las tubas a Nòèvastoshna, levat quand trauca lo solelh que, per un momenton, balha a tot un aire nacrat e color d'arcolan.

Kotick, lo pichon de Matkà, nasquèt en plen mitan d'aquela confusion. Èra tot en cap e tot en espatlas, amb d'uèlhs palles, blaus e lagremejants, coma devon èsser totes los pichons buòus marins. Mas quicòm dins sa pelissa faguèt que sa maire l'agachèt, agacha qu'agacharàs:

— Rei dels Buòus Marins, finiguèt per dire: lo pichonàs serà blanc.

— Clòscas Bufècas e Varèc Sec! romeguèt lo Rei dels Buòus Marins i agèt pas jamai res enlòc que revertèsse un buòu marin blanc!

— I pòdi pas tes, diguèt Matkà: ara i n'aurà un.

E de cantar lo solemne planh buòu marin que tota maire buòu marin canta al seu nenon:

Nadaràs pas abans d'aver sièis setmanas, s
si que non lo teu cap, per tos talons serà negat.
Las Orcas e los auristres de l'estiu
son, pets pichons buòus marins, de crentar.

De crentar pels pichons buòus marins, ratonèl,
de crentar que jamai.
Mas, patolha dins l'aiga e fai-te fòrt,
que poiràs pas jamai aver tòrt,
Enfant de la Mar Desliura!

D'en primièr, aquò va sens dire, lo pichonàs compreniá pas las paraulas. Amodava las nadarèlas e cuolejava barlica-barlòca a costat de sa maire, e apreniá a s'esquivar a tot trac quand son paire se castanhava amb un autre buòu marin, e que los dos bramaires rebordelavan suls rocasses limpires.

Matkà s'enanava en mar per trobar de qué manjar. E lo pichonàs èra pessat pas que un jorn entre autre, en un sol còp, mas alara manjava tant que podiá e n'aprofeitava.

Son primièr prètzfach foguèt de se rebalar cap a l'endedins del terral. I se trapèt amb de desenadas de mila de pichonasses coma el. E s'amusèron ensemble coma de caribous, s'endormiguèron sus la sabla neta, puèi se tornèron amuser.

Los vièlhs buòus marins dels airals d'elevatge fasián pas moment a eles. Los celibataris se'n tenián a lor territòri. E los pichonasses se pagavan de bon temps.

Quand Matkà tornava de la pesca en mar desliura, s'endralhava tot drech cap a l'airal ont s'amusavan, sonava coma fedada que sona son anhèl, e esperava que Kotick li faguèsse responsa. Preniá alara ric a ric la corcha pus corta cap a el, se dubrissiá un camin amb sas nadarèlas de davant e butassava los pichonasses d'un band de l'autre.

I aviá totjorn qualques centenats de maires en cèrca de lors nenons a través l'airal ont s'amusavan, e los pichonasses èran aital tenguts en alèrta, mas coma la Matkà o disiá a Kotick:

— Tant que te jases pas dins las aigas fangosas per i trapar la ronha, o tant qu'engulhas pas, en te fregant, de sabla brutala dins una entalha o una engraunhada, e tant que vas pas jamai nadar per mar gròssa, tes t'arribarà pas aici.

Los, buòus marins pichonèls sabon pas melhor nadar que los nenons d'òmes, mpas son malaüroses tant qu'au pas après. Lo primièr còp que Kotick davalèt a l'aiga, una èrsa lo reballèt e li faguèt pèdre pè:

son capàs desapareguèt jos l'aiga, sas nadarelòtas de darrièr se quilhèron en l'aire, ric a ric coma sa maire o li aviá cantat dins la cançon. E se l'èrsa d'après l'aviá pas refluït enrè tornarmai, se seriá negat. Après aquò, aprenguèt a demorar jagut dins una laca del ribatge, e a se laisser tot bèl just recobrir per las ondadas, tot en alatejant amb sas nadarèlas. Mas gardava totjorn l'uèlh dubèrt sus las èrsas gròssas que poirián èsser perihlosas.

Li calguèt doas setmanas per aprene a mestrear sas nadarèlas. E, tot aquel temps, dintrava dins l'aiga e ne tornava sortir balin-balant, e toscanejava, e romegava.

Tornava rapar sus la grava, de rebaletas, fasiá mèla sus la sabla e tornava a l'aiga. Fins al jorn ont finiguèt per conèisser que son element vertadièr èra l'aiga.

Vos podètz alara far una idèa de las partidas que se paguèt amb sos companhs, a cabussar jols rotlèus, a refluir quilhat sus una salivada, e a tocar tèrra dins los arremolins e las regiscladissas, mentre que l'èrsa gròssa revolumava luènh sus l'ennaut de la grava; a se quilhar sus la coa e a se gratussar lo cap coma los vièlhs buòus marins; o a s'amusara Soi lo Rei d'aquel castèl, suls rocasses cobèrts de varèc e limpanoses que dins los arremolins nasejavan.

Desvistava tot còp un alairon destricat, coma lo d'un verdon gròs, al fial. de l'aiga, prèp del ribatge, e coneissiá qu'èra l'Espasart, l'Orca, que se pessa de buòus marins pichonèls quand los pòt trapar. E Kotick liuçava cap a la grava. E l'alairon s'alunhava lentament en dançant la giga, coma se de res non èra.

Sus la fin d'octobre, los buòus marins se metèron a s'enanar de Sant Pau per ganhar la mar desliura, per familhas e per tribús: quitèron de se batre pels emplaçaments. E los celibataris s'amusavan ont que foguèsse, a lor agrat.

— L'an que ven, diguèt Matkà a Kotick, seràs un celibatari. Mas, ongan, ta cal aprene a pescar.

S'encaminèron donc totes dos, a l'assalida del Pacific. E Matkà ensenhèt a Kotick a dormir d'esquinas, nadarèlas replegadas sus las ventrescas, e lo nasonèl puntejant tot bèl just al dessus de l'aiga. Cap de brèç es pas tan confortable coma las longas ersejadas del Pacific.

Quand Kotick sentiguèt una prusor sus tota sa pèl, Matkà li diguèt que trabalhava a aprene — Lo parlar de l'aiga, e qu'aquela prusor, aquel formigadis, èran de signes de temps destorbat, e que se caliá afanar de partir, nada que nadaràs.

— Coneisseràs lèu dins quina direccion nadar, li diguèt. Mas, pel moment, seguirern lo Pòrc Marin, qu'es luènh d'èsser nèci.

Una tropelada de pòrcs marins tenián cabussat e fendián las aigas. Lo pichon Kotick los seguissiá tan plan que podiá.

— Consi sabètz ont anar? cleussèt.

Lo capdefila rodilhèt de son uèlh lachenc e cabussèt:

— La coeta me prutz, cabdèt: es signe d'auragan darrièr nosautres. Afana-te! Quand siás ai sud de l'Aiga Pegosa (volí dire l'Equador) e que la coeta te formigueja, es signe d'auragan al davant de tu, e te cal anar cap al nòrd, que l'aiga es mala, apr'aici.

Aquò foguèt una de las milanta causas qu'aprenguèt Kotick. E èra totjorn a se melhorar. Matkà li ensenhèt a acotir la merlussa e lo fletan tot lo long dels bancs jos marins; a desrabar, de la tòrcer de vam, la lòca de son trauc, demest lo varèc; a contornejar las espavas jagudas a prèp de dos cents mètres de plond, e a s'engulhar coma una bala de fusil dins un fenestron per sortir per un autre amb los peisses que s'enfugissián; a cavalejar la cresta de las èrsas quand lo beleg liuçava d'un cap a l'autre del cèl; a bolegar polidament sa nadarèla per saludar l'Albatròs Cortacoeta e l'Aucèl-Fiegata que vòla dins lo vent; a sautar d'un mètre e mai al dessus de l'aiga, tal un delfin, nadarèlas replegadas e coa corbada; a laisser de caire los peisses volaires, d'arèstas totes claufits; a desrabar lèu fach una espatla de merlussa per quicòm coma vint mètres de fons; a s'arrestar pas jamai per estudiar una embarcacion o un batèu, e subretot una tilhòla de rems.

Dins l'afarde sièis meses, çò que Kotick sabiá pas sus la pesca en mar desliura valiá pas la pena d'èsser mençonat. E, de tot aquel temps, sa nadarèla toquèt pas jamai tèrra.

Mas, un jorn, coma s'espomparlava, aconsomit, dins las aigas caudas, endacòm dins los environs de l'Iscla de Robinson Crusòe, se sentiguèt tot dolent e tot alanguit, tant coma los òmes quand la prima los trabalha, e se sovenguèt de las bravas gravas de Nòvastoshna, a mai de onze mila quilomètres d'aquí; dels amusements de sos companhs; de la sentor del varèc; dels bramals dels buòus marins; e de las batèstas. Còp sec, virèt cap al nòrd, nada que nadaràs e, camin fasent, tombèt sus de vintenas de camaradas, totes a nadar cap al meteís punt e que li diguèron:

— Salut, Kotick! Ongan sèm tores de celibataris e serem capables de dançar la Dança del Fuòc, suls rompents, a l'altura de Lukanon; e de nos amuser sus l'èrba novèla. Mas... d'ont as tirada aquela pelissa?

Ara, la pelissa de Kotick èra quasiment tan blanca coma nèu. E, quand ne foguèsse fòrt ufanós, acontentèt de respondre:

— Nadatz de vam! Las arestas me dòn, de me languir de la tèrra.

Totes arribèron donc als ribals ont èran nascuts. E ausissían los buòus marins vièlhs, los paires lors, que se batián dins los rotlèus de las tubas.

Aquela nuèch, Kotick dancèt la Dança del Fuòc amb los buòus marins vièlhs d'un an. Las nuèches d'estiu, de Nòvastoshna a Lukanon, la mar es tota enfuocada: cada buòu marin fa un selhatgeque sembla d'òli en fuòc, e que beleja quand bondeja; e las èrsas se bresan en selhons grands e en revolums fosforicoses.

Puèi, ganhèron las tèrras, enlà, per anar sus l'emplaçament dels celibataris. Se rebordelèron vai-e-veni dins lo novèl froment salvatge, e se contèron çò qu'avián fach quand èran en mar.

Evocavan lo Pacific, coma de dròlles parlarián d'un bòsc ont serián anats culhir d'avelanas. E, qualqu'un los agèsse compreses, se seriá pogut entornar per tirar una mapa incomparable d'aquel ocean.

Los celibataris de tres o quatre ans davalèron barrabin-barraban de la Truca de Hutchinson en bramant:

— Laissatz-nos passar, pichonasses! La mar es plonda e sabètz pas encara tot çò que cabis. Esperatz d'aver passat Cap Hòrn... È! bogre de jovencèl, d'ont as tirada aquela pelissa blanca?

— L'ai pas tirada d'enlòc, diguèt Kotick, qu'a butat.

E justal moment qu'anava cambavirar l'entrepaire, dos òmes, negres de pel e morre camús e rojós, apareguèron de per darrèr una duna de sabla. E Kotick, qu'èra lo primièr còp que vesia un òme, toscanegèt e baissèt lo cap.

Los celibataris se mudèron solament de quelques mètres, puèi se plantèron bèstiament, en regassant los uèlhs. Aqueles dos òmes èran ni mai ni mens que Kerick Bootering, lo patron dels caçaires de buòus marins d'aquela iscla, amb lo seu filh Patalamon.

Venián d'un vilatjòt a mens de uèch cents mètres dels airals d'elevatge. E èran a decidir quines buòus marins anavan menar entrò los airals de masèl - que los buòus marins se menavan coma de fedas - per los mudar après còp en pelissas de buòu marin.

— Ò! faguèt Patalamon. Agacha! Un buòu marin blanc!

Kerick Bootering manquèt emblaimar jos son masc d'òli e de fum, qu'èra un Aleot. E los Aleotes son acraumits. Se metèt alara a marmotejar una pregària.

— Laisse-lo tranquil, Patalemon: i a pas jamai agut de buòu marin blanc despuèi... despuèi que nasquèri. Benlèu qu'es la trèva del vièlh Zaharròf que desapareguèt l'an passat dins lo gròs auristre.

— Me'n sarri pas, diguèt Patalamon, que pòrta malastre. Creses vertadièrament qu'es lo Zaharròf que torna? Li devi quelques uòus de gavian.

— L'agaches pas, diguèt Kerick. Revira aquel tropèl de quatre ans. Los nòstres ne devián escorgar dos cents, uèi. Mas es la debuta de la sason, e son novelaris per aquel trabalh. I n'aurà pro amb un centenat. Afana-te!

Patalamon entretustèt un parelh de claviculas de buòus marins davant un tropèl de celibataris plantèron desalenats. Alara, se sarrèt d'eles. S'encaminèron. Kerick los menèt enlà dins las e assagèron pas jamai de tornar cap a lors companhs.

Milantan buòus marins los agachèron emmenar, mas quitèron pas de s'amusar coma se de res non èra. Kotick èra lo sol a pausar de questions, mas cap de sos companhs li poguèt pas respondre de cap de biais, levat que los òmes se prenián totjorn aital de buòus marins, sièis setmanas o un parelhat de meses cada an.

— Los vau seguir, çò diguèt. (E regassava los uèlhs mentre qu'avançava de rebaletas dins lo selhatge del tropèl.)

— Lo buòu marin blanc nos seguís! s'exclamèt Patalamon. Es lo primièr còp qu'un buòu marin es jamai vengut tot sol suls emplaçaments dels masèls.

— Hsh! te revires pas! diguèt Kerick, qu'es plan la trèva de Zaharròf! Me'n cal assabentar lo prèire.

La distància entrò los emplaçaments dels masèls èra pas que de uèch cents mètres, mas calguèt una ora per la cobrir, que se los buòus marins s'afanavan tròp, Kerick sabia que s'escalfarián e qu'alara lor pèl se destacariá a bèles tròces quand los escorgarián. Adonc, contunhèron dapassetonèl. S'engulhèron dins lo Pas dels Leons de Mar, via Webster House, per arribar enfin al Salador, just fòra vista dels buòus marins del ribatge.

Kotick seguissia, en pantaissant e perprés. Se cresia al cap de la tèrra. Mas los bramals que venián dels elevatges de buòus marins, darrèr el, èran tan fòrts coma la tronadissa d'un train dins un tunèl.

Puèi Kerick s'assetèt sus la mofa. Sortiguèt una gròssa mòstra d'argent, e laissèt lo tropèl al fresc una mièja orada. E Kotick podia ausir la brumaca gotejar de l'ala del capèl de l'òme.

Arribèron alara dètz o dotze òmes, cadun amb una maça cerclada de fèrre, d'environ un mètre mètre vint. Kerick lor guinhèt del det un o dos buòus marins del tropèl mossegats pels autres, o tròp escalfats.

E los òmes los destriavan a còps de pès, amb lors botassas en pèl de baticòl de caval marin. Puèi Kerick diguèt:

— Anem!

E los òmes d'assucar los bubus marins a còps de maça, al pus pressat. Dins l'afar de dètz minutas, Kotick reconeissiá pas mai sos amics: lor pèl, de las narras a las nadarèlas de darrièr, èra escorgada, desrabada d'un còp sec e getada pel sòl, a montes.

Aquò passava l'òsca per Kotick. Se revirèt e tomèt a galaup cap a la mar (un buòu marin pòt galaupar a la buta-buta, per un momenton), e sa mostacha novèla èra eriçada d'orror.

Al Pas dels Leons de Mar, ont los grands leons de mar èran escambarlats sus l'escuma, cabussèt dins l'aiga fresca, nadarèlas per dessus lo cap, e se laissèt breçar, en cleussant de misèria.

— Òu, tu! cridèt un leon de mar d'un ton reguèrgue (que, de principi, los leons de mar se'n tenon a lor confrariá.)

— SCOHNI! OCHEN SCOCHNI! (me sentissi sol, sol quicòm!) respondèt Kotick. Son a massacrar totes los celibataris sus totes las gravas!

Lo leon de mar virèt lo cap devèrs lo ribal:

— A d'autres! diguèt: los teus amics menan tant de çaganh coma jamai. Probable qu'as desvistat Kerick lo Vièlh que liquidava un tropèl. Aquò fa trenta ans qu'o fa.

— Es orrible! diguèt Kotick, l'esquina virada a una ersejada que l'enneguèt. E de se redreçar d'un còp de nadarèla-fren que lo plantèt tot drech a mens de uèch centimètres de las arestas brutalas d'un rocàs.

— Òsca per un buòu marin de l'annada! diguèt lo leon de mar que i se coneissiá en brava nada. Supausi qu'es vertadièrament pro espaventable de ton punt de vista, mas se vosautres, los buòus marins, venètz torjorn aici cada an, es evident que los òmes finisson qu'o sabon, e, part que dessobtetz una iscla ont los òmes jamai venon pas, seretz totjorn demenats.

— Existiriá una iscla aital? demandèt Kotick.

— Despuèi vint ans seguissi los fletans, e pòdi pas dire que l'aja encara trobada. Mas escota-me - òm diriá que te congostas a parlar amb tos majorals - e s'anavas a l'Isclon dels Cavals Marins, per parlar amb lo Sivitchi? Benlèu que sap quicòm. Òu! isales pas aital, qu'es pas qu'a dètz quilomètres d'aici, a la nada. E s'èri tu, tocariái tèrra per i far una ochaveta, pichonàs.

Kotick estimèt qu'èra un bon conselh. E de tornar a la grava seu, de se metre al sec e de se dortnir una mièja orada, e de s'estrementir, de pertot, segon la costuma dels buòus marins.

Puèi, s'enanèt tot drech a l'Isclon dels Cavals Marins, un pichonèl expandi bas d'iscla rocalluda, gaireben drech cap al nòrd èst a partir de Nòvastoshna, tot en cingles e en nises de gavians, e ont los cavals marins se recampavan en tropèls independents.

Arribèt prèp del, vièlh Sivitchi, l'afros cavalàs marin bodofle del Pacific Nòrd, pustulós, del còl gras, e de las longas dents ulhals, lord que jamai, part quand se dormis - coma o fasiá just alara - sas nadarèlas de darrièr mièg dins la ressaca, mièg endefòra.

— Desrevelha-te! japèt Kotick, que los gavians cridassejavan.

— A!... Ò!... Èm!... Qu'es aquel trabalh? demandèt Sivitchi. E de balhar al caval marin son vesin un còp de dent ulhal que lo desrevelhèt! E lo vesin ne faguèt aitant per son vesin, e aital pels autres entrò que foguèssen totes desrevelhats, a regassar los uèlhs de cada band, part del bon costat.

— Salut! Soi ieu, diguèt Kotick en dançant dins la ressaca tal una limauca blanca.

— È ben ara! Vòli èsser... escorgat! s'exclamèt Sivitchi.

E totes d'agachar Kotick, coma vos podètz afigurar qu'una amassada claufida de vièlhs mossens aconsomits agacharián un drollon.

Kotic voliá pas brica ausir parlar mai d'escorgatge, que n'aviá pro vist. Atanben, se metèt a cridar:

— Existiriá pas un airal ont los buòus marins poirián anar e ont los òmes venon pas jamai?

- Vai lo dessobtar, respondèt Sivitchi en cutant los uèlhs. Tira-te de pels passes, qu'avèm de trabalh, aici.

Kotick faguèt son saut de delfin fòra l'aiga e bramèt, brama que bramaràs:

— MANJAIRE DE MUSCLES! MANJAIRE DE MUSCLES!

Sabiá que lo Sivitchi aviá pas jamai trapat un peis de sa vida, mas que desrabava totjorn algas e clèsques; e mai faguèsse lo semblant d'èsser qualqu'un de terrible que jamai pus.

Naturalament, los Chickies, los Gooverooskies e los Epatkàs (gavians-borgmèstres), gavians tridactils e martinòts que son totjorn a l'espèra d'una ocasion d'èsser lords) reprenguèron aquela crida.

E, me contèt Limershin, pendent gaireben cinc minutas, òm auriá pas ausit un còp de fusil sus l'Isclon dels Cavals Marins, que tota la poblacion, brama que bramaràs, bramava:

— MANJAIRE DE MUSCLES! STAREEK! (lo vièlh) mentre que Sivitchi, balinbalant, toscanejava e rondinava.

— O me diràs, ara? demandèt Kotick tot desalenat.

— Vai o demandar a Vaca Marina, respondèt Sivitchi: s'es encara en vida, te poirà assabenta.

— Consi reconéisser Vaca Marina quand li tombarai dessus? demandèt Kotick en s'alunhant.

— Es la sola causa en mar que siá pus afrosa que Sivitchi! cridassegèt un gavian borgmèstre en virolejant jol nas de Sivitchi: pus afrosa e pus lordassa! STAREEK!

Kotick s'entornèt a la nada a Nòvastoshna en laissant cridassejar los gavians. Aquí, trobèt pas degun que s'endevenguèsse amb el dins sa modèsta tentativa de dessobtar pels buòus marin un emplaçament segur.

Li respondèron que los òmes avián totjorn demenats los celibataris – aquò fasiá partida, de lor prètzfach de cada jorn - e que s'aimava pas véser d'òrras, aviá pas qu'anar pas suls airals dels masèls.

Mas cap dels autres buòus marins aviá pas vist lo masèl, aquí çò que destriava Kotick de sos amics. E, de mai, èra un buòu marin blanc.

— Çò que te cal far, diguèt lo vièlh Rei dels Buòus Marins, après ausir lo relat de las ementuras de son pichonàs, te cal venir bèl e espatlut coma ton paire, te cal establir sus la grava, e alara te cercaràn pas guirguilhs. Dins cinc ans de mai, deuriás èsser capable de te batre per tu.

Quitament l'amistosa Matkà, sa maire, que li diguèt:

— Poiràs pas jamai empachar lo masèl. Vai t'amusar dins la mar, Kotick. E lo Kofigonèl, còrmacat quicòm, s'enanèt dançar la Dança del Fuòc.

A la davalada, s'alunhèt en mar lo pus lèu possible. E s'enanèt tot sol per seguir una idèa qu'aviá grellhat dins lo seu cap de capudàs: dessobtariá Vaca Marina, se qualqu'un aital èra dins la mar.

Edessobtariá una iscla tranquilla, amb de bravas gravas que tenon lo còp, perla subrevivéncia dels buòus marins, e ont los òmes poirián pas arribar fins a eles.

Aital, tot sol, mantun còp, nòrd e sud, explorèt lo Pacific, cobris- sent a la nada fins a quatre cents quatre-vints tres quilomètres dins l'afar d'un jorn e d'una nuèch.

Agèt mai d'aventuras que çò que se poiriá relatar. Escapèt de ranfina al Verdon-Pelegrin, al Verdon Moscalhat e al Verdon-Martèl. Tombèt sus totes los rufians pauc recomandables que traïnassejan d'un cap a l'autre de las mars; suls onèstes peisses pesucs; suls clèsques de Sant Jacme, escarlatins e pigalhats, ancorats al meteis airal despuèi de centenas d'ans e que ne son ufanoses que jamai.

Mas tombèt pas jamai sus Vaca Marina e trobèt pas jamai d'iscla a son agrat, que se la grava èra fèrma e brava, amb un penjat de per darrièr per i s'amusar, i aviá totjorn a l'asuèlh lo fum d'una balenièira que, trabalhava a fondre lo grais, e Kotick sabiá çò qu'aquò voliá dire. O alara, se podiá mainar que de buòus marins avián ja visitada l'iscla e que s'èran faches exterminar. E Kotick sabiá tanben qu'aquí ont los òmes èra ja estats, i tornarián.

Se faguèt d'un vièlh albatròs cortin que li contèt que l'Iscla de Kerguelèn èra l'endrech mannat per patz e tranquillitat. Mas quand Kotick davalèt fins aquí, manquèt s'englandar contra de brutalasses bauces negres, dins un auratjàs de grèla amb beleges e tròns. Ni per tot, coma luchava contra l'auragan, poguèt véser qu'aquí tanben, i aviá agut un elevatge de buòus marins.

E ne foguèt aital dins totes las autres isclas que passèt. Limershin me'n balhèt una longa tièira. Disiá que calguèt a Kotick cinc sasons per las explorar, amb quatre meses de repaus cada an a Nòvastoshna ont los celibataris se trufavan d'el e de sas isclas imaginàrias.

Anèt a Gallapàgos, un afrós desèrt sus l'equador ont manquèt èsser rabastinat a mòrt pel solelh. Anèt a las Isclas Georgia, a las Orcadas, a l'Iscla Esmerauda, a l'Iscla del Rossinhollet, a l'Iscla de Gòug, a l'Iscla Bovet, a las Isclas Crozet, e mai fins a una iscleta pichoneleta al sud del Cap de Bona Esperança. Mas pertot, lo pòble marin li fasiá lo meteis relat: de buòus marins èran estats venguts, autres còps, a las isclas, mas los òmes los avián totes massacrats.

E mai après aver nadat de centenas de milas fòra Pacific, après èsser anat en un lòc sonat Cap Corientes (en tornant de l'Iscla de Gòug) tombèt sus un centenat de buòus marins lamentables, sus un rocàs, e que li diguèron que los òmes i venián tanben.

Aquò manquèt li crebar lo còr, e contornegèt Cap Hòrn per tornar a las seunas gravas. E, dins sa corsa cap al nòrd, arribèt sus una iscla plena d'arbres verds, ont tombèt sus un buòu marin rèirevièlh que trabalhava a la mòrt. E Kotick pesquèt per el e li contèt totes sos auvaris.

— Ara, ajustèt Kofick, m'entorni a Nòvastoshna. E se me demenan pels claus dels masèls, amb los celibataris, me deixarai far.

— Assaja per un còp de mai, diguèt lo vièlh buòu marin. Soi lo darrièr de la Còla Perduda de Masafuera. E, a l'epòca que los òmes nos massacraván per centenats de mila, èra passat lo dich sus las

gravas, qu'un jorn, un buòu marin blanc vendriá del nòrd per menar lo pòble buòu marin a un emplaçament tranquil. Me fau vièlh, e aquel jorn ieu lo veirai pas, mas d'autres lo veirà. Assaja per un còp de mai.

E Kotick crespèt sa mostacha en cròc (èra resplendent), e diguèt:

— Soi lo darrièr buòu marin blanc jamai nascut sus las gravas. E soi lo sol buòu marin, blanc o negre, qu'aja jamai somiat de dessobtar d'isclas novèlas.

Aquò li balhèt tornarmai un coratge que jamai pus. E quand tornèt a Nòvastoshna, aquel estiu, sa maire Matkà lo supliquèt de s'establir e de venir rasonable, qu'èra pas pus un masclon, mas un masclàs de la blanca crinièira crespada, tan fòrt, tan grès e tan fer corna lo seu paire.

— Balha-me una altra sason, respondèt el. Soven-te, maire qu'es totjorn l'èrsa setena que monta pus naut a l'assaut del maratge.

Quicòm de curios: i aviá qualqu'un mai qu'estimava que podiá retardar son acoblament a l'annada d'après. E Kotick dancèt amb ela la Dança del Fuòc sus tota la grava de Lukanon, la nuèch abans de partir per son exploracion ultima.

Aqueste còp, partiguèt cap a l'oèst, qu'èra tombat sus la pista d'una brava sisa de fletans. E vist qu'aviá besonh d'amens cent liuras de peissum cada jorn per se plan portar, los acotiguèt entrò que foguèsse abenat, puèl s'acoconèt e s'endormiguèt dins los redondons de las ersej adas que balajan Copper Island.

Coneissiá la còsta a la perfeccion. Atanben, cap a mièjanuèch, quand sentiguèt que brucava un lièch de varèc, diguèt: Èm! la marèa es fòrta, aquesta nuèch! Se revirèt jos l'aiga, dubriguèt los uèlhs doçament e s'estirèt.

Faguèt alara un saut de cat, que vesia de bèstias enòrmas nasejar dins las auçuras e païsser las pesugassas franjas de varèc.

— Per las Grandas Lamas de Magellan! diguèt dins sas mostachas: qual diable, en mar desliura, son aquelas personas?

Avián pas res del caval marin, del leon marin, del buòu marin, de l'ors, de la balena, del verdon, del peissum, de la boscarla de mar, ni mai del clèsc Sant Jacme... que Kotick aviá ja vistes.

Mesuravan de sèt a nòu mètres de long, avián pas de nadarèlas de darrièr, mas avián una coa forma de pala qu'auriàtz dich talhada dins de cuèr banhat.

Lor cap èra lo daquòs pus ridicul que se pòsca véser. E se gardavan lor balanç sus la cima de la coa en aiga plonda, quand paissián pas, en se saludant d'un aire solemne e en bolegant lors nadarèlas de davant coma un mossuràs que braceja.

— Èm! faguèt Kotick, bon apetis, las dònas!

Aquelas gròssas creaturas respondèron en clinant lo cap e en bolegant lors nadarèlas, coma lo let de Pè Granolha*.

Quand se tornèron metre apasturar, Kotick se mainèt que lor pòta de dessus èra asclada en doas parts que podián escartar subran d'un trentenat de centimètres e tornar clavar sus un boissèl de varèc entremièg aquelas fendasclas. Butavan aquela vianda dins la boca e romiavan, solemnas.

— Qu'es aquò lord, de manjar aquel daquòs aital! diguèt Kotick.

Clinèron lo cap tornarmai, e Kotick comencèt de s'enervar:

— Va plan, diguèt. S'avètz una articulacion de passa dins vòstra nadarèlade davant, avètz pas besonh de n'èsser conflètas. Vesi que saludatz graciosament, mas m'agradariá de conéisser lo vòstre nom.

Las pòtas ascladas se boleguèron, se torceguèron; los uèlhs verds e veirencs se regassèron; mas levèron pas lenga.

— Per ma fe! diguèt Kotick, sètz las solas creaturas qu'aja jamai encontradas, a èsser pus afrosas que non pas Sivitchi... e pus lordas.

Se sovenuèt alara subran de çò que lo gavian-borgmèstre li aviá cridat a fimple de cap, quand èra pichon buòu marin d'un an, a Walrus Islet, e tombèt d'esquinas dins l'aiga, que coneissiá qu'aviá finit per dessobtar Vaca Marina.

Las vacas marinas contunhèron de patolhar, de pasturar e de romiar dins lo varèc. E Kotick las questionèt dins totas las lengas qu'aviá apresas del temps que viatjava. E la Fauna Marina parla gaireben tant de lengas coma la Fauna Umana.

Mas las vacas marinas respondèron pas. Que Vaca Marina pòt pas parlar, qu'a pas que sièis òsses pel còl, aquí ont ne deuriá aver sèt. E dison, en mar, qu'aquò l'empacha de parlar e mai amb as seunas ompanhas.

*Vèser Alicia al País de Miranda, de Lewis Carrol, capiitol VI.

Mas, coma o sabètz, a una articulacion de passa, ding sa nadarèla de davant. E, de la bolegar naut en bàs e deçà delà, fa çò que reven a una mena de còde telegrafic rudimentari.

A primalba, la crinièira de Kotick èra eriçada, e son sangfreg aviá rebotit. Alara, las vacas marinass se mudèron dapassetonèl cap al nòrd, e se plantèron per téner, de quand en quand, d'amassadas absurdas que se fasián la reveréncia. E Kotick de las sègre en se disent:

— De creaturas tan piètas coma aquestas, serián estadas massacradas despuèi un brieu, s'avián pas dessobtada qualque iscla segura. E çò que fa l'afar de Vaca Marina, farà l'afar del Rei dels Buòus Marins. Ni per tot, aimariái plan que s'afanèssen.

Kotick ne foguèt abenat, que jamai las vacas marinas fasián pas mai de seissanta a ochanta quilo etres per jorn. S'arrestavan de nuèch per manjar, e quitavan pas de seguir la còsta, mentre que Kofick nadava tot a l'entorn d'elas, e per dessus, e per dejós, mas sens las jamai poder pressar d'un sol quilomètre.

A proporcion qu'anavan mai cap al nòrd, tenián de Conselhs de Reveréncias cada tres o quatre eas. E Kotick, per impaciéncia, se copava gaireben la mostacha a còps de dents. Mas quand se mainèt que nadavan a contracorrent d'aigas caudas, las considerèt un pauc mai.

Una nuèch, coma de ròcs, se laissèron caire dins las aigas lumentas. E, pel primièr còp despuèi que se fasiá d'elas, se metèron a nadar de vam.

Kotick las seguèt, e lor velocitat l'estonèt, qu'aviá pas jamai pensat que Vaca Marina foguèsse brica bona nadaira.

S'encaminèron cap a un bauç al pè de la còsta, un bauç que davalava plond e dont la basa s'enfonsava dins un traucàs negre, a gaireben quaranta mètres de prigondor.

Foguèt una cabussada interminabla. E Kotick aviá plan besonh d'alènar tornarmai abans de desbocar de la tuna negra ont las vacas l'avián entraînat.

— Per ma Peluca! diguèt en tornant montar per desbocar en aiga franca a l'autre cap de la tuna (besalenava e aviá las polsas coma... un buòu marin): la cabussada es estada longa, mas aquò valiá còp. Las vacas marinas s'èran separadas e pasturavan a lor temps e léser lo long de las broas dels ribals pus polits que Kotick agèsse jamai vistes.

I aviá de longas espendidas de rocasses lenes d'usadura, sus de quilomètres e de quilomètres: l'endrech mannat per d'airals d'abaliment de buòus marins. E i aviá, de per darrèr, d'emplaçaments de sabla bona per i s'amuser, en penda doça cap a l'endedins; e d'ersejadas per i dancejar; e d'èrbas longas per i se rebordelar; e de dunas de sabla d'escaladar e de tornar davalalar; e subretot, al tocar de l'aiga que jamai engana pas un Rei de Buòus Marins, Kotick coneguèt que cap d'òme èra pas jamai estat vengut aici.

Son primièr prètzfach foguèt de s'assolidar que la pesca èra bona. Puèi, nadèt lo long de las gravase comptèt las requistas isclas bassas e sablosas, mièg amagadas dins los polits rotlèus de tubas.

Amont, cap al nòrd, en mar, corrissiá una renga d'obstacles, d'auçuras e de rocasses que laissarián pas jamai un naviri se sarrar a mai de dètz quilomètres de la grava.

E entremièg las isclas e lo continent, i aviá un plan d'aiga plonda que s'expandissiá fins als bauges a pic; e, endacòm jos aqueles bauges, i aviá l'embocadura de la tuna.

— Es una altra Nòvastoshna, mas dètz còps melhora, çò diguèt Kotick. Vaca Marina deu èsser pus avisada que çò que cresiái. Los òmes pòdon pas trascompassar aqueles bauges - i agèsse d'òmes - e las aucuras que van cap en mar bresarián un naviri. S'existís en mar un airal segur, es aici.

Se metèt a soscar de la qu'aviá laissada darrèr el, mas quand foguèsse pressat de dintrar a Nòvastoshna, explorèt a fons lo novèl país, pr'amor de poder far responsa a totas las questions.

Puèi, cabussèt dins l'aiga per s'assolidar de la boca de la tuna e la traversèt a la buta-buta cap al sud. Degun, part una vaca marina o un buòu marin, auriá pas somiat qu'un airal aital poguèsse existir. E quand se virèt per agachar los bauges, lo quiti Kotick, a pro penas se podiá creire que i foguèsse estat vengut.

Li calguèt dètz jorns per tornar dintrar, quand nadèsse de vam. E quand arribèt just al dejós del Pas dels Leons de Mar, la primièira persona qu'encontrèt foguèt la que l'esperava. E vegèt, ela, a son uèlh qu'aviá finit per capitar de descobrir son iscla.

Mas los celibataris, lo Rei dels Buòus Marins son paire, e totes los autres buòus marins, se trufèron d'el quand lor faguèt part de sa trèba. E un jovenàs qu'èra gaireben de sas èrbas, li diguèt:

— Tot aquè es plan polit, Kotick, mas pèdes pas arribar de degun sap pas ont per nos comandar d'i anar aital. Oblides pas que nos sòm batuts, nosautres, pels nòstres emplaçaments, e qu'es quicòm qu'as pas jamai fach. Tant aimavas landrinejar en mar.

Sus aquò, totes los autres de rire! È lo jovenàs de capejar, qu'èra un nòvi de l'annada e que se'n conflava quicòm.

— Ai pas d'emplaçament a gandar, respondèt Kotick. Vos vòli solament ensenhar a totes vosautres un airal segur. Perqué se batre?

— Ò! s'assajas de racar, ai pas a te dire res pus, aquò rai! diguèt lo jovenàs dins una rifanhada.

Me seguiràs, se te cresti? demandèt Kotick. (E una lusor verda s'aluquèt dins sos uèlhs, qu'èra fòrt en colèra pas que d'aver a se batre.)

— Òc-òc-ben! respondèt lo jovenàs a la bimbòla: se me crestas, te seguirai.

Agèt pas lo léser de cambiar d'idèa. Lo cap de Kotick aviá salit, e sas dents ulhals se plantèron dins lo baticòl del jovenàs. Puèi, se quilhèt sus las ancas e reballèt son enemic dins l'enbàs, de la grava, lo saquegèt e lo mestregèt. Alara, lo Kotick de bramar als autres:

— Me soi esperforçat per vosautres aquestas cinc darrièras sasons. Ai dessobrada per vosautres una iscla ont seretz gandits. Mas, levat que vos desrabèsse lo cap de vòstres còls de piotasses, refusatz de me creire. Vos vau metre a la rega, ara! Prenètz-vos garda

Limershin me contèt que jamai de sa vida - e Limershin vei dètz mila masclases se batre, cada an - que jamai de sa modèsta vida, aviá pas vist res de pariu coma la carga de Kotick al mitan dels airals d'elavatge.

Se roncèt sul Rei de Buòus Marins pus grès que poguèsse trobar. L'agantèt per la ta, lo sufoquèt e lo tustassèt fins al rangol de mercés. Puèi, lo getèt de caire e s'ataquèt a son vesin.

Es que Kotick èra pas demorat dejun pendent quatre meses, coma o fan cada an totes los classes. E sas peregrinacions en mar desliura l'avián gardat en granda forma. E subretot, s'èra pas encara jamai batut. Sa blanca crinièira crespada s'eriçava de ràbia. Sos uèlhs flamejavan. Sas dentassas ulhals treslusissián. E èra quicòm de véser.

Lo vièlh Rei dels Buòus marins son paire lo vegèt passar coma un liuç, a rebalar los vièlhs buòus marins deçà delà, coma de fletans, e a butassar los celibataris de cada band... Alara, lo Rei dels Buòus Marins butèt un bramal e cridèt:

— Se pòt ben que siá innocent, mas es lo batalhaire pus fòrt de las gravas!...

T'ataquèsse pas al teu paire, ò meu! que teni per tu!

Kotick li faguèt responsa amb un bramal. E lo vièlh Rei dels Buòus Marins s'avancèt balin-balant, mostacha en batalha, en bufant coma una locomotritz, mentre que Matkà amb la jove de Kotick se tiravan de pels passes e badavan lors mascles.

Foguèt una batèsta somptuosa, que totes dos batalhèron tant que i agèt un buòu marin qu'ausèsse levar lo cap.

E quand degun ausèt pas pus o far, paradèron magnificament tot lo long de la grava, un al pè de l'autre, en bramassejant.

A boca de nuèch, coma los Lums Boreals beluguejavan e fuoquejavan a través las tubas, Kotick s'arripèt sus un rocàs lis, e agachèt, enlà, los airals d'abaliment afrabats e los buòus marins estripats e sagnoses:

— Ara, diguèt, vos ai meses a la rega.

— Per ma Peluca! diguèt lo vièlh Rei dels Buòus Marins (en se redreçant peniblement, qu'èra afrosament macat) ni mai l'Espasart los auria pas melhòr descostarats. Me fas lum, ò meu! E, subretot, te seguirai devèrs ton iscla, s'existis.

— Escotatz, vosautres grasses porcelons marins! Qual me sèc al Tunèl de Vaca Marina? Respondètz, si que non vos torni far la lecçon! bramèt Kotick.

Montèt alara un mormolh coma lo repescadis de la marèa tot lo long dels maratges:

— Vendrem, diguèron milanta voses rauquilhosas. Seguirem Kotick lo Buòu Marin blanc.

Alara, Kotick retractèt lo cap dins las espatlas e cutèt los uèlhs, ufanós. Èra pas mai un buòu marin blanc, qu'èra rojós del cap ala coa. Ni per tot, se serià pas rebassat a agachar o a tocar unir sola de sas nafraduras.

Una setmana pus tard, el e son armada (gaireben dètz mila celibataris e buòus marins vièlhs) s'encaminèron cap al nòrd, devèrs lo Tunèl de Vaca Marina, Kotick capdefila. E los buòus marins que demorèron a Nòvastoshna los titolèron de piotasses.

Mas la prima d'après, quand se recampèron totes dins los environs de las sisas de peisses del Pacific, los buòus marins de Kotick faguèron tantes de relats sus las novèlas gravas de per delà lo Tunèl de Vaca Marina, que de mai en mai de buòus marins abandonèron Nòvastoshna.

Rai, aquò se faguèt pas subran, que los buòus marins an pas bravament de tripas dins lo cap, e que lor cal fòrça temps per romiar un problèma.

Mas, bon an mal an, d'autres buòus marins s'alunhèron de Nòvastoshna, e d e Lukanon, e dels autres airals d'abaliment, per anar devèrs las gravas tranquillas e seguras ont Kotick se ten d'un cap a l'autre de l'estiu, cada an pus grès, pus gras e pus fòrt, mentre que los celibataris s'amusan tot a l'entorn d'el, dins aquela mar ont cap d'òme ven pas.

LUKANON

(Mena d'Imne Nacional Funèbre dels Buòus Marins)

Tombèri suls meus a punta de jorn, (Ò! que me fau vièlh!)
aqui ont bramavan, ont redolavan las ersejadas d'estiu, pels escuèlhs.
Ausiguèri lor cant se conflar e cobrir lo cant dels rompents,
sus las Gravas de Lukanon, la tronadissa de dos milions:

Lo cant dels airals mannats, al pè de las lònas saladas,
lo cant dels esquadrons afalenats e que, per davalar de las montilhas, se rebalavan,
lo cant de las danças de mièjanuèch que batoirejavan las ersejadas lusentas,
sus las Gravas de Lukanon, abans que los mercadièrs arribèssen!

Tombèri suls meus a punta de jorn (lor tombarai pas mai dessús!) Fasián vai-e-vèni, las legions
lors; ennegresissián lo ribal tot entièr. E sus la mar, d'escuma pigalhada, a portada de votz,
assucavan los qu'arribavan. De sus la grava lor cantavan:

Las Gravas de Lukanon; los froments ivernencs, tan longs;
los liquens papuloses, regolejants; e las tubas d'estiu que brumassejavan las nòstras terraçes
per i trepejar, treslulentas, lenas d'usadura las Gravas de Lukanon, aqui ont vegèrem lo jorn!

Tombèri suls meus a punta de jorn, tropelada esparpilhada, escampilhada:
quand sèm dins la mar, nos tiran dessús; quand sèm a tèrra, nos assuquejan;
nos butan cap al Salador, los òmes, que sèm de nècis de motons someses;
e, ni per tot, cantam Lukanon, lo d'abans los òmes:

Davala, davala devèrs lo sud, o Goveroshkà, vai!
Als Vice-Reis de las Prigondas Mars, fai lo relat dels nòstres auvaris.
Abans que, vuèges coma d'uòus de verdons, la Tempèsta nos gète al ribal,
las Gravas de Lukanon reconeisseràn pas pus lors enfants!

RIKKI-TIKKI-TAVI

(Per Nicolau e Pèire de Canivenc)

Uèlhrojós e Pèlrafida
fan batèsta per la vida.
Uèlhrojós crida plan fòrt:
Vèni dançar amb la Mòrt!
Uèlh per uèlh, cap contra cap, s
arra-te, lo Nag!
En abans per la batèsta,
para-te, la Sèrp!
La Mòrt clavarà la fèsta,
as perdut, la Sèrp!
Aqueste còp, siás flambat,
siás fotut, lo Nag!

(Aiçò es una adaptacion, pas una revirada)

Aici l'istèria de la guèrra grand que Rikki-Tikki-Tavi menèt tota sola, dins las salas de banh del bungalow grand, al cantonament de Segòuli. Darzin, l'aucèl-sartre, li faguèt pròdol. E Tchochondrà, lo rat muscat qu'ausa pas jamai se lançar sul mitan dels pondes, mas que se gilha totjorn a l'amagat, a ras de paret, li balhèt un conselh. Mas foguèt Rikki-Tikki que liurèt lo combat vertadièr.

Èra una mangosta. Revertava pro una catòta, quant al pel e a la coeta, mas mai que mai una polida quant al morte e a l'anar. Ròses èran sos uèlhs, coma la trufa de son nas movedis. Se podíá gratar pertot ont voliá, amb quina pata que siá, de davant o de darrìer, segon la causida. Se podíá conflar là coeta, que revertèsse un escobilhon netejabotelhas, e lo seu sisclal, quand se lançava per las èrbas longas, èra: Rikk-tikk-tikki-tikki-tchk!

Un jorn, un gròs aigat d'estiu la balagèt de la tuna ont se teniá amb sos parents, e la carregèron, gatejanta e clocissenta, al forts d'un valat lo long d'un camin. Trobèt una pichona mata d'èrba que flotejave e s'i acramponèt entré que s'estavaniguèsse. Quand se reviscolèt, èra estirada al solelh calent, al mitan d'un carrairon de per un òrt, vertadièrament lamentabla, mentre qu'un drollon s'exclamava:

— Tè! una mangogta mòrta. Fagam un enterrament

— Non, diguèt sa maire: prengam-la per la far secar, que benlèu es pas mòrta mòrta. L'emportèron donc dins l'ostal ont un òme gros la trapèt entremièg lo det gròs e lo guinaire. Afortiguèt qu'èra pas mòrta, mas solament mièg afahocada. L'estropèron donc dins de coton, l'expausèron a la calor d'un fuòc doç, e dubriguèt los uèlhs e esternudèt.

— Ara, diguèt l'òme gròs - un Anglès que fasiá pas que s'installar dins lo bungalow - l'espauruguèssetz pas, e veirern ben çò que farà.

Espaurugar una mangosta es lo prètzfach pus dificil que siá, que del morte a la coeta es osegada de curiositat. La devisa de tota la familha de las mangostas es: Cèrca, que trobaràs. E

Riki- Tikki èra una vertadièira mangosta. Agachèt la borra de coton, decidiguèt qu'èra pas bona per manjar, faguèt lo torn de la taula, s'assetèt, alisèt sa pelissa, se gratussèt, e s'ajoquèt sus l'espata del drollon.

— Ajas pas paur, Audoard, diguèt son paire. Qu'es lo seu biais de s'amistançar.

— Oi! me cossergueja jol barbòt! diguèt Audoard.

Rikki-Tikki agachèt cap enbàs, entremièg lo colar e lo còl del drollon, li mofidegèt l'aurelha e davalèt sul ponde ont s'assetèt en se fregant lo nas.

— Jès! diguèt la maire d'Audoard, e dire qu'es una bèstia fera! Supausi que s'es aprivadada aital, es que sèm estats amistoses per ela?

— Totas las mangostas son aital, respondèt son òme. Mas que Audoard li tire pas la coeta, o assage pas de l'engaiar, farà dintra-sòrt de l'ostal tota la jornada. Balhem-li quicòm per manjar.

Li balhèron un talhonèl de carn crusa. Rikki-Tikki la trobèt plan bona. E quand l'agèt acabada, sortiguèt jos la verandà, s'assetèt al solelh e conflet sa pelissa per la far secat entrò la pèl. Après aquò, se sentiguèt melhor:

— I a mai a descobrir, dins aquel ostal, que non pas tot çò que los meus ne descobririàn dins tota lor vida. Demorarai, bota! que trobarai.

I metèt tota la jornada per passar l'ostal. Manquèt se negar dins las banhadoiras, trempèt lo nas dins la tinta sus un burèu e lo se brutlèt al cigarro de l'òme gròs en li escalant suls genolhs per véser consi caliá far per escriure. A boca de nuèch correnguèt a la cambra d'Audoard per agachar consi las ampas de petròli s'alucavan; e quand Audoard se metèt al lièch, Rikki-Tikki i montèt tanben. Mas

Èra una companha bolegueta, que tota la nuèch calguèt que se levèsse per estudiar cada bruch e ne scobrir lo perqué. La maire e lo paire d'Audoard venguèron getar un darrìer còp d'uèlh sul drollon e trobèron Rikki-Tikki desrevelhadèta sus la coissinièira.

— Aquò m'agrada pas, diguèt la maire d'Audoard, que nos poiriá morder lo dròlle.

— Risca pas res, diguèt lo paire. Audoard es melhor gandit amb aquela pichona bèstia que on pas amb un canhàs per lo gardar. Una sèrp dintrèsse ara dins la cambra...

Mas la maire d'Audoard voliá solament pas soscar a de monstruositats aital.

Debonorièira, lo matin, Rikki-Tikki davalèt al dejunar, jos la verandà, carregada sus l'espata d'Audoard. Li balhèron una banana e un bocinèl d'uòu en còca, e se laissèt prene suls genolhs de totes, los uns après los autres, qu'una mangosta plan ensenhada espèra totjorn devenir, a qualque moment, una mangosta domètja, e aver de cambras per i trepar. Ara, la maire de Rikki-Tikki - dins lo temps èra demorada dins l'ostal del general a Segòuli - aviá menimosament ensenhat a Rikki çò que deviá far se jamai tombava sus de Blancs.

Puèi, Rikki-Tikki sortiguèt per l'òrt, pr'amor de véser çò que i aviá de véser. Èra una òrta a mitat salvatja, amb de massises de ròsas Marescal Nièl gròsses coma de cabanetas, de citronièrs e d'arangièrs, de bordigasses de bambós e de matassas d'èrbas nautas. Rikki-Tikki s'esperlequèt,:

— Aquí un esplend airal de çaça! çò diguèt. Amb aquela pensada, sa coeta s'espelo-figuèt en escobilhon netejabotelhas. E Rikki-Tikki trevava ja per tot l'òrt, en mofidejant un pauc pertot, quand ausiguèt, lamentosas que jamai pus, de voses que sortissián d'un bartàs.

Èra Darzin, l'aucèl sartre, amb sa Darzina. S'èran faches un nis fòrt polit en ajustant doas fuèlhas grandas que n'avián cordurats los bòrds amb de fibras e emplenat lo dedins amb de coton e de borriha. Se balançava, lo nis, deçà delà, mentre qu'eles se ploravan, ajocats davant lo trauc.

— Qu'es aquel trabalh? demandèt Rikki-Tikki.

— Sèm plan malaüroses, diguèt Darzin, qu'un aucelon nòstre, ièr, cabussèt del nis, e que lo Nag lo se mangèt.

— Èm! diguèt Rikki-Tikki, es plan malastrós, mas soi pas d'aici, ieu. Qual es Nag?

Darzin amb sa Darzina, per tota responsa, s'acoconèron dins lo nis, que de l'espés de las èrbas al pè del bartàs, montèt un fiuladis sorn - un òrre son glaçat que faguèt sautar Rikki-Tikki de mai d'un mètre enrè.

Alara, centimètre après centimètre, se quilhèron de per las èrbas lo cap e lo capairon alargat de Nag, lo gròs cobrà negre que de la lenga a la coa fasiá mai d'un mètre e mièg de longor.

Quand agèt soslevat lo tèrç de son còrs al dessus del pelsòl, demorèt a se balançar deçà delà, fic-a-ric coma se balança dins lo vent una mata de lachassons.

E, amb sos uèlhs emmalits de sèrp que cambián pas jamai d'expression quina que siá sa pensada de sèrp, desvisatgèt Rikki-Tikki.

— Qual es Nag? diguèt. Soi ieu que soi Nag. Lo grand dieu Brahmà marquèt tot lo nòstre pòble quand lo primièr cobrà expandiguèt son capairon per parar Brahmà que se dormissiá al solelh. Agacha e tremola!

Expandiguèt mai que jamai son capairon, e Rikki-Tikki vegèt sus sas esquinas la marca lunetada que revèrta a i s'enganar l'ulhet d'una cremalhièira de gafeta.

Sul moment, Rikki agèt paur. Mas una mangosta pòt pas aver paur un bèl brieu. E mai foguèsse pas encarajamai tombada sus un cobrà viu, sa maire l'aviá pessada amb de cobràs mòrts, e sabiá que tot lo prètzfach de la vida d'una mangosta de la plena pèl es de far la guèrra a las sèrps e de las se manjar.

Nag o sabiá tanben e, del pus plond de son còr de glaç, aviá paur.

— È ben! demandèt Rikki-Tikki - e sa coa se tornèt conflar - marcat o pas, creses qu'ajas lo drech d'engolir los aucelons que cabussan del nis?

Lo Nag soscava. E cochava los movements pus mendres de l'èrba darrièr Rikki-Tikki. Que sabiá qu'una mangosta per l'òrt, aquò vòl dire la mòrt, tard o d'ora, per el e per sa familha. Mas voliá que Rikki-Tikki se descobriguèsse. Adonc, baissèt un pauc lo cap e lo clinèt de galis:

— Parlem, diguèt. Vos manjatz ben d'uòus? Perqué nos manjariàm pas d'aucelons?

— Darrièr tu! Agacha darrièr tu! cantèt Darzin.

Rikki-Tikki ne sabiá tròp per pèdre temps a regassar los uèlhs. Sautèt tan naut que poguèt e, just al dejós de son ventre, flisquèt lo cap de Nagaina, la femnarassa de Nag. Aviá serpatejat de per darrièr, mentre que parlavan, pr'amor de ne finir sulcòp amb Rikki. E aquesta ausiguèt lo fiuladis de colèra de la sèrp, qu'agèsse pas capitat son còp.

Tomèt tombar, la Rikki, quasiment sus las esquinas de la sèrp. E foguèsse estada mangosta de la plena pèl, auriá sabut que caliá sautar sus l'ocasion per li bresar los rens amb un còp de dent. Mas redobtava lo terrible cèp de foet en retorn del cobrà. Mordiguèt, aquò rai, mas pas pro de temps. E sautèt pr'amor d'escapar a la coa fliscaira, laissant la Nagaina sagnosa e rabiosa.

— Darzinàs! Darzinàs! bramèt lo Nag.

E de fliscar tan naut que poguèt devèrs lo nis dins lo bartàs negre. Mas lo Darzin l'aviá bastit que las sèrps lo bruquèssen pas. E lo nis faguèt pas que dancejar deçà delà.

Rikki-Tikki sentiguèt sos uèlhs venir roges e calents - quand venon roges, los uèlhs d'una mangosta, es qu'es en colèra - se cotèt sus la coeta e sus las ancas coma o fa un pichon Kangoró, agachèt çò que l'enrodava, e sas dents cracinèron de ràbia. Mas Nag amb Nagaina avián fumat per las èrbas.

Quand una sèrp capita pas, ditz pas, ni mai laissa pas jamai endevinhar çò que compta far après càp. Rikki-Tikki volontava pas de los corsar, que se cresiá pas solida de poder mestrear doas sèrps al còp.

Adonc, trotinegèt cap a l'alèa gravilhonada al pè de l'ostal e s'assetèt per soscar. Que s'agissiá per ela d'un afar seriós.

Legiguèssetz los libres vièlhs d'istèria naturala, i veiriàtz que quand una mangosta combat una sèrp e que li arriba d'èsser fissada, s'enfugis per se manjar qualque èrba que la garfs. Es una messorga. Que la victòria es pas qu'afar d'uèlh viu e de pè rapid, de destenda de sèrp, contra saut de mangosta. E coma cap d'uèlh pòt pas seguir lo movement d'un cap de sèrp quand ataca, s'agis aquí d'un daquòs plan mai meravilhós que non pas tota èrba magica.

Rikki-Tikki se coneissiá per una mangostajove, e ne foguèt que mai contenta d'aver sabut tan plan parar un còp portat de per darrièr. Ne foguèt confortada. E quand Audoard davalèt al mai córrer pel carrairon, Rikki-Tikki se sentissiá dispausada a recebre de compliments. Mas, just al moment Audoard se clinava, quicòm se tortivilhèt un pauc per la posca, e una voseta pichona diguèt

— Pren-te garda, que soi la Mòrt!

Èra Karait, la minuscule sèrp maurèla, color de tèrra, que se complai en terren poscós. Sa fissada es tan verenosa coma la del cobrà, mas la sèrp es tan pichonèla que degun i fa pas moment.

E ne fa donc que mai de mal.

Los uèlhs de Rikki-Tikki venguèron roges tornarmai, e montèt cap a Karait en amb dança, amb aquel balançament particular que teniá de sa familha. Aquò sembla fòrt comic, mas es un anar tan plan equilibrat que, de quin angle que siá, òm ne pòt cambiar la direccion subran. E quand òm a a far amb de sèrps, es un avantage.

Rikki-Tikki o agèsse solament sabut, fasiá aqui una causa plan mai perilhosa que non pas de combatre Nag. Que lo Karait es tament menut, e que se pòt revirar tan promptament que, levat que Rikki mordiguèsse fòrt naut darrèr lo copet, un còp en retorn la podiá tocar pels uèlhs o pels pòts. Mas Rikki ne sabiá pas res. Aviá los uèlhs totes roges e se balançava d'avant enrè, en cèrca d'una bona presa.

Karait tustèt. Rikki faguèt un saut de caire e assagèt de ronçar. Mas, a mens d'un pel de son espada flisquèt l'emmalit pichon cap gris color de posca. Tant i a que calguèt que Rikki sautèsse per dessus lo còrs de la sèrp dont lo cap frelhèt los talons de Rikki. Audoard sonèt a l'ostalada:

— Òu! venètz véser! La nòstra mangosta que banda una sèrp!

E Rikki-Tikki ausiguèt la maire d'Audoard que sisclava. Lo paire ronçava defòra amb un baston. Mas, del temps que veniá, Karait aviá portat un còp imprudent, e Rikki-Tikki aviá gisclat, aviá sautat sus las esquinas de la sèrp, aviá clinat lo cap fòrt bas entreunièg las patas, aviá mordit al, copet lo pus naut possible, e aviá rebordelat d'aquí.

Aquela mordida paralizèt Karait. E Rikki-Tikki l'anava tot bèl just devorar en començant per la coa, a la mòda dels s'eus quand se pessan, mas se rememorièt alara qu'un gròs repais aperesis sa mangosta, e que coma podiá aver besonh totara de tota sa fòrça e de tota son agilitat, caliá que demorèsse tèunha. S'enanèt donc prene un banh de posca jos las matas de langastièr, mentre que lo paire d'Audoard tustava lo cadavre de Karait.

— A qué servis? se pensèt Rikki-Tikki: o ai tot reglat.

Alara, la maire d'Audoard la soslevèt de per la posca e l'abracèt en cridant qu'aviá aparat Audoard de la mòrt. E lo paire d'Audoard titolèt Rikki de — Providéncia. E Audoard agachava tot aquò en regassant los uèlhs de paur.

Rikki-Tikki se divertissiá puslèu de totes aqueles embarrasses que, naturalament, compreniá pas. Un pauc coma se la maire d'Audoard aviá torrolhat lo dròlle per aver trepat per la posca. Rikki s'amusava quicòm.

Aquel ser, en fasant vai-e-vèni entreunièg los veires, se seriá poguda embucarde golardisas tres còps mai que çò que caliá, mas se sovenguèt de Nag e de Nagaina e, ni per tot lo plaser d'èsser blandida e minhardejada per la maire d'Audoard, sos uèlhs, de quand en quand venián roges, e deslargava sa longa siscladissa de guèrra:

Rikk-tikk-tikki-tikki-tchk!

Audoard la prenguèt al lièch e voluntèt que dormiguèsse jol seu barbòt. Rikki-Tikki èra tròp plan ensenhada per morder o per engrauhar. Mas tanlèu Audoard endormit, s'enanèt far sas viras al torn de l'ostal. Dins l'escurina, tombèt per còp d'astre sul rat muscat Tchochondrà que se gilhava a l'amagat, a ras de paret.

Tchochondrà es un flòc d'animal del còr bresat. Que plorineja e que piuleja tota la nuèch, en assajant de se decidir a aver lo coratge de trepar dins lo mitan de la cambra, mas que i capita pas jamai.

— Me tues pas, diguèt Tchochondrà qu'èra aquí de plorar. Rikki-Tikki, me tues pas!

Creses qu'una tuaira de sèrps tua de rats muscats? li respondèt Rikki-Tikki mespresenta.

— Los que tuan las sèrps seràn tuats per las sèrps! diguèt Tchochondrà pus ploradis que jamai. E consi èsser solid que lo Nag me ptendrà pas per tu, per qualque nuèch sorna?

— Risca pas res, diguèt Rikki-Tikki, que Nag trèva per l'òrt, e que sabi que i vas pas.

— Lo meu cosin lo rat Tchoà m'a contat... comencèt Tchochondrà. Puèi, se calèt...

— T'a contat qué?

— Chut! que Nag es pertot, Rikki-Tikki. Auriás degut parlar dins l'òrt amb lo Tchoà.

— Li ai pas parlat. Adoncas, cal que o me digas. Afana-te, Tchochondrà, si que non te mordissi!

Lo Tchochondrà s'assetèt e se plorèt tament que las lagremas li rajolavan tot lo long de las mostachas:

— Soi un paure diable, somiquegèt. Ai pas jamai pro de coratge per trepar dins lo mitan de la cambra. Chut! ai pas besonh de te dire res... Ausisses pas, Rikki-Tikki?

Rikki-Tikki tibèt l'aureilha. L'ostal èra tranquil que jamai. Mas li semblèt ausir un imperceptible cra-cra - un bruch tan leugièr coma lo d'una vèspa sus un carrèl de vitra - un cruissiment: sec d'escatas de sèrp sus de bricas.

— Aquò's lo Nago la Nagaina, çò diguèt, a serpatejar per passar pel toat de la sala de banh. As rason, Tchochondrà: auriái degut parlar amb Tchoà.

S'engulhèt dins la sala de banh d'Audoard, mas aqui, pas res! Puèi, anèt dins la sala de banh de la maire d'Audoard. Dins l'ènbàs del perbotatge lis de gip, una brica èra estada dostada per i far passar un toat. E tot bèl just coma Rikki-Tikki se gilhava dins lo membre, lo long de la mena de relaiet maçonat ont èra pausada la banhadoira, ausiguèt Nag amb Nagaina que secretejavan al clar de la luna:

— Quand l'ostal serà desèrt, disiá a son òme Nagaina, calrà ben que Rikki-Tikki s'enane. Alara, l'òrt serà nòstre tornarmai. Engulha-te doçamenton, e remembra-te que l'òme gròs que bandèt Karai es la primièira persona que cal fissar. Puèi, torna-me dire çò que n'es, e percaçarem ensemble Rikki-Tikki.

— Mas siás solida que i a quicòm a ganhar a tuar las personas? demandèt Nag.

— Tot a ganhar!... Quand i aviá pas degun dins lo bungalow, aviàm una mangosta dins l'òrt? Tant que lo bungalow demorarà desèrt, serem lo rei e la reina de l'òrt. E soven-te que tanlèu espelits, los nòstres uòus, dins la faissa dels melons - benlèu deman - auràn besonh, los nòstres nenes, de patz e d'espandi.

— I aviái pas pensat, diguèt Nag. Irai, mas serà pas util d'acotir Rikki-Tikki après aquò.

Bandarai l'òme gròs amb sa femna, puèi lo dròlle se ne vira, e partirai sens menar bruch. Alara, lo bungalow serà desèrt e Rikki-Tikki descanilharà.

Rikki-Tikki, d'ausir aquò, tresboliguèt tota entièira de ràbia e d'òdi... Puèi, lo cap de Nagaina sortiguèt del toat, seguit del mètre e mièg de longor de son còrs escatós e glaçat. Quand foguèsse rabiosa Rikki-Tikki foguèt englajada de véser la talha del grand cobrà. Nag s'escargolèt, quilhèt lo cap, e son agach compassegèt la sala de banh dins l'escurina. E Rikki-Tikki podíá véser son uèlh lusir.

— Se lo bandi aqui, Nagaina se'n mainarà. E se li fau la guèrra sul ponde, aurà l'avantatge. Consi far? se demandèt Rikki-Tikki-Tavi...

Nag ondulava deçà delà, puèi Rikki-Tikki l'ausiguèt que beviá dins la dorna bèla que n'emplenavan la banhadoira.

— Fòrt plan! diguèt la sèrp. Ara, quand bandèron Karait, l'òme gròs aviá un baston.

Benlèu que l'a totjorn. Mas quand vendrà per prene un banh, lo matin, n'aurà pas. Esperarai aici que venga. Nagaina, m'ausisses? Vau esperar al fresc, aici, entré lo jorn.

Cap de responsa venguèt pas de defòra. Rikki-Tikki coneguèt alara que Nagaina aviá partit. Nag se descargolèt, anèt après anèt, per s'enrotlar sul fons bombut de la dorna. E Rikki-Tikki se tenguèt sens bolegar brica, coma la mòrt...

Al cap d'una ora, comencèt de se mudar, muscle après muscle, cap a la doma... Nag se donnissíá, e Rikki-Tikki contemplèt son esquinassa en se demandant ont seriá la melhora presa:

— Se li bresi pas los rens al primièr saut, se diguèt Rikki, encara se poirà batre; e alara... ò Rikki!

Estudièt l'espés del còl al dejós del capairon. Mas èra tròp gròs per sas maissèlas. E una mordida prèp de la coa fariá pas qu'encolerir Nag.

— Cal que siá pel cap, se diguèt enfin. Pel cap, al dessús del capairon. E un còp aqui, calrà téner còp. brava bèstia!

Alara sautèt. Lo cap de la sèrp repausava un pauc en defòra de la dorna, jos la corba de la pança. E quand sas dents i se plantèron, Rikki s'arcbotèt d'esquinas contra lo ventre de la dorna roja, pr'amor de clavar lo cap sul pelsòl. Aquò li donèt just una seonda de presa qu'utilizèt pel melhor.

Puèi, foguèt tustassada deçà delà, coma rat que can saqueja, deçà delà aqui sul ponde, de naut en bàs, en grands cèrcles concentriques. Mas aviá los uèlhs roges e teníá lo còp, mentre que la coa de la sèrp fliscava lo ponde ni mai un foet, abocant las aisinats d'estanh, la caissa del sabon, la bròssa de friccionar; e mentre que fasiá resson contra la paret metallica de la banhadoira.

Rikki-Tikki, tot en tenent lo còp, clavava sas maissèlas de mai en mai, qu'èra solida d'èsser assucada a mòrt, e que, per l'onor de la familha, tant aimava que la trobèssen las dents clavadas.

Lo cap li rodava, èra rompuda, aviá lo sentit d'èsser apencilhada, quand, tot bèl just darrièr ela, espetèt quicòm coma un tròn. Una ventèria de brasa la faguèt estavanir, e una flama roja li rabastinèt lo pel. L'òme gròs, desrevelhat pel bruch, aviá descargats sus Nag los dos canons de son fusil, just darrièr lo capairon.

Rikki-Tikki, los uèlhs cutats, contunhava de téner lo còp, qu'èra complètament solida, ara, d'èsser mòrta: son cap bolegava pas pus, e l'òme gròs, en amassant Rikki-Tikki de per tèrra, diguèt:

— Alicia, es encara la mangosta! ... E, aqueste còp, es la nòstra vida qu'a salvada la brava bèstia!

Alara, esblancassada que jamai, intrèt la maire d'Audoard. Evegètçà4uedemoravadeNag. Rikki-Tikki se rebalèt fins a la cambra d'Audoard ont passèt la mitat del restant de la nuèch a se saquejar delicadament pr'amor de verificar s'èra vertadièrament bresada en milanta bocins, coma o s'imaginava.

A boca de jorn, èra tota enregdesida, mas plan contenta de son espet:

— Ara, me cal crestar Nagaina. E serà pièger que non pas cinc Nags. E es impossible de saber quora los uòus que ne parlèt vau espelir? Jès! me cal anar trapar Darzin, çò diguèt.

Sens esperar lo dejunar, Rikki-Tikki anèt al mai córrer fins al bartàs ont Darzin, de tota sa votz, cantava un cant triomfal. La novèla de la mòrt de Nag aviá fach lo torn de l'òrt, que lo balajaire aviá escampat lo cadavre sul montet de las escobilhas.

— Ò! bestionèl de tufet emplumat! diguèt Rikki-Tikki en colèra. Creses qu'a sason de cantar?

— Nag es mòrt... mòrt... mòrt! cantèt Darzin: la valentosa Rikki-Tikki l'a trapat pel cap e l'a pas largat. L'òme gròs a portat — Baston Petaire, e Nag es tombat en dos tròces! Me manjarà pas jamai pus mos aucelons!

— Aquò d'aquí rai! mas ont es Nagaina? demandèt Rikki-Tikki en estudiant los alentorns.

— Nagaina es venguda al toat de la sala de banh per i sonar Nag, contunhèt Darzin. E lo Nag es sortit al cap d'un baston. Lo balajaire l'a amassat al cap d'un baston e sul montet de las escobilhas l'a getat! Cantem la granda Rikki-Tikki dels uèlhs roges! (E Darzin se conflèt lo gargalhòl e cantèt).

— Poguèsse atènger ton nis, escampariái tos nenes defòra! diguèt Rikki-Tikki. Cada daquòs en son temps, o as oblidat! Siás aquí dins ton nis, gaireben gandit, mas aici, en bas, pet ieu, es la guèrra! Plèga una minuta de cantar, Darzin!

— Pr'amor de la famosa, de la polida Rikki-Tikki, plegarai de cantar, respondèt Darzin.

Qué i a, ò Tuaira de Nag lo Terrible?

— Pel tresen còp, ont es Nagaina?

— Sul montèt de las escobilhas, prèp dels estables, a portar lo dèl de son Nag. Famosa es Rikki-Tikki de las blancas dents!

— Al diable mas blancas dents! As pas jamai ausit dire on ten sos uòus?

— Dins la faissa dels melons, aval, al ras de la paret, ont lo solelh tusta gaireben tota la jornada. Aquò fa de setmanas que los amaguèt aquí.

— E as pas jamai pensat que valguèsse lo còp d'o me dire?... Aval, al ras de la paret, dises?

— Rikki-Tikki, te vas pas engolir sos uòus?

— Pas exactament los engolir, non. Darzin, se te demòra un pecilhon d'èime, vas volatejar fins als estables. Faràs lo semblant d'aver l'ala copada e te deixaràs acotir per Nagaina entrò lo bartàs. Que me cal anar a la faissa dels melons, e que se i anavi ara, se'n mainariá.

Darzin èra un pichèt amòrri dont la cervèla emplumada podiá pas contèner doas idèas al còp. Ede saber justament que los pichons de Nagaina naissián dins d'uòus, coma los sens, li semblava pas, a primièira vista, que foguèsse just de los afrabar.

Mas la Darzina èra rasonabla. Sabiá que los uòus de cobrà, aquò voliá dire, per un pauc pus tard, de cobràs joves. Adoncas, s'envolèt del nis e laissèt Darzin ténèr caudets los aucelons e contunhar son planh sus la mòrt de Nag. (Darzin, sus d'unes punts, revertava fòrça los òmes.) La Darzina se metèt a volatejar davant Nagaina, al pè del montet de las escobilhas e s'exclamèt:

— Oi! ai l'ala copada!... Que lo drollon de l'ostal m'a getada una pèira e la m'a copada! (E de volatejar pus desesperada que jamai. E Nagaina levèt lo cap e fiulèt):

— Siàs tu qu'avertiguèras Rikki-Tikki quand lo voliái tuar. Sens brica mentir, as mal causit ton airal per garrelejar! (E, en lisant sus la posca, s'encaminèt cap a la Darzina.)

— Lo drollon la m'a copada d'un còp de pèira! sisclèt la Darzina.

— È ben, benlèu qu'aquò te consolarà un pauc quand seràs mòrta, de saber que vau reglar mos comptes amb lo drollon. Aqueste matin, lo meu companh es estirat sul montet de las escobilhas, mas abans la nuèch, lo drollon de l'ostal serà estirat sens bolegar brica. A qué te servis de córrer? Soi solida de t'atrapar. Bogre de piòta! agacha-me!

La Darzina ne sabiá tròp per far una causa aital. Que, un còp que los uèlhs d'un aucèl son tombats suls uèlhs d'una sèrp, a tament paurqu'es embelinat. La Darzina, en piulant dolorosament, contunhèt d'alatejar sul pelsòl, e Nagaina s'afanèt mai.

Rikki-Tikki las ausiguèt que tornavan montar pel carrairon que partissiá dels estables. E galaupèt cap a l'autre band de la faissa dels melons, al ras de la paret.

Aquí, dins la cauda litièira, demest los melons, trobèt, fòrt astuciosament amagats, vint-e-cinc uòus d'a pus prèp la grossor dels uòus d'una galina nana, mas amb una pèl blancolina en mòde de clòsc.

— Soi pas arribada un jorn tròp lèu! çò diguèt.

Que podiá véser los pichons cobràs escargolats dins lor envolopa, e que sabiá que tanlèu espelir, pèdon, cadun tuar son òme tan plan coma sa mangosta.

Destaquèt d'una dentada la pus cima dels uòus, al brutle, en fasent moment d'espotir los pichons cobràs.

E capvirava la litièira, que n'ometèsse pas cap. Fin finala, demorèt pas que tres uòus; e Rikki-Tikki començava de se rire d'aurelha, quand ausiguèt la Darzina sisclar:

— Rikki-Tikki, ai menada la Nagaina devèrs l'ostal e s'es engulbada jos la verandà e... Ò! afana-te, que vòl tuar!

Rikki-Tikki espotiguèt encara dos uòus, rebordelèt de la faissa dels melons amb lo tresen dins la boca e roncèt al mai còrrer cap a la verandà. Audoard, sa maire, son paire, èran aquí, davant lo dejunar. Mas Rikki-Tikki se mainèt que manjavan pas. Èran petrificats e blancs coma nèu.

Escargolada sus la nata, al pè de la cadieira d'Audoard, a posita per tustar la camba nuda del drollon, la Nagaina ondulava deçà delà, e entonava un cant triomfal:

— Filh de l'òme gròs que m'a bandat lo meu Nag, fiulèt, bolègues pas! Que soi pas encara prèsta. Espèra un pauc. Boleguetz pas brica, totes tres! Se bolegatz, tusti. E se bolegatz pas, tusti tanben! Ò! innocents que m'avètz bandat lo meu Nag!

Los uèlhs d'Audoard demoravan plantats sui seu paire. E tot çò que podiá far lo paire èra de li dire a sota votz:

— Bolègues pas, Audoard. Te cal pas bolegar. Audoard, bolègues pas.

Es alara que Rikki-Tikki arribèt e cridèt:

— Revira-te, Nagaina! Revira te e pren-te garda!

— Cada daquòs en son temps, respondèt sens cilhar. Reglarai totara mos comptes amb tu. Agacha tos amics, Rikki-Tikki. Son immobils e blancolins. Espaventats que son. Ausan pas bolegar. E se te sarras d'un pas, tusti!

— Vai-te'n véser tos uòus, diguèt Rikki-Tikki, dins la faissa dels melons, al ras de la paret. Vai-los véser, Nagaina!

La granda sèrp se revirèt a mièjas e desvistèt l'uòu sul pelsòl de la verandà:

— AAA! Balha-lo-me! diguèt.

Rikki-Tikki pausèt sas patas de cada part de l'uòu, mentre que sos uèlhs veniàn rogesang:

— Quant val per tu un uòu de sèrp? Un pichon cobrà? Un pichon rei cobrà? Lo darrièr, lo pus dairièr de la coada? Las formigas trabalhan a se manjar totes los autres, per tèrra, al pè de la faissa dels melons.

La Nagaina pivotèt francament, oblidant tot çò autre per salvar lo sol uòu que li demorava. E Rikki-Tikki vegèt lo paire d'Audoard avançar lèu fach una granda man, arrapar Audoard per l'espatla e lo tirar de l'autre band de la taula ont se trobavan las taças pel tè, plan gandit e fòra la portada de la Nagaina.

— Enganada! Enganada! Enganada! Rikk-tchik-tchik! richonegèt Rikki-Tikki. Lo drollon es plan gandit, e soi ieu... ieu... ieu que mordiguèri Nag pel capairon, la nuèch passada, dins la sala de banh!

Puèi, se metèt a sautejar, de naut enbàs, de las quatre patas al còp, en frelhant lo pelsòl amb lo cap:

— Me saquegèt deçà delà, mas me poguèt pas escampar. Avia tibats abans que l'òme gròs l'agèsse copat en dos. Soi. ieu que lo bandèri! Rikki-tikki-tchik-tchik! Sarra-te donc, Nagaina. Sarra-te donc per te batre amb ieu. Demoraràs pas veusa un bèl brieu!

Nagaina vegèt qu'aviá perduda l'escasença de tuar Audoard. E que l'uòu se trobava entremièg las patas de Rikki-Tikki:

— Balha-me l'uòu, Rikki-Tikki. Balha-me lo darrièr de mos uòus e m'enanarai per tot diguèt en baissant lo capairon.

- Òc-òc-ben que t'enanaràs. E que tomaràs pas jamai! Qu'ananaràs sul montet de las cobilhas rejónher ton Nag. En garda, la veusa! L'òme gròs es anat quèrre lo fusil! En garda!

Rikki-Tikki bondissiá en enrodant Nagaina, just en defòra de la portada de sos còps, sos pichons uèlhs coma de brasas. S'escargolèt, la Nagaina, e se roncèt sus ela. Rikki-Tikki sautèt en

l'aire e tornèt tombar enrè. La Nagaina quitava pas de tustar e, a cada represa, matrassava del cap la nata de la verandà e s'escargolava coma un ressòrt de relòtge. Alara, Rikki-Tikki l'enrodèt en dançant per la prene de per darrièr. E Nagaina pivotèt per demorar cap e tufa amb ela e, del còp, lo fregadis de sa coa sus la nata brusinejava coma fuèlhas secas dins lo vent.

Rikki-Tikki fasiá pas pus moment a l'uòu encara pel sòl, jos la verandà. E Nagaina se'n sarrèt de mai en mai, entrò que, mentre que Rikki-Tikki polsava, finiguèsse per se prene l'uòu dins la boca, tirèsse cap a las marches de la verandà, e que davalèsse al brutle lo carrairon, acotida per Rikki-Tikki.

Quand lo cobrà corris per salvar sa pèl, revèrta un gisclè de foet que cingla un còl de caval. Rikki-Tikki sabiá que li caliá rejónher Nagaina, si que non tot seriá de recomençar. La Nagaina tirava drech cap a las èrbas longas, al pè del bartàs, e mentre que corriá, Rikki-Tikki ausiguèt Darzin que cantava totjorn son estúpida cançoneta triomfala.

Mas la Darzina èra pus rasonabla. Sortiguèt de son nis en vesent arribar Nagaina e li volategèt tot lo torn del cap. Amb l'ajuda de Darzin, l'aurián poguda far revirar. Mas la Nagaina faguèt pas que baissat son capairon e contunhèt.

Ni per tot, aquel momenton de pausa amenèt sus ela Rikki-Tikki. E coma Nagaina cabussava dins la tuna de rat ont ela amb Nag avián costuma de se téner, las dentonas blanconas de Rikki-Tikki se plantèron dins sa coa e davalèt darrièr la sèrp.

Son pas espessas, las mangostas, per tant que sián sàvias o adultas, que voluntarián d'acotir un cobrà dins sa tuna. Fasiá negre, dins aquela tuna. E podiá pas endevinhar, Rikki-Tikki, se la tuna s'anava pas

alarguir, ni mai quora, e donar mai d'ample a Nagaina per se revirar e tustar. Rikki-Tikki tenguèt lo còp, rabiosa, pès escartats per far ofici de frens sus la davalada soma de la moissa terrada cauda. Puèi, l'èrba qu'enrodava lo trauc de la tuna pleguèt de dançar. E Darzin diguèt:

— Ne serà finit de Rikki-Tikki! Nos cal mette à cantar son planh, qu'a defuntat, la valentosa Rikki-Tikki! Que Nagaina, al solid, jos la tèrra, la bandarà.

Adonc, cantèt una funèbra melopèa, improvisada jos l'emocion. E coma n'arribava al passage pus còrtocant, l'èrba tornèt fremesir, e Rikki-Tikki, tota fangosa, s'extraguèt de la tuna, una camba après l'autra, en s'esperlecant las mostachas. Lo Darzin se calèt amb un sisleton. Rikki-Tikki se saquegèt un pauc de la posca de sa pelissa e esternudèt:

— Afar reglat, diguèt. Que tornarà pas jamai, la veusa!

E l'ausiguèron, las formigas rojas que se tenon per las cambas de las èrbas. E davalèron totas, una darrièr l'autra, per véser se mentissiá pas.

Rikki-Tikki s'acoconèt dins l'èrba, e aquí dormiguèt, dormiguèt, dormiguèt fins a una ora tardièira de l'aprèsdinnada, que sa jornada de trabalh èra estada plan daquòs.

— Ara, çò diguèt quand se desrevelhèt, me'n vau tornar a l'ostal. Darzin! conta al Pairolièr, que l'escampilhe per tot l'òrt, que Nagaina a defuntat.

Lo Pairolièr es un aucèl que fa un bruch que revèrta ric-a-ric lo d'un còp de martelon sus una coirina. E, se tusta totjorn aital, es per çò qu'es lo cridaire public de cada òrt indian, e que crida las novèlas als que lo vòlon plan escotar.

Quand Rikki-Tikki tornèt rapar pel carraion, ausiguèt Darzin balhar las primièiras nòtas, a las d'un gong pichonèl per anonciar lo dinnar. Puèi, foguèt lo testut Ding-dong-tòc! Nag es mòrt... Dong Mòrta la Nagaina... Ding-dong-tòc!

Alara, totes los aucèls de l'òrt de cantar! E totas las granhòtas de renar! Que Nag e Nagaina tenián manjadas de granhòtas, tan plan coma d'aucelons.

Quand Rikki-Tikki arribèt a l'ostal, Audoard, la maire d'Audoard - encara tota blanca, que s'èra estavanida - e lo paire d'Audoard, sortiguèron a son encontrè e cugèron plorar de la véser. Aquel ser, se mangèt tot çò que li balhèron, a sadol, e s'anèt jaire, ajocada sus l'espàtla d'Audoard ont la maire d'Audoard la trobèt encara en venent getar un còp d'uèlh, sul tard, lo ser.

— Nos a salvada la vida, e la vida d'Audoard, diguèt a son òme. Veja-m'aquò: nos a salvada la vida a totes!

Rilli-Tikki se desrevelhèt en subresaut, que las mangostas dormisson pas jamai que d'un uèlh:

— Ò! sètz vosautres? diguèt. Qué vos laguiatz? Totes los cobràs an tibats. E de tot biais, soi aquí Rikki-Tikki se'n podiá plan creire, mas n'abusèt pas. E gardèt aquel òrt coma una mangosta se deu d'o far, amb dents e mai garras, amb garras e mai dents. Tant i a que jamai pus cobrà ausèt pas azardar Io nas dins l'encencha d'aquelas parets.

LO PLANH DE, DARZIN

(a la glòria de Rikki-Tikki, la mangosta qu'es aquí)

Cantaire e sartre a l'encòp,
sabi jogar mai d'un jòc:
cordurar una maison,
e fargar una cançon!

Nòta sus e nòta jos, fuèlha sus e fuèlha jos, coma per una maison, ai bastida ma cançon.

Femna seca ton ullhon:
gandit es lo teu nenon!
Canta, canta tornarmai:
lo fissarà pas jamai;

que lo Jòrdi l'ortalièr la getèt sul femorièr: dins lo pissum se poiris, la sèrp que tot engolis.

Qual la metèt dins son tòrt?
Qual la mordiguèt a mòrt?
La mangosta qu'es aquí,
la Granda Rikki-Tikki.

Saut dessus e saut dejós, la Mangosta Uèlhrojós, la caçaira que lausam, a bandat aquel tiran.

Rossinhòl, prèsta ta votz!
Degun serà pas gelós.
Ò Rikki, tas blancas dents
nos gandaràn del mal temps.

Siás tu que nos as salvats, tu que nos as desliurats; per tu lo repic gaujós: Glòria a tu, ò Uèlhrojós!

(Aici Rikki-Tikki s'arrestèt. Non! los uèlhs me fan pas quatre: tot çò autre se perdèt)

(Aiçò es una adaptacion, pas una revirada)

TOMAI DELS ELEFANTS

(Per Jacky Tèn)

Me vòli sovenir de-tot çò que foguèri:
me pesan, còrdas e cadenas!
Me vòli sovenir de ma vigor d'antan
quand trepeiavi per la selva.
Vòli pas vendre mon esquina a cap d'uman
per un gavèl de canaveras.
Vòli tornar a cò dels meus
e a cò del feram dins lors tunas.

Vòli irepar tota la nuèch entrò primalba,
trepar per que me potonege, lo vent blos;
per que me calinege, l'aiga canda.
Me vòli pas rememorar
de mas cavilhas eniravadas.
Vòli copar d'un còp sec
lo pal que m'estaca.
Vòli tornar a mas amors perdudas,
a mos companhs en libertat.

Despuèi quaranta sèt ans, Kalà Nag - que vòl dire Negra Sèrp - trabalhava pel Govèrnament de las Indias, e a totes los prètzfaches dont un elefant es capable. Estant qu'aviá plan vint ans quand lo capturèron, ara trucava los setanta ans: la plena pèl, per un elefant.

Se remembrava quand amb un grès coissin de cuèr pel front, trabalhava a butar un canon enfangat prigond. Èra abans la guèrra de 1842, contra los Afgans. A l'epòca, aviá encara tota sa fòrça.

Sa maire, Radà Piari - la Mai Aimada - capturada dins la meteissa caça que Kalà Nag, li ensenhèt, abans qu'agèsse tombadas sas dentonas de lach, que los elefants paurucs s'aparan pas jamai del malparat. È Kalà Nag se'n mainèt plan, que lo primièr còp que vegèt un obús espetar, recuolèt en bramant, dins un faissèl de fusils que lors baionetas li ponchèron totas sas partidas mai tendras.

Adonc, abans sos vint-e-cinc ans, pleguèt d'averpaure venguèt alara l'elefant pus flatonejat e us espingolejat del Govèrnament de las Indias.

Aviá carrejadas de tendas - dins los sièis cents quilòs de tendas - pendent l'expedicion dins las Indias Nautas. L'avián pojat sus un naviri al cap d'una cabra. L'avián carreat en mar de jorris edejorns. L'avián forçat aportar un mortier sul rastèl de l'esquina, dins un país estrangière rocalhut, plan luènh de las Indias. È aviá vist, a Magdalà, la despolha de l'Emperador Teodòr. Èra tornat sus un vapor qu'èra estat flocat, çò disián los soldats, amb la Medalha de la Guèrra d'Abissinia.

— Dètz ans pus tard, vegèt sos comparths perir de freg, del mal de la tèrra, d'aganiment e d'insolacion, dins un airal que sonavan Ali Musjid.

Puèi, lo mandèron a de milieirats de quilomètres dins lo sud, per carregar e apilar d'esparrasses de tèk suls talhièrs de fustatge de Molmain. Aquí, aviá a mièjas assucat un elefant novelari recapi qu'esquivava sa justa part de trabalh.

Puèi, foguèt retirat d'aqueles talhièrs, per èsser utilizat, amb qualques vintenats d'autres elefants donats per aquà, a participar a la captura d'elefants salvatges, pels cropals de Garò.

Los elefants son drasticament preservats pel Govèrnament de las Indias. Tot un servici fa pas res pus que de los tracar, los trapar, los domdar e los despartir per tot lo país, segon los besonhs.

Kala Nag fasiá mai de tres mètres d'auçada. Sas defenses èran estadas copadas a un mètre e mièg e cercladas de coire a lor cima per las empachar de s'asclar.

Mas, e mai amb aquelas defenses troncadas, se'n tirava melhor que non pas cap d'elefant salvatge amb sas vertadièiras defenses ponchudas.

Quand, après de setmanas e de setmanas de rebatatge cautós dels elefants escampilhats pels cropals, la quarantena o la cinquantena de monstres gisposes èran butats dins lo darrièr pargue, e que la grùssa trapa facha de troncs d'arbres ligats ensemble s'esparrava darrièr eles, Kalà Nag, sus comandament, dintrava dins aquel pandemonium de bramals e de flars, mai que mai de nuèch, quand la lutz dançanta de las entèrcas entrepachava l'apreciacion de las distàncias.

Causissiá alara lo masclàs de la còla pus grès e pus gispós, l'acuolava a dich de lo martelar, de lo butassar, mentre que los òmes, sus l'esquina d'autres elefants, encordavan e estacavan los pichonasses.

La coneissiá la catorzena, lo Kalà Nag, lo Vièlh Savi Kalà Nag, quand s'agissiá de se batre, que quand èra jove resistiguèt a mantuna carga del tigre nafrat: enrotlèt sa trompa tendrièira per la inetre a l'abric, truquèt la bèstia bondissenta, de caire, a mièg bomb, d'un subte còp de clèsca en volam de son sicap, la cambavirèt, s'agenolhèt sus ela amb sos enòrmes genolhs, entrò que tibèsse dins un bramal e una roncadissa.

E tot çò que demorèt d'ela foguèt un daquòs raiat tot esfarfalhat que Kalà Nag reblava per la coeta.

— Òc-ben, disiá Tomai lo paire son cornac, filh de Tomai lo Negre que lo prenguèt amb el en Abissfnia, e felen de Tomai dels Elefants que lo vegèt capturar: Kalà Nag crenta pas degun son que ieu. A vistas tres generacions dels nòstres lo pessar e l'espinglejar. E viurà per ne véser quatre.

— Me crenta a ieu atanben disiá Tomai lo pichonàs en se quilhant de tota l'auçada de son mètre vint, solament vestit amb un flòc de pelha.

Aviá dètz ans. Èra l'ainat de Tomai lo paire. E, segon la costuma, lo remplaçariá sul còl de Kalà Nag, quand seriá bèl. E teniá en man lo pesuc ankus de fèrre, l'agulhada pels elefants, alisada per son paire, per son grand e son rèiregrand.

E sabiá de qué parlava, qu'èra nascut a l'ombra de Kalà Nag, que s'èra amusat amb la cima sa trompa abans de far sos primièrs passes, e que l'aviá fach davalalar a l'aiga tanlèu èsser capable de caminar.

E Kalà Nag se seriá pas jamai avisat d'escotar pas los òrdres de la pichona votz aguda, pas mai que se seriá avisat de lo tuar, lo jorn que Tomai lo paire portèt lo nenon maurèl jos las defenses de Kalà Nag, en li comandant de saludar son futur mèstre.

— Òc-ben, disiá Tomai lo pichonàs: me crenta a ieu.

E anava a grandas encambadas fins a Kalà Nag, lo titolant de - vièlh porcelàs gras, e li fasant levar las patas, una après l'autra.

— Oai! disiá Tomai lo pichonàs: siás un elefantassàs! E de cabecejar, desfarfalhat, en reprenent los propaus de son paire:

— Lo Govèrnament, ni per crompar los elefants, es a nosautres, mahóts, qu'apertenon. Quand seràs vièlh, Kalà Nag, vendrà qualque Ràhjah fortune que te cromparà al Govèrnament pr'amor que siás bèl e plan domdat. E alara, auràs pas res pus a far qu'a portar d'anèlas en aur a las aurelhas, un sèti en aur sus l'esquina, un drap roge galonat d'aur suls flancs, e qu'a dubrir los cortègis reials. Alara, ieu, serai installat sul teu còl, ò Kalà Nag, amb un ankus d'argent. E los òmes

córrer davant nosautres, armats de bastons daurats e de bramar:

— Plaça a l'Elefant del rei!

Una bona causa, Kalà Nag, mas plan mens bona qu'aicesta caçaper las nòstras junglas!

— Èm! disiá Tomai lo paire, siás pas qu'un drollon, e siás tant ideal coma un buflonèl. Far montadavala pels cropals, coma o fasèm aici, es pas çò pus brave al servici del Govèrnament. me fau vièlh, e los elefants salvatges m'agradan pas tant qu'aquò.

Parla-me dels corondats de brica per elefants: un trièl per cada bèstia, de palssasses per los estacar coma cal, de camins grands e planièrs pet los domdar, allòc d'aiceste vai-e-vèni de campaments.

A! los baracaments de Kanpor èran ben quicòm! I aviá un bazar tot prèp, e pas que tres oras de trabalh per jorn.

Tomai lo pichonàs los se remembrava, aqueles corondats per elefants, a Kanpor, e se calava. A el, li agradava fòrça mai la vida de campament. Asirava los caminasses planièrs, amb la corrogada dels

cadajorns per de pastura de farlabica e las oras entièiras a far pas tes que de téner velhat Kalà Nag que s'enervava entremièg sos pals.

Çò qu'agradava a Tomai lo pichonàs, èra la ruda montada per de caminons que sol un elefant podí prene; la davalada dins la valòia, aval; la vision fugitiva dels elefants salvatges qu'èran a pasturar a de quilomètres d'aquí; la subta fugida del singlar e del pavon espaventats pel trepejadis de Kalà Nag; las caudas ramadas enlugrantas, dins las vapors de totes los cropals e de totes las vals; las mannadas matinadas tubosas, quand degun sabí pas ont campariá lo ser; l'implacabla e cautosa traca dels elefants salvatges, la bauja ronçada, los lums, lo sarrabastal de la darrièira nuèch de traca, quand los elefants afluissían dins las palencadas, coma de rocasses que s'esbosenan; quand se trahavan qu'èran trapats e quand se getavan contra los palsasses per èsser ni mai ni mens rebofats pels bramals, pel brasilhament irregular de las tesas e per las salvas d'espets a blanc.

E mai un drollon podí alara far servici. E Tomai ne valiá tres: preniá son entòrca e la bandissiá. E brama que bramaràs!

Mas lo regal vertadièr, èra quand començavan de far sortir los elefants, quand la kheddàh (es a dire l'enclaus) semblava un espectacle de fin del mond, e que los òmes, caliá que se faguèssen signe, que se podían pas ausir parlar.

Es alara que Tomai lo pichonàs, lo pel maurèl descolorat pel solelh, e desliure sus las espatlas, tal un farfadet dins la claror de las tesas, s'arrapava a la cima d'un pal que brandolava.

E aquí, a la primièira calma, òm podí ausir sos cridals a fimple de cap per encorar Kalà Nag; cridals que cobrissían los bramals e los sarrabastals, lo bruch dels cordatges e los planhs dels elefants estacats:

— MAÏL, MAÏL, KALA NAG! (Ronça-te! Ronça-te, Kalà Nag!)... DANT DO (Amb tas defenses!)... SOMALÒ! SOMALÒ! (Mesfisa-te! Mesfisa-te!)... MARÒ! MARÒ! (Tusta-lo! Tusta-lo!)... Atencion al pal!... ARRÉ! ARRÉ! HAI! YAI! KYA-A-Ah! bramava.

E la granda batèsta entre Kalà Nag e l'elefant salvatge se desplaçava deçà delà dins la kheddàh.

E los vièlhs caçaires d'elefants eissugavan la susor que lor rajava dins los uèlhs, e prenián lo léser de capejar a Tomai lo pichonàs que tresfolissiá a cima de pal.

Fasiá mai que tresfolir. Una nuèch, se laissèt gilhar de son pal, s'engulhèt entremièg los clefants e getèt lo cap desliure d'una còrda qu'èra tombada per tèrra, a un cornac qu'assajava de trapar per una pata un elefanton que se debatiá (las bèstias joves son totjorn pus recàpias que non pas las adultas).

Kalà Nag vegèt Tomai, lo se prenguèt amb la trompa e lo pausèt davant Tomai lo paire que li mandèt un emplastre sul pic e lo tornèt quilhar sul pal... L'endeman matin l'increpèt aital:

— Los braves corondats en brica e lo carreg de qualques tendas, aquò te sufis pas, que te calga tanben caçar l'elefant per ton compte, bograsson de paucval? Ara, aqueles piòts de caçaires, que ganhan mens que non pas ieu, n'an assabentat Sahib Petersen.

Tomai lo pichonàs prenguèt paur. Sabí pas grand causa suls Blancs, mas Sahib Petersen èra perel lo Blanc pus illustre del mond, qu'èra lo capmèstre de totes las operacions-kheddàh, l'òme que capturava totes los elefants pel Govèrnament de las Indias, e que ne sabí mai que non pas degun sus las usanças dels elefants.

— E... qué pòt arribar?

Qué pòt arribar? Çò pièger pòt arribar. Sahib Petersen es un innocent. Si que non, perque caçana aqueles demònis descabestrats? Te pòt quitament requisicionar per far de tu un caçaire d'elefants que dormirà ont que siá per aquelas junglas infestadas de fèbres, e que finirà per èsser pompit a mèrt dins la kheddàh.

Es una bona causa qu'aquele asenada s'acabe sens mal! La setmana que ven, la caça serà finida. E nosautres, òmes de la plana, serem remandats en çò nòstre.

E caminarem sus de camins grands e planièrs. E oblidarem tota aicesta caça. Mas, pichonàs, soi en colèra qu'ajas pogut metre lo nas dins d'afars que regardan pas qu'aqueles crassoses d'Assamais, pòble de la jungla...

Kalà Nag escota pas que ieu; me cal donc dintrar amb el dins la kheddàh! mas es pas un elefant per se batre, e ajuda pas a los encordar. Tanben, demòri installa a mon aise, coma se deu per un mahót - pas un simple caçaire - un mahót, disi: un futur pensionat en fin de servici.

La familha dels Tomais dels Élefants se laissariá prautir dins la fanga d'una kheddàh? Emmalit! Paucval! Filh indigne! Vai-te'n lavar Kalà Nag, neteja-li las aurelhas, e agacha qu'aja glas pels pès! Si que non, Sahib Petersen te traparà, mai que probable, e farà de tu un ge: un tracaire d'elefants a la pista, un ors de la jungla. BÈ! Quina vergonha!

Tomai lo pichonàs s'enanèt sens levar lenga. Mas faguèt part a Kalà Nag de totes sos greus, tot en li estudiant los pès.

— Que s'acomòde! ajustèt en rebussant lo bòrd de l'aurelhassa drecha de Kalà Nag: an mençonat lo meu nom a Sahib Petersen, e benlèu... benlèu... benlèu... qual sap?... È ben! es una brava estarengla que t'ai desrabada aqui

Passèron los qualques jorns d'après a remosar los elefants; a far manobrar los elefants s'es capturats de fresc, entremièg dos elefants dondes, pr'amor de los empachar de far tròp d'embarrasses dins la davalada a pè cap a las planas; e a reclamar cobèrtas, còrdas e autres afars, completament afrabats o perduts dins la selva.

Sahib Petersen se presentèt sus son elefanta Podmini. Veniá de reglar e de barrar d'autres carnpiaments pels cropals, que la sason de la caça s'entanchava. E un gratapapièr indian, a una taula, jols arbres, reglava los cornacs.

Tanlèu èsser pagat, cadun s'entornava al seu elefant e a la columna prèsta a se metre en brand. Rebateires, caçaires, trapaires - los actors de la kheddàh normala que, bon an mal an, vivián dins la jungla - èran seguts sus l'esquina dels elefants de la còla permanenta de Sahib Petersen: o s'apevavan contra los arbres, fusil sul braç; se trufavan dels cornacs que s'enanavan; e risián quand los elefants capturats de fresc s'escartavan de la tièira per córrer barlica-barlòca.

Tomai lo paire anèt fins al gratapapièr, seguit de Tomai lo pichonàs. E Machoà Appà, lo capdefila dels tracaïres, diguèt a sota votz a un de sos amics:

— Aici enfin un brave especimèn qu'a d'estòfa, tocant als elefants. Quin damatge de mandat aquel galhonèl de jungla esgajar dins las planas!

Or, Sahib Petersen aviá l'aurelha fina, coma tang a un òme que tiba l'aurelha per ausir la creatura pus silenciosa: l'elefant salvatge. Estirat de tot son long sus l'esquina de Podmini, se virèt de caire per dire:

— Qué? Demest los cornacs de la plana, aviá pas encara ausit parlar d'un òme pro abiaissat per encordar quitament un elefant mòrt.

S'agis pas d'un òme, mas d'un pichonàs. S'engulhèt dins la kheddàh, pendent la darrièira traca, e getèt una còrda a Barmau qu'es aqui, mentre qu'assajàvem de separar de sa maire l'elefantpichon qu'a la taca sus l'espatla. (E Machoà Appà guinhèt del det Tomai lo pichonàs. Sahib Petersen l'agachèt, e Tomai lo pichonàs se clinèt fins a tèrra.)

— Te getèt una còrda?... Es pas qu'un drollon... Pichonàs, consi t'apèlas? demandèt Sahib Petersen.

Tomai lo pichonàs aviá tròp de paur per levar lenga, mas Kalà Nag èra darrièr el: lo dròlle li faguèt un signe de la man, e l'elefant lo prenguèt sus la trompa e lo mantenguèt al nivèl del front de Podmini, nas e nas amb l'illustre Sahib Petersen.

Alara, Tomai lo pichonàs s'amaguèt lo morre entre las mans, qu'èra pas qu'un drollon e que, part quand s'agissiá d'elefants, èra tan crentós coma quin dròlle que siá.

— Ò, ò! faguèt Sahib Petersen en sorisent dins sa mostacha: e perqué as ensenhat aquel torn a ton elefant? Per t'ajudar a panar lo froment sus las teuladas, quand ne fan secar las espigas?

— Pas lo froment, Protector dels Paures: los melons! confessèt Tomai lo pichonàs.

E totes los òmes assetats empr'aquí d'espètar de rire, que la màger part, quand èran dròlles, avián ensenhat aquel torn a lot elefant.

Tomai lo pichonàs èra quilhat a prèp de dos mètres e mièg d'auçada, e auriá vertadièrament desirat se trobar a dos mètres e mièg jos la tèrra.

— Es lo meu filh Tomai, Sahib, diguèt Tomai lo paire, la mina negra: es una marrida grana de dròlle, e finirà en prison, Sahib.

Aquò, o me demandi, diguèt Sahib Petersen, qu'un drollon que se pòt azardar tan jove dins una kheddàh claufida, finis pas en prison...

Agacha, drollon: as aquí quatre annàs a despensar en lecadissas, qu'as un brave caponèl jos aquela flocassa de pel. Amb lo temps, benlèu que seràs tanben un caçaïre. (Tomai lo paire fasiá lo morre mai que jamai...) Mas, ni per tot, oblidèsses pas que las kheddàhs son pas bonas pels dròlles i s'amusar, contunhèt Sahib Petersen.

— Me serà totjorn defendut d'i anar, Sahib? demandèt Tomai lo pichonàs en pantaissejant.

— Non, diguèt en sorisent tornarmai Sahib Petersen: quand auràs vista la Dança dels Elefants, serà lo moment. Vèni me trobar quand auràs vista aquela Dança dels Elefants, e alara te balharai la permission de dintrar dins totas las kheddàhs.

I agèt un autre espètal de rire, qu'es una vièlha galejada a cò dels caçaïres d'elefants - aquò vòl ni mai ni mens pas jamai. Òm tròba, reconduchas al còr de las selvas, de grandas clarandas

planièiras sonadas — Pistas de dança dels elefants. Mas òm i tomba dessús pas que per espava. E degun a pas jamai vista aquela — Dança dels Elefants. Quand un cornac se confla de son abiletat e de son coratge, los autres cornacs li demandan:

— E quora vegèras donc la Dança dels Elefants?

Kalà Nag pausèt pet tèrra Tomai lo pichonàs que se clinèt tornarmai fins al pelsòl, s'enanèt amb son paire e balhèt la pèça d'argent de quatre annàs a sa maire que fasiá tetar lo frairon. Totes foguèron

installats sus l'esquina de Kalà Nag, e la columna bramaira e romegaira dels elefants se debanèt cap a las planas per la pista montanhena.

Foguèt une marcha fòrt animada, a causa dels elefants novelaris que fasián d'embarrasses a cada gasèl, e que caliá pas quitar de tustar o de calinar.

Tomai lo paire, despieitat, agulhonava Kalà Nag, qu'èra fòrt en colèra, mas Tomai lo pichonàs èra tròp aürós per parlar: Sahib Petersen l'aviá remarcat e li aviá facha l'estrena. Atanben, se sentissiá coma lo simple soldat destriat de la tièira per èsser congratulat per son comandant majoral.

— Qu'a volgut dire Sahib Petersen per — Dança dels Elefants? finiguèt per demandar doçamenton a sa maire. (Tomai lo paire o ausiguèt e repoteguèt):

Que seriás pas jamai un d'aqueles rebateires de bufles montanhòls! Aquí çò qu'a volgut dire!... Òu! vosautres, davant, qu'es aquò qu'arrèsta la circulacion? (Un cornac sortit d'Assam, un parellhat d'elefants pus avant, se revirèt de colèra en bramant):

Fai avançar ton Kalà Nag e tustassa-me aquel elefant jove per lo far téner nquille! Consi diable Sahib Petersen me causiguèt a ieu pet davalat amb vosautres, ases de risièiras?...

Dispaua ta bèstia flanc contra flanc, Tomai, e que l'agulhone amb sas defenses! Pertotas las divinitats dels cropals! aqueles novelaris son lo diable! O alara, an esventats lors camaradas de la jungla.

Kalà Nag tustèt per las còstas lo novelari e li copèt lo buf, mentre que Tomai respondiá: — Avèm netejats los cropals de totes los elefants salvatges, aquesta darrièra caça. Es ament lo vòstre laïssa-m'estar quand los demenatz!... Seria a ieu de los metre a la rega tot lo long d'aquela columna?

- L'avèt ausit? bramèt l'autre cornac: Avèm netejats los cropals Ò, ò! sètz abiaissats, vosautres los planetòls! Qual que siá, levat un emplastre qu'a pas jamai vista la jungla, saupriá que son al corrent, eles, que las caças son acabadas per la sason. Adonc, la nuèch que ven, totes los elefants faràn... Mas qué servis de degalhar son èime per una tartuga de ribièira?

— Faràn qué? s'exclamèt Tomai lo pichonàs.

— Salut! drollon. Siás aquí? Va plan, o te vau dire, que tu, pèrdes pas lo cap. Dançaràn. E reven a ton paire, qu'a netejats totes los cropals de totes los elefants, de doblar totes las estacas de sos pals, per la nuèch que ven.

— Qué son aquelas manèflas? diguèt Tomai lo paire. I a quaranta ans que tenèm d'elefants, de paire en filh, e avèm pas jamai ausit parlar de farivòlas aital a propaus de danças!

— Òc, mas un planetòl que vin dins una cabana coneis pas que las quatre parets de sa cabana. Va plan, laïssa tos elefants desentravats, la nuèch que ven, e veiràs. Quant a lor dança, vegèri l'airal ont... BAPREE BAP! a quantes de recontorns, aquela ribièira Dihang? Un autre gasèl? Cal far traversar los pichons a la nada. Afrestatz, vosautres, darrièr!

Aital, en parlant, en se tarragaunhant, en patolhant per gasar las ribièiras, cobriguèron lor estapa primièira fins a una mena de campament d'acuèlh pels elefants novelaris. Mas i aviá bèl brieu que s'èran despacientats.

Los elefants foguèron alara encadenats per las patas de darrièr als tanocasses de lors pals. Ajustèron de còrdas de pass a als elefants novelaris. Un fais de pastura lor foguèt servit. E los cornacs de pels cropals s'entomèron a cò de Sahib Petersen, dins l'enlugaranta claror de l'après miègjorn, en aconselhant als cornacs planetòls de dubrir l'uèlh, e en se risent quand lor ne demandavan lo perqué.

Tomai lo pichonàs s'ocupèt del sopar de Kalà Nag. Puèi, coma la nuèch tombava, se rodèt per tot lo campament, aürós que jamai pus, en cèrca d'un tam-tam.

Quand lo còr d'un pichèt indian es cornol de contentament, corris pas deçà delà per menar bruch a la tabusta. S'assetà pel sòl per de dire de se regaudinar tot sol: Sabib Petersen aviá adreçada la paraula a Tomai lo pichonàs!

S'aviá pas trobat çà que cercava, cresi que n'auria facha una malautiá. Mas lo mercant de lecadissas del campament li prestèt un pichon tam-tam: un tambor que se batiá amb la palma de la man.

S'assetèt donc, cambas crosadas, davant Kalà Nag, coma las estelas començavan de puntejar.

E tamborina que tamborinaràs! E d'ont mai soscava al grand onor que li avián fach, d'ont mai tamborinava, tot sol per la pastura dels elefants. I a viá pas ni paraulas ni mai melodia, mas aquel tamborinar fasiá son bonäur.

Los elefants novelaris forçavan sus las còrdas, en bramant e cridassejant. E podían ausir la seuna maire que trabalhava a endormir lo frairon, amb una fòrt vièlha cançon a propaus del grand dieu Shivà que disiá, de temps passat, a tot l'animalum çò que farián plan de se manjar. Es una breçairòla eficaça quicòm dont lo primièr coblet ditz aiçò:

Shivà que balha de bravas meissions e lo sofle dels vents,
segut a las pòrtas d'una alba, de temps passat,

graciosèt cadun de la seuna porcion, de sa vianda, de son trabalh, de son destin:
del Rei assetat sul seu tròn, al Mendicant acoconat davant sa pòrta.

O faguèt tot, lo Salvador Shiva.
Mahadeó,! Mahadeó! o faguèt tot:
lo bartàs del camèl, lo fen de la vaca
e lo còr de la mamà pel caponèl aconsomit,
ò mon amor de meu nenon!

Tomai lo pichonàs intervenià amb un pam-pam-pam joial a la fin de cada coblet, entrò lo moment que se sentiguèt somelhós e que s'estirèt per la pastura, a costat de Kalà Nag.

Fin finala, los elefants començavan de se jaire, un après l'autre, coma de costuma, entrò que Kalà Nag, sus la drecha de la tièira, demorèsse sol depès. Se balancèt alara balin-balant, barlica-barlòca, l'aurelha tibada per escotar lo vent de la nuèch que polsava pels cropals doçamenton.

L'aire èra comol de totes los bruches de la nuèch que, totes amassa, fan pas qu'un silenci prigond: lo clic-clac d'una canavera contra una altra, lo bronzinament d'una vida dins la brossa dels bòsques, las arpas e lo cridal enraucat d'un aucèl que pas que d'un uèlh se dormis (los aucèls velhan dins la nuèch fòrça mai que çò que l'òm crei) e lo cascalhejadis d'una cascada, aval, tot aval.

Tomai lo pichonàs dormiguèt qualque pauc. Quand se desrevelhèt, fasiá un clar de luna mannat. E Kalà Nag èra totjorn depès, l'aurelha tibada.

Tomai lo pichonàs se revirèt, dins un fresilhadis de pastura, e agachèt la corba de l'esquinassa que li amagava la mitat de las estelas del cèl. E, mentre que l'agachava, ausiguèt - tan luènh qu'òm auriá dich lo simple bruch d'un còp d'agulha en travèrs del silenci - ausiguèt lo bramal d'un elefant salvatge.

Totes los elefants de las tièiras se levèron tot d'una coma se lor avián tirat dessús. E los rondinaments finiguèron que desrevelhèron los cornacs endormits que sortiguèron per enfonsar lo cap dels pals amb de gròssas maças e per tibar tala còrda, per nosar l'autra, entrò que tot se tornèsse apasimar.

Un dels elefants novelaris aviá gaireben desrabat son pal, e Tomai lo paire manlevèt la cadena de las patas de Kalà Nag, n'entravèt aquel elefant, pè de davant estacat al pè de darrièr. Mas faguèt navegar una bocla d'èrba trenada a l'entorn de la pata de Kalà Nag, en li disent d'oblidar pas qu'èra plan estacat. Sabiá que el Tomai lo paire, son quiti paire e mai son grand, avián ja fach aital de centenats de còps.

Kalà Nag respondèt pas a aquel òrdre per un gorgolh, coma o fasiá de costuma. Demorèt immobil, lo cap un pauc quilhat, las aurelhas en ventalh, en regassant los uèlhs al clar de la luna, fins als grands plecs dels cropals de Garò.

— Ocupa-te d'el s'es tissós pendent la nuèch! diguèt Tomai lo paire al pichonàs. E dintrèt dins la cabana e s'endormiguèt.

Tomai lo pichonàs s'anava endormir el tanben, quand ausiguèt la cordèla de fibrade cocotièr petar, flòp! E lo Kalà Nag sortiguèt de per sos pals, balin-balant, tant d'aise e tan silenciosament coma una nivol que redola per s'escapar de l'estrechidoira d'una val.

Pè descauç, Tomai lo pichonàs trotinegèt darrièr el, davalèt lo long del camin al clar de la luna sonava doçamenton:

— Kalà Nag! Kalà Nag! Demena-me amb tu, ò Kalà Nag

L'elefant se regardèt sens lo mendre bruch, faguèt tres grandas encambadas enrè cap al dròlle, al clar de la luna, baissèt la trompa, quilhèt lo dròlle sul seu còl, e gaireben abans que Tomai lo pichonàs agèsse plaçat sos genolhs, desapareguèt furtivament dins la selva.

Una explosion de bramals enrabiats montèt de per las tièiras, puèi lo silenci tomèt tombar sus tota causa, e lo Kalà Nag se metèt en brand.

Quora una mata de nautas èrbas li venià balajar las ventrescas, coma una ersejada balaja los flancs d'un naviri; quora un pinèl de fuèlhas de pebrièr salvatge li gratussava tota l'esquina; o alara, una canavera gemegava quand son espatla la tocava.

Mas, part aquò, se mudava sens lo mendre bruch, en traversant l'espessa selva de Garò, ni mai un vel de fumarlas.

Montava, mas ni per agachar las estelas entremièg los intervals dels arbres, Tomai lo pichonàs poguèt pas dire dins quina direccion.

Puèi Kalà Nag arribèt al cap de sa pojada, se plantèt una minuta, e Tomai lo pichonàs poguèt desvistar la pus cima dels arbres que s'expandissià tota mirgallhada, coma una forradura, jol clar de la luna, sus de quilomètres e de quilomètres, e la nivolina blanca que blavejava, al dessús de la ribièira, dins la val.

Tomai se clinèt en avant e agachèt: sentiguèt la selva desrevelhada al dejós d'el, e animada, e gargolhanta.

Una gròssa rata penada maurèla manjafrucha li frelhèt l'aurelha. Los picons d'un pòrc-espín s'entrebruéron dins la brotièira. E, dins las tenèbras, entremièg los troncs d'arbres, ausiguèt un singlar fosigar de vam la tèrra mosta e inifar tot en fosent.

Puèi las brancas se tornèron clavar al dessús de son cap. E Kalà Nag comencèt la davalada dins la val. Non pas en silenci, aqueste còp, mas coma un canon que davala lo long d'un pendis escalabrós: tot de tira.

Los membrasses s'amodavan amb una regularitat de pistons, per encambadas de dos mètres e nnég. E la pèl regada de las articulacions cricava.

De cada part, lo bronde se dubrissiá amb un bruch de gròssa tela esquinçada, e los arbrilhons qu'escartava deçà delà amb las espatlas, se tornavan quilhar subran per li batre los flancs. E de longas rebaladas de lianas totas entremescladas li pendolavan a las defenses, coma gètava lo cap de cada band per se far camin.

Alara, Tomai lo pichonàs se jaguèt sul grand cèl, de paur qu'una branca destibada lo balagèsse pel sòl. E — baste, çò disiá, foguèssen tornats al campament!

Lo terren començava de venir sanhassut. E las patas de Kalà Nag rebofavan d'aiga que gisclava quand se pausavan. E la nivolina de la nuèch del forts de la comba transissiá Tomai lo pichonàs.

I agèt un plof, una patolhadissa, una acceleracion subta del flus de l'aiga, e Kalà Nag gasèt a grandas encambadas lo lièch de la ribièira, en sondant lo terren a cada pas.

Per dessús, lo bruch de l'aiga que revolumava a l'entorn de las patas de l'elefant, Tomai lo pichonàs ausissiá d'autres patolhadissas, d'autres bramals, tant a capval coma a capmont, d'enòrmas rondinejadas, de reganhals de colèra. E la nivolina que l'enrodava semblava tota comola d'ombras tremolairas e ondejairas.

— Ai! faguèt a mièja votz, dins un glatis: lo pòble elefant es de sortida, aicesta nuèch. S'agís plan de la Dança, del còp!

Flic, flòc, Kalà Nag sortiguèt de l'aiga, bufèt dins sa trompa per la netejar, e entreprenguèt una altra pojada. Mas, aqueste còp, èra pas pus sol e aviá pas a se far un camin, qu'èraja fach sus prèp de dos mètres de larg, davant el ont l'èrba de la jungla assajava de se redreçar e de demorar quilhada.

Fòrça elefants, probable, venián tot bèl just de passar per aquí. Tomai lo pichonàs se regardèt e vegèt un masclàs salvatge, amb de pichons uèlhs de porcèl - d'uèlhs de brasa - e que fasiá pas que sortir de las nivolinas de la ribièira.

Puèi, los arbres se tornèron clavar, e la pojada contunhèt, amb de bramals, de sarrabastals, e amb un fracatge de brancas bresadas tot a l'entorn.

A la pus cima del cropal, Kalà Nag finiguèt per se plantar entremièg dos troncs d'arbres que fasián partida d'un perimètre d'arbres qu'avián butat al torn d'un airal irregular d'environ un o dos ectars.

E dins tot aquel espanði, coma à podiá constatar Tomai lo pichonàs, lo pelsòl èra estat somsit, al punt d'èsser tan dur coma un pasimentatge de bricas.

Qualques arbres se quilhavan al mitan de la claranda, mas èran estats desruscats pels fregadisses.

E, de per dejós, lo fust blanc se vesia, tot lusent e tot lis, dins las tacas de lum del clar de la luna.

De lianas tombavan de las brancas d'ennaut. E las campanetas de las flors de lianas, grandas estructuras blancas e cirosas que revertavan de correjòlas, pendolavan, endormidas prigond.

Mas, endedins los limits de la claranda, i aviá pas lo mendre brot de verd: pas que la tèrra somsida.

Lo clar de la luna la fasiá ressortir tota grisa de fèrre, levat aquí ont èran qualques elefants de pès, dont las ombras èran d'un negre de tinta.

Tomai lo pichonàs agachava, en se retenent d'alènar, los uèlhs regassats... E, mentre qu'agachava, d'autres elefants, encara mai, encara mai, sortissián d'entremièg los arbres, balin-balant, per dintrar dins la claranda.

Tomai lo pichonàs èra capable de comptar pas que fins a dètz: comptèt e tornèt comptar amb sos dets, entrò qu'agèsse perdut lo compte de las desenas e que lo cap li tornegèsse.

De per delà la claranda, podiá ausir lor sarrabastal pels brondes, coma se fasián camin per arrapar a flanc de costal. Mas, tanlèu èsser dins lo cèrcle de la fustada, se mudavan coma de trèvas.

I aviá de mascles gisposes de las defenses blancosas, amb de fuèlhas secas pels replecs del còl e de las aurelhas; de grassas femes pòilas, amb lor portadura movedissa d'un negre salmonat, d'un mètre a un mètre vint d'auçada, e que trepejavan jol ventre mairal; d'elefants joves de las defenses que puntejavan dont èran fòrt ufanoses; de vièlhas fernes bufècas, ventreprimas, descarnadas, e de la tronha calcina e rufa; de vièlhs elefants ferotges, entamenats de las espatlas a las ventrescas, amb los tèrgues e las entalhas d'ancianas batèstas e los emplastres de fanga de lors solitaris banhs de baldra, emplastres que lor tombavan de per las espatlas; e i n'aviá un amb una defensa copada e amb las marcas de la carga brutala, de la terribla escarraunhada de las arpas d'un tigre pels flancs.

Se tenián nase nas... O alara, fasiàn vai-e-veni d'un cap a l'autre de l'airal, dos per dos, o totes sols, balin-balant, balin-balant... I n'aviá de vintenas e de vintenas.

Tomai sabiá que tant que demorariá tranquil sul còl de Kalà Nag, riscava pas res: e mai dins la ronçada e las butassadas d'una kheddàh, un elefant salvatge lèva pas la trompa per desrabar un ème de sul còl d'un elefant domètge.

E, aquela nuèch, aqueles elefants pensavan pas als òmes. Un còp, s'estrementiguèron en tibant l'aurelha, quand ausiguèron dans la selva lo cataclin-cataclan d'una entrava de pata. Mas èra Podmini, l'elefanta mai aimada de Sahib Petersen, qu'aviá bresada sa cadena d'un còp sec, e que s'arrapava pel costal, e que mifava, e que romegava.

Probable qu'aviá copats sos pals e qu'arribava tot drech del campament de Sahib Petersen. E Tomai lo pichonàs desvistèt un autre elefant que coneissiá pas, amb de prigondas escarraunhadas fachas per de còrdas, sus l'esquina e sul pitral.

El tanben, mai que probable, s'èra escapat de qualque campament de pels cropals dels environs.

Fin finala, i agèt pas cap d'autre bruch d'elefant que caminèsse dins la selva. E Kalà Nag sortiguèt de son pòste entremièg los arbres, balin-balant, per penetrar at mièg del guirgoste, en roscanejant e gorgolhejant. Alara, totes los elefants se metèron a conversar dins lo parlar lor, e a se mudar deçà delà.

Totjorn estirat sus Kalà Nag, Tomai lo pichonàs vesia d'ennaut de vintenas e de vintenas d'esquinassas, d'aurelhas bolegairas e de pichons uèlhs que rotlavan.

Ausissiá lo clic-clac de las defenses que s'entretustavan per espava, lo sec fresilhadis de trompas enlaçadas, lo fringolatge d'enòrmas espatlas e d'enòrmas flancs dins lo guirgoste e, de contunh, las sibladissas e los còps de foet de las grandas coas.

Una nivol venguèt alara amagar la luna. E demorèt segut dins lo negre pus espés. Mas lo fordol e la butassada, tranquils e regulars, contunhèron coma de per abans.

Sabiá que Kalà Nag èra enrodat d'elefants e que i aviá pas tes a far per lo sostraire a eles.

Atanben, clavèt las dents e s'estrementiguèt.

Dins una kheddàh, amens, i aviá lo flar de las tesas e los cridals, mas aici, se trobava tot sol dins las tenèbras. Un còp, una trompa lo venguèt tocar al genolh. Puèi, un elefant se metèt a bramar, e reprenguèron totes ensemble pendent cinc o sièis segondas terriblas.

L'aigatge de pels arbres gotejava coma de pluèja sus las esquinas invisiblas. E una bronzor sorna montèt, pas plan fòrta per començar, e Tomai lo pichonàs vesia pas çò qu'èra. Mas la bronzor quitèt pas de s'amplificar, e Kalà Nag levèt un pè de davant, puèi l'autre, per los tornar pausar per tèrra: un, dos... un, dos... tan regularament coma de còps de martèl de farga.

Ara, los elefants trepejavan totes ensemble, e òm auriá dich una tambora que batiá la carga a la dintrada d'una cauna. L'aigatge gotegèt dels arbres entrò lo moment que i n'agèt pas pus. La bronzor contunhava. Lo sèl fremesissia e tremolava. E Tomai lo pichonàs se tampava las aurelhas per ausir pas mai.

Mas èra tota una trepidacion giganta que lo traversava: aquel trepejadis de centenats de pès pesucs sus la tèrra nuda.

Un còp o dos, sentiguèt Kalà Nag amb totes los autres que ronçavan de qualques passes, e la bronzor sorna se mudèt en bruch de verduras chucosas qu'òm pompissia. Mas, al cap d'una minuta o doas, la bronzor dels pès sus la tèrra dura tornèt reprene.

Un arbre cruississia e gemegava endacòm a costat d'el. Estirèt lo braç e toquèt la rusca, mas Kalà-Nag avancèt, totjorn en marcant lo pas, e lo dròlle sabiá pas ont èra dins la claranda. Los elefants emetián pas lo mendre son, part un còp, quand un parellhat d'elefants pichons butèron ensemble de cridariás.

Ausiguèt alara un bombe e un fretadis. E la bronzor contunhèt. Devia durar despuèi mai de doas oras, e Tomai lo pichonàs se doliá de pertot. Mas coneissiá, a la sentor de l'aire de la nuèch, que l'alba èra pas luènh.

Lo matin arribèt, dins una espannida rosselosa, de per darrièr los verds cropals. E la bronzor pleguèt amb lo primièr rai, coma se la lutz o aviá comandat.

Abans que Tomai lo pichonàs agèsse evacuat de son cap aquel sarrabastal, e mai abans d'aver cambiat de posicion, i aviá pas pus d'elefants en vista, levats Kalà Nag amb Podmini e l'elefant escarraunhat per las còrdas. E cap de signe, cap de bronzinament, cap de mormolh suls flancs dels cropals, indicavan pas ont los autres avián partit.

Tomai lo pichonàs quitava pas de regassar los uèlhs. La claranda qu'aviá dins sa membria s'èra alargada pendent la nuèch. Caupia d'autres arbres en son mitan, mas los brondes e l'èrba de la jungla de son perimètre avián recuolat.

Tomai lo pichonàs regassèt los uèlhs un còp de mai. Ara comprenia lo trepejadis: los elefants avián pompidas las èrbas e las canaveras chucosas per las mudar en palhum, lo palhum en bresum, lo bresum en trissum, e lo trissum en tèrra fèrma.

— Oai! faguèt Tomai, lo pichonàs, los uèlhs somelhosos, Sénher Kalà Nag, demorem al pè de Podmini e tornem-no'n al campament de Sahib Petersen, si que non vau tombar de ton còl. Lo tresen elefant agachèt partir los autres dos, se reganhèt, se revirèt e tornèt prene lo seu caminòul. Benlèu que fasiá partida de l'equipament de qualque rei indigèna, a ochanta, cent o cent cinquanta quilomètres d'aquí.

Doas oras après, coma Sahib Petersen dejunava, sos elefants dont avián dobladas las cadenas la nuèch passada, se metèron a bramar. E Podmini, fangosa entrò las espatlas, amb Kalà Nag qu'aviá los pès totes endolentits, dintrèt al campament en rebalant la pata.

Tomai lo pichonàs èra carablanc, avalat, e son pel èra plen de fuèlhas e tremp d'aigatge. Mas assagèt de salutar Sahib Petersen e diguèt d'una votz atudada:

— La Dança... la Dança dels Elefants! L'ai vista e... còrfalissi.

E coma Kalà Nag se baissava, lisquèt de son còl, completament estavanit. Mas, coma los dròlles del país son pas brica tendrièrs, doas oras pus tard, èrajagut plan content dins l'amac de Sahib Petersen, amb la vèsta de caça de Sahib Petersen en mòde de coissinièira, après aver engolit un veirat de lach caud, un requinquilh e un pauc de quinina.

E, mentre que los vièlhs caçaires de las junglas, feluts e cordurats de tèrgues, èran installats sus tres tièiras davant el, lo prenent per una trèva, faguèt son relat, en tèrmes cortins, coma un dròlle, en clavant aital:

— Escotatz, se mentissi d'un sol mot, mandatz d'òmes per verificar. Veirà que lo pèble efant a pompit un airal pus grand que lor pista de dança. E veirà de desenhas e de desenhas e tot un fum de desenhas de pesadas que menan a aquela pista de dança. L'an alargada amb lors pès. O ai vist. Kalà Nag me prenguèt e o vegèri. Atanben, Kalà Nag es bravament las de las patas.

Tomai lo pichonàs se laissèt tombar enrè e dormiguèt de contunh tota l'après dinnada e una artida de calabrun. Mentretemps, Sahib Petersen amb Machoà Appà seguèron las pesadas dels dos elefants sus una vint e cinquena de quilomètres pels cropals.

Aquò fasiá detz-e-uèch ans que Sahib Petersen capturava d'elefants. E èra tombat pas qu'un còp sus una pista de dança aital. Machoà Appà agèt pas besonh d'agachar la claranda dos còps per véser çò que i s'èra passat; ni mai de gratar amb l'artelh la tèrra pilonada e atassada:

— Aquel pichonàs es pas messorguièr, diguèt: tot aquò arribèt la nuèch passada, e ai comptadas setanta pistas que travèrsan la ribièira. Agachatz, Sahib, l'airal ont los fèrres de Podmini an entalhada la rusca d'aquel arbre! Òc-ben, i èra tanben.

S'entragachèron, agachèron de naut en bàs e ne demorèron moquets: las costumas dels elefants escapan al comprenòri de tot òme, que siá Negre o Blanc.

— Quaranta cinc ans de reng, ai seguit lo Sénher Elefant, mas ai pas jamai ausit dire que d'enfant d'òme aja jamai vist çò qu'a vist aquel pichonàs. Per totas las divinitats dels cropals! es... consi dire? (E de capejar.)

De retorn al campament, èra l'ora del sopar. Sahib Petersen manjava sol dins sa tenda, mas comandèt de tuar dos motons e de polalha, pel campament, e de far distribuir dobla racion de farina e de sal, que coneissiá que seriá fèsta.

Tomai lo paire èra montat al brutle del campament de per las planas, en cèrca de son filh e de son elefant. E ara que los aviá dessobrats, los agachava coma se los crentava totes dos.

E foguèt fèsta, prèp dels fùòcs de camp que flamejavan, davant las tièiras d'elefants estacats.

Tomai lo pichonàs ne foguèt d'un bot a l'autre lo protagonista.

E los grands trapaires d'elefants, los rebateires, los cornacs e los pegulhièrs, e totes los òmes e concisson totes los secrèts per dondar los elefants pus fèrs, lo se passèron los uns als autres, e lo marquèron pel front amb l'esternum d'un gal de jungla que venián de tuar, pr'amor de consacrar Tomai lo pichonàs coma forestièr, iniciat e liure dins totas las junglas.

E, fin finala, quand las flambas s'escantiguèron, e que la lusor roja dels rols fasiá semblar los elefants coma s'èran estats trempats dins lo sang, Machoà Appà, lo capdefila dels comacs de totas las kheddàhs, Machoà Appà, l'òme de fisança de Sahib Petersen, Machoà Appà qu'aviá pas jamai vin, dins l'afar de quaranta cinc ans cap de camin artificial, se levèt d'un saut, amb Tomai lo pichonàs a cap de braç al dessús del cap, e s'exclamèt:

— Escotatz, mos fraires! Escotatz, vosautres tanben Sénhers, aquí, dins las tièiras, que ieu, Machoà Appà, que vos parli! Aquel drollon se sonarà pas pus Tomai lo pichonàs, mas Tomai dels Elefants, coma son rèiregrand.

Çò que cap d'òme a pas jamai vist, el o avist tota una longa nuèch. E las bonas gràcias del Pòble Elefant e de las divinitats de la jungla son amb el.

Vendrà un caçaire famós. Serà pus famós que non pas ieu Machoà Appà! Seguirà d'un uèlh clarvesent la pista fresca, e la pista esventada, e mai la pista enrambolhada.

HAÏHAÏ! Mossénhers de las Cadenas (faguèt a la lèsta lo torn de la tièira dels pals): aici lo qu'a vistas las vèstras danças, dins los vòstres airals secrèts, spectacle que cap d'òme jamai vegèt pas!

Graciosatz-lo de las onors, Mossénhers! SALAAM KARÒ! Mos enfants! Salutatz Tomai dels Elefants! GONGA PERSHAD, a a! HIRA GOJ, BIRCHI GOJ, KOTTAR GOJ, a, a! Lo vegèras a la Dança, Podmini; e tu tanben Kalà Nag, pèrla de mos elefants! A, a! Ensemble! Per Tomai dels Elefants, BARRAÒ!

E sus aquel darrièr bramal salvatge, tota la tièira levèt la trompa fins al front e faguèt restontir lo salut solemne, lo retronissent còp de trompa exclusivament reservat al Vice-Rei de las Indias: lo Salaatnut de la kheddàh.

Mas èra en l'onor de Tomai lo pichonàs, qu'aviá vist çò que jamai cap d'òme vegèt pas: la Dança dels Elefants, de nuèch, tot sol, al còr dels Cropals de Garò.

SHIVÀ E LA SAUTARÈLA

(La cançon de Mamà Tomai al seu nenon pichonèl)

Shivà que balha las bravas meissions e lo sofle des vents,
segut a las pòrtas d'una alba, de temps passat,
graciosèt cadun de sa porcion, de sa vianda, de son trabalh, de son destin:
del Rei assetat sul seu tròn, al Mendicant acoconat davant sa pòrta.

O faguèt tot, lo Salvador Shivà.
Mahadéó! Mahadeó! o faguèt tot:
lo bartàs del camèl, lo fen de la vaca
e lo còr de la mamà pel caponèl aconsomit,
ò mon anzor de men nenon!

Lo froment pel gròs, la milhòrca pel paure;
de rèstas pels bhagats* que de pòrta en pòrta mendican;
de bestial pel tigre; de carraunhada pel voltor;
de pelhas e d'òsses pels lops emmalits, fòra barri, la nuèch.

Degun, part el, es pas tròp sobeiran; e degun pas tròp mendre.
Parvati, còsta el, teniá velhat suls vai-e-vènis.
Per se trufar de son espós, per badinar,
manlevèt una sautarèla per la s'amagar dins lo sen!
Ganelegèt aital lo Salvador Shivà.

Mahadeó! Mahadeó! Regarda-te, agacha:
bèls los camèls, pesugas las vacas.
Mas la sautarèla
èra la pus menuda dels pus menuts,
ò mon amor de meu nenon!

* Bhagat = sant òme.

Quand la distribucion foguèt acabada, diguèt, trufarèla:
— Mèstre de milions de bocas, a sa porcion, tot un cadun?
Shivà respondèt, risolièr: — Son estats totes provesits,
e mai la tota pichonèla jol teu sen amagada.

La se prenguèt de son sen, Parvati la Raubaira,
e vegèt la pus menuda dels pus menuts
que se rosegava una fuèlha.
Sus aquò, tota badabèc e tota crentosa,

faguèt sa pregària a Shivà
qu'a vertadièrament balhat de qué manjar a tot çò viu.

O faguèt tot, lo Salvador Shivà.
Mahadeó! Mahadeó! o faguèt tot:
lo bartàs del camel, lo fen de la vaca
e lo còr de mamà pel caponèl aconsomit,
ò mon amor de meu nenon!

AL SERVICI DE LA REINA

(Per Ferrand de Delèris)

I pòdes capitar amb las fraccions
o amb la simpla règla de tres,
mas lo biais de far de Joan-l'emprés
es pas lo biais de Joan-de-léser.
Pòdes biaissejar, tornejar, escabelejar,
mas lo biais de Joan-salsa
es pas lo biais de Joan-topin.

Ploviá que ploviá despuèi tot un mes. Ploviá sus un cantonament de trenta mila òmes, de milieirats de camèls, d'elefants, de cavals, de buòus e de muòls, totes recampats dins un lòc que se sonava Rawal Pindi, per i èsser passats en revista pel Vice-Rei de las Indias.

Lo Vice-Rei aculhissiá l'Emir d'Afganistan: rei gispós d'un país encara maigjispós. E l'Emir s'èra fach acompanhar, en mòde de gardas del còrs, per uèch cents òmes e cavals qu'avián pas jamai vist de lor vida ni locomotritz ni cantonament: d'òmes salvatges e de cavals salvatges, venguts d'endacòm del pus fons d'Asia Centrala.

Cada nuèch, immancablament, una tropelada d'aqueles cavals se desentravava e s'escampilhava per tot lo cantonament dins las fangas e las tenèbras. O alara, los camèls se destacavan, trevavan, trucavan e trabucavan contra las còrdas de las tendas. E vos podètz afigurar consi èra agradiu pels òmes qu'assajavan de s'endormir.

Ma tenda se trobava luènh de las tièiras de camèls, e comptavi èsser tranquil. Mas, una nuèch, un òme passèt furtivament lo cap dins l'endedins de ma tenda, en cridant:

— Afanatz-vos de sortir! Qu'arriban! Ma tenda a partit!

Sabiái çò que voliái dire. E de me cargar las bòtas, e de me cargar l'impermeable, e de sortir a la buta-buta dins lo fangàs! La pichona Vixen, la meu fòx-terrièr, sortiguèt per l'autre costat.

Ausiguèrem alara una bramadissa, una renadissa, una gorgolhadissa. E, coma lo mast se bresava dins un espet, vegèri la tenda s'encorbar e se metre a dançar barlica-barlòca, coma una trèva descabestrada.

Un camèl i se trobava entrepachat. E, ni per èsser trempat e encolerit, me poguèri pas retèner de rire.

Puèi, contunhèri de córrer, que sabiái pas quantes de camèls s'èran plan poguts destacar. E foguèri lèu fòra vista del cantonament, a patolhar dins la baldra.

Finiguèri per me trucar contra l'endarrièr d'un canon. Çò que m'aprenguèt qu'èri endacòm a proximitat de las linhas de l'Artilharia, aqui ont remosavan los canons per la nuèch.

Estant que voliái pas baldrassejar pus bèl brieu barlica-barlòca dins las tenèbras, pausèri mon impermeable al dessus d'una boca de canon, fasant aital una mena de cabana amb un parellat de refofadors de rencontre. E me jaguèri lo long de l'endarrièr d'un autre canon, me demandant ont èra passada Vixen e ont diable me podiái plan trobar.

Coma m'aprestavi tot bèl just a m'endormir, ausiguèri un rondinament e un bruch d'arnesques: un muòl passèt davant ieu en brandissent sas aurellhas trempas. Dependia d'una batariá de canons amb vitz, qu'ausissiái lo bruch de las cinglas, de las anèlas, de las cadenas e dels autres apleches sul coissinet de la sèla.

Los canons amb vitz son de canons minusculs, faches de dos tròces que se vissan un sus l'autre quand òm se'n vòl servir. Òm los se carreja per la montanha, pertot ont un muòl pòt passar. E son de servici quicòm per se batre en terren rocalhut. Darrièr lo muòl, veniái un camèl que sos penasses feutrats patolhavan e limpavan dins la fanga, e que son còl fasiái vai-e-vèni, coma lo d'una galina perduda. Per bonaür - teniái aquò dels indigènas - compreniái lo parlar del bestial (non pas lo del bestial salvatge,

aquò va sens dire). E pro per comprene çò que disiá aquel camèl. Deviá èsser lo que s'èra aplatussat dins ma tenda, que cridèt al muòl:

— Qué fau?... Ont anar? Me soi batut amb un Daquòs blanc qu'estondejava. A trapat un baston e me n'a tustat pel còl. (Èra lo mast bresat de ma tenda, e foguèri content do aprene.) Nos cal contunhar de córrer?

— Ô!... Sètz vosautres - tu amb tos amics - diguèt lo muòl, qu'avètz destorbat lo cantonament? Va plan! seretz batuts per la paga, deman matin. Mas te pòdi fòrt plan balhar un acompte sulcòp.

Ausiguèri lo bruch de l'arnesc quand lo muòl prenguèt palada e petnèt un parelh de còps per las còstas del camèl que ne ressondiguèron coma un tambor.

— Un autre còp, li diguèt, te gardaràs plan de traversar a l'escorreguda una batariá de muòls en cridant: Al panaire! e Al fuòc! Jai-te e ten ton piòt de còl tranquil!

Lo camèl se pleguèt en dos, a la mèda dels camèls, coma un mètre de pòcha, e se jaguèt en se lanhant. I agèt un esclopinejada dins las tenèbras, e un cavalàs de cavalaria arribèt al pichon galaup tan pausadament coma per una revista - sautèt per dessus la culassa del canon e aterriguèt al pè del muòl.

— Quina vergonha! diguèt en bufant per las nàrrias: aqueles camèls an encara traversadas las nòstras tièiras a grand fracatge, pel tresen còp aquesta setmana. Consi un caval poiriá demorar en bon estat se l'empachan de dormir?... Qual es aqueste?

— Soi lo muòl de culassa del canon numerò dos de la Primièira Batariá de canons amb vitz, respondèt lo muòl. E l'autre es un dels vòstres amics. M'a desrevelhat ieu tanben. Qual sètz, vos?

- Numerò quinze, peloton E, Noven Lanciers: lo caval de Dick Cunliffe. Fasètz-vos un pauc enrè, aital!

— Ô! vos demandi perdon, diguèt lo muòl: fa tròp negre per i véser grand causa. Aqueles camèls son quicòm de tan descorant! Soi sortit de ma tièira per aver un pauc de tranquillitat e de patz, aici.

— Mossens, diguèt umilament lo camèl, avèm faches de cachamals pendent la nuèch e avèm agut plan paur. Soi pas qu'un camèl d'intendéncia, de la 39ena d'Infantariá Indigèna, e soi pas tan coratjós coma vosautres, mossens.

— Alara, perquè èsser pas demorats a portar los bagatges de la 39ena d'Infantariá Indigèna, allòc de trepar tot lo torn del cantonament? demandèt lo muòl.

— Èran de cachamals tant afroses! respondèt lo camèl. Me'n vòli plan mal. Escotatz!

Qu'es aquò? Nos cal contunhar de córrer?

— Jai-te, diguèt lo muòl, si que non te vas copar tas longas escassas entemièg los canons.

(Tibèt l'aurelha enfasant guinèla.) De buòus, diguèt: de buòus de Batariá. Ma paraula! vosautres amb los vòstres amics, avètz vertadièrament desrevelhat lo cantonament: ne cal, de còps d'agulhada, per far levar un buòu de Batariá!

Ausiguèri una cadenaque rebalava pel sòl. E dos sornaruts gròsses buòus atelats, d'aqueles que tiran los pesugasses canons de sètge quand los elefants se vòlon pas mai sarrar del front, s'avancèron en s'apiejant un contra l'autre. E gaireben pausant lo pè sus aquela cadena, arribava un autre muòl de Batariá que, a la perduda, sonava Martin*.

— Un dels nòstres novelaris! expliquèt lo muòl vièlh al caval de cavalaria: es ieu que sona... Apr'aici, pichonàs! Plèga de cridassejar: las tenèbras an pas encara jamai fach de mal a degun!

*Literalament: Billy.

Los buòus de Batariá se jaguèron totes dos e se metèron a romiar. Mas lo muòl jove s'arruquèt contra Martin:

— Quicòm d'òrre! diguèt: d'òrre que jamai, Martin! Quicòm qu'a trespirat dins las nòstras linhas mentre que dormissiàm! Creses que nos va tuar, aquel quicòm?

— Ai plan enveja de te balhar una brava petnada, diguèt Martin. Un muòl de catòrze palms, e plan domde, e que desonora la Batariá davant aquel Monsen! Quina idèa!

— Tot doç, tot doç! diguèt lo caval de cavalaria: oblides pas que son totjorn aital, a la debuta! Lo primièr còp que vegèri un òme - èra en Austràlia e aviái tres ans - galaupèri una mièja jordada. E foguèsse estat un camèl, encara galaupariái. (Gaireben totes los nòstres cavals de cavalaria anglesa de las Índias son importats d'Austràlia e dondats pels quitis soldats.)

— Mai que probable, respondèt Martin. Plèga de tremolar, pichonàs! Lo primièr còp que me metèron sus las esquinas totes los arnesques, amb totas lors cadenas, me quilhèri sus mas patas de davant e me desbarrassèri de tot, a dich de petnar. Aviái pas encara après a petnar coma cal, mas los de la Batariá disián qu'avián pas jamai vist res aital.

— Mas ieu s'agissiá pas d'un arnesc, ni mai de qualque autre cataclin-cataclan, diguèt lo muòl jove. Sabes, Martin, crenti pas mai quicòm aital, ara. S'agissiá de daquòs coma d'arbres que s'aplatussavan

dins las tièiras e que fasián de botiòlas! Alara, mon licòl petèt. E res a far per dessobtar mon menaire. E res a far per te dessobtar tu, Martin! Atanben, fugiguèri... amb aqueles mossens.

— Èm! faguèt Martin. Tanlèu ausir que los camèls s'èran destacats, partiguèri de mon sicap. Quand un muòl de Batariá - un muòl de canon amb vitz - titola de Mossens de buòus de Batariá, cal que siá vertadièrament brandit... Qual sètz, vosautres aval, per tèrra?

Los buòus de Batariá romièron lor romiada e respondèron ensemble:

— Lo seten parelh del primièr canon de la Batariá de Sètge. Èrem endormits quand los camèls arribèron. Mas quand nos somsiuguèron, nos levèrem e partiguèrem. Tant val èsser tranquil dins la baldra coma d'èsser desrengat dins una brava litièira.

Avèm dich al vòstre amic, aquí, que i aviá pas res de crenrar. Mas èra tan plan assabentat qu'es pas estat del meteis dire. WAH! (Contunhèron de romiar.)

— Es a causa que siás paurugàs, diguèt Martin: siás la risèia de la Batariá... Me pensi qu'aquò t'agrada, pichonàs?

Lo muòl jove faguèt un reclac de dents, e ausiguèri que disiá quicòm coma — crenrar pas quin fotral de buòu que siá. Mas los buòus s'acotentèron d'entretustar lors banas e contunhèron de rorniar.

— Anem! t'inquiètes pas après aver agut un subte: seriá èsser paurugàs que jamai, diguèt lo caval de cavalaria. Pensi, ieu, qu'òm perdona a qual que siá d'aver paur la nuèch, quand s'agis de causas inexplicablas.

Copèrem los pals, plan sovent, quatre cents cinquanta d'entre nosautres, unencament per çò qu'un novelari s'èra mes a relatar d'istòrias de sèrps foetairas, en çò nòstre, en Austràlia. Tant i a que nos estrementissiam de paur en vesent çò que pendolava dels nòstres licòls.

— Tot aquò es plan polit dins lo cantonament: soi capable de me far paur, per badinar, quand soi demorat dedins un parelh de jorns. Mas per temps de guèrra?

— Ô! aquò's una figa d'una altra panièira, diguèt lo caval de cavalaria: ai alara sus l'esquina Dick Cunliffe. E me tustassa las còstas a còps de genolhs.

Tot çò que me demòra de far es d'agachar ont meti los pès, de plan far seguir mas ancas e de reagir a las guidas.

— Reagir a las guidas, qu'es aquò? demandèt lo muòl jove.

— Pels Gomièrs Mans del fins fons d'Austràlia! se reganhèt lo caval de cavalaria, me vòls far creire que vos ensenhan pas a reagir a las guidas, dins la vòstra especialitat? Consi far qué que sia se siás pas capable de t'arplegar subran quand sentisses sul còl la pression de la guida? Es una question de mòrt o de vida per ton cavalièr e, naturalament, de mòrt o de vida per tu tanben. Te replègas enrè tanlèu sentir la guida sul còl. S'as pas pro de plaça per far vòltafàcia, te cabras un pauc e pivòtas enrè. As aquí çò qu'es que de reagir a las guidas!

— Es pas çò que vos ensenhan, lo sequèt lo muòl Martin. Nos ensenhan a escotar l'òme que nos mena: a nos amodar a son comandament, a nos arrestar a son comandament tornarmai. Supausi qu'es çò meteis per vosautres coma per nosautres.

Mas totas aquelas farlabicas e tot aquel atrainament - que Devon èsser plan marrits per las vòstras garras - a qué servis?

— Aquò depend, diguèt lo caval de cavalaria...

En general, me cal dintrar dins una tropelada d'òmes que braman, d'òmes cabeluts qu'an de cotelasses - de longs cotelasses lusents, pièger que d'apleches de fabre - e me cal far moment que la bòta de Dick tòque tot bèl just, sens la juntar, la bòta de son vesin.

Pòdi véser la lança de Dick sus la drecha de mon uèlh drech e sabi que risqui pas tes. M'agradariá pas d'èsser l'òme o lo caval que venon en facia quand Dick amb ieu avèm prèssa.

— Los cotelasses son pas brutals? demandèt lo muòl jove.

— Per ma fe, trapèri una cotelada, un còp, en travèrs del pitral, mas èra pas de la falta de Dick.

— Auriái plan aimat saber de qual èra la falta, s'aquò m'aviá fach mal, diguèt lo muòl jove.

— O cal saber, diguèt lo caval de cavalaria. Se fas pas fisança al teu cavalièr, tant val prene la defila sulcòp. Es çò que fan d'unes cavals nòstres, e aquò rai...

Disiái donc qu'èra pas de la falta de Dick: l'òme èra estirat per tèrra, alonguèri mon encambada per lo prautir pas, e m'entalhèt de per dejós. Lo còp que ven que passarai sus un òme, lo pompitai... e sens balançar.

— Èm! faguèt Martin, aquò's fat e fòl: los cotelasses son totjorn quicòm de plan lord. Çò que cal far, se cal arrapar per una montanha, amb una sèla plan equilibrada; se cramponar dels quatre fèrs e mai de las avelhas; e caminar a pas de lop; e se rebalar, e s'engulhar, entrò que sortigas a de centenats de mètres al dessus de tot, sus un cingle ont i a tot bèl just pro de plaça per tas batas. Alara, te plantas e bolègas pas pus - demandes pas jamai a un òme de te téner lo cap, pichonàs - bolègas pas pus, mentre

qu'aplechan los canons. Puèi, agachas los pichons obuses, coma de rosèlas, s'enfonçar per la pus cima dels arbres, aval, tot aval.

— Jamai broncatz pas? demandèt lo caval de cavaliariá.

— Dison que quand un muòl bronca, òm pòt fendasclar una aurelha de galina, diguèt Martin. Còp o autre, pòt arribar qu'una sèla mal cargada desequilibre son muòl, mas cada cent ans. M'agradariá de vos far véser nòstre mestièr, qu'es quicòm de magnific. Rai, me calguèt tres ans per dessobtar ont los òmes ne volián venir: tota l'abiletat reven a se destacar pas jamai sus l'asuèlh, si que non te pèdon tirar dessus. Oblidèsses pas aquò, pichonàs: totjorn rescondut lo mai possible, quand te calguèsse far un contorn d'un quilomètre o mai. Soi ieu que meni la dança, dins aquela mena d'escalada.

Servir de cibla sens aver l'escasença de ronçar dins los que tiran! diguèt lo caval de cavaliariá, sosca que soscaràs: me poiriái pas far a aquela idèa, que volontariái de cargar, ieu!...

Amb Dick.

— Ò que non! o volontariás pas, que sabes que tanlèu que los canons son puntats, son eles e fan la carga. Aquò's quicòm de scientific: e de plan net. Alara que los cotelasses... bè!

Lo camèl de Batariá, despuèi un brieu, capejava deçà delà, que voliá engulhar un mot dins la convèrsa. L'ausiguèri alara que disiá, tot afiscat, en raspant del còl:

— Ieu... ieu... ieu me batèri un pauc, mas pas en m'arrapant, ni mai en corrissent aital.

— Non. Ara qu'o dises, me semblas pas gaire fach per t'arrapar, ni mai per córrer. E alara, guèras, vièlha Bala de Fen?

— Çò que caliá far, respondèt lo camèl nos jaguèrem totes.

— Ó! Per ma Cropa e per ma Bosòla diguèt lo caval de cavaliariá a miéja votz: vos eretz?

— Nos jaguèrem... un centenat de nosautres, en un grand carrat.

E los òme apilavan los kajawahs, los paquets e las sèlas en defòra d'aquel carrat. E tiravan de per dessus la nòstra esquina, òc-òc-ben! dels quatre costats del carrat.

— Quina mena d'òmes? Los que se presentan, quines que sián? demandèt lo caval de cavaliariá.

Nos ensenhan, a l'escòla de cavaliariá, a nos jaire pel sòl pr'amor de permetre als cavalièrs de tirar de per dessus, mas Dick Cunliffe es lo sol que li fariái fisança per aquò far. Las cinglas me cosserguejan e, per subrepés, i vesi pas res, amb lo cap que tòca lo pelsòl.

— Qual que siá que tire de per dessus, qué i fa? diguèt lo camèl: i a tota una tropelada d'òmes, e tota una tropelada de camèls, tot prèp. Aquò fa qu'ai pas paur. Bolègui pas. Espèri.

- E amb aquò, diguèt Martin, fasètz de cachamals e destorbatz lo cantonament, la nuèch.

Per ma fe, abans de me jaire, sens parlar de me baissat e de laisser un òme tirar de per dessus ieu, mos fèrres amb lo seu cap aurián quicòm a se dire. Avètz jamai ausit parlar de causas pus èrras qu'aquelas?

I agèt un long silenci. Puèi, un dels buòus de Batariá levèt son capàs e diguèt:

— Aquò's mai que fat e fòl! I a pas qu'un biais de se batre.

— Ó! contunhatz, diguèt Martin. Sens vos comandar, faguèssetz pas cas de ieu. Supausi que vosautres, dròlles, vos batètz quilhats sus la cima de la vòstra coeta?

- Pas qu'un biais! diguèron en còr los dos buòus (devián èsser bessons): jónher totes los nòstres vint parells al canon gròs, tanlèu ausir lo bramal de Coetadobla! (— Coetadobla es l'escaisnom del cantonamentper — elephant.)

— Perqué Coetadobla se met a bramar? dernandèt lo muòl jove.

— Per dire que se sarrarà pas mai de las fumarlas dels enemics, que Coetadobla es un grand paurugàs. Alara, sèm nosautres que trasèm lo canon gròs. E I A... O L À! E E IA! O L À! Nos arrapam pas coma de cats e corrissèm pas coma de muòls: percorrissèm la plana rasa, los vint parells nòstres, entrò que nos desencarran. E pasturam, mentre que los canonasses parlan, a través la plana, a qualque vila defenduda per de muralhas de tàpia. E de parets s'esbosenan. E la posca se lèva, coma se tot un fum de tropèls venián claure.

— Ó! e es lo moment que causissètz per pasturar? demandèt lo muòl jove.

— Aquel moment o un autre. Pasturar es totjorn un plaser. Pasturam entrò que nos tornen jónher. E tornam menar lo canon gròs enrè, aqui ont Coetadobla l'espèra... De còps, i a dins la vila de canonasses que fan responsa. E d'unes de nosautres son tuats. E alara, i a d'aitant mai a manjar per nosautres que demoram. Ès la Fatalitat... pas que la Fatalitat. Ni per tot, Coetadobla es un grand paurugàs... Avètz aqui lo bon biais de se batre... Sèm fraires... sortits de Hapor. Lo nòstre paire èra un taure sacrat de Shivà. Aital!

— È ben! ai plan après quicòm, aqueste ser, diguèt lo caval de cavaliariá. Mossens de la Batariá dels canons amb vitz, avètz enveja de pasturar quand vos tiran dessus a còps de canonasses, e que Coetadobla es embuscat?

— Gaireben tant d'enveja coma de nos jaire per laisser los òmes s'espatarrar sus sautres; o que de ronçar sus de mond armats de cotelasses! Ai pas jamai ausit res d'aital. Un cingle de montanha, una

carga plan equilibrada, un menaire fisable que vos laisse causir ont pausar los pès, e soi vòstre muòl! Mas çò autre, non! diguèt Martin en tustant amb lo pè.

— De tota evidéncia, diguèt lo caval de cavalaria, sèm pas estats tornissats dins lo meteis mòtle. E vesi plan clar que ta familha, del costat de ton paire, a lo cervèl puslèu remolit.

— T'ocupes pas de ma familha del costat del meu paire, diguèt Martin en colèra (que tot muòl aborris qu'òm li remembre que son paire èra un ase). Lo meu paire èra Qualqu'un sortit del miègjorn, e podia morder, far tombar e afrabar a còps de pès quin caval que siá que se trobava pels passes. Oblidèsses pas aquò, Gròs Brun Brumby!

Brumby vòl dire — rossalha. Afiguratz-vos çò que ressentiria Ormonde* s'un caval d'omnibus lo sonava — Rossinanta, e comprendrez alara çò que ressentiguèt lo pur sang australian: vegèri lo blanc de son uèlh beluguejar dins las tenèbras.

* Caval de corsa famós.

— Diga, filh de borrica importada de Malagà, diguèt entre sas dents, aimariai que sapièsses que, del costat de ma maire, soi parent de Carbin que ganhèt la copa a Melborna. E d'aquí ont veni, avèm pas per costuma de nos laisser pompir per quin muòl que siá, amb una lenga de papagai e amb un morre de pòrc. Batariá de tirataps e de petadoiras de sambuc! En garda! - - Sus tas patas de darrièr! sisclèt Martin.

Totes dos se cabrèron un contra l'autre, E m'atendiaí a una batèsta forsenada, quand una votz renosa e gargolhosa montèt de las tenèbras, de sus la drecha:

— Òu! dròlles, perqué vos castanhatz, aval? Calatz-vos suaus!

Los dos animals tornèron tombar de patas amb un ronfle refastinhós, que ni muòl ni caval pèdon pas endurar una votz d'elefant.

— Aquò's Coetadobla! diguèt lo caval de cavalaria. Lo pòdi pas sentir: una coa de cada band, aquò's pas de jòc!

— Es ric a ric çò que ressentissi, diguèt Martin en s'arrucant contra lo caval de cavalaria per èsser pas sol. Nos révertam fòrça, per d'unas causas.

— Supausi qu'avèm eretat d'aquò del costat de las nòstras maires. Es pas la pena de se targanhar.. Òu! Coetadobla, siás estacat?

— Òc-ben, diguèt Coetadobla amb un rire que li montèt tot lo long de la trompa: soi estacat per la nuèch. Ai ausit tot çò qu'avètz dich, dròlles. Mas crentèssetz pas: vendrai pas fins a vosautres.

Los buòus amb lo caval diguèron a mièja votz:

— Paur de Coetadobla? Quina asenada! (E los buòus d'ajustar): no'n volèm mal qu'ajas ausit, mas es vertat. Coetadobla, perqué as pauc dels canons, quand tiran?

— Per ma fé, respondèt Coetadobla en fregant una pata de darrièr contra l'autra (ric a ric coma o fa un drollon quand legis un poèma), me demandi se comprendriatz?

— Comprenèm pas, mas nos cal rebalar los canons, diguèron los buòus.

— Ò sabi. E sabi tanben que sètz plan mai coratjoses que çò que cresètz. Mas per ieu es quicòm mai...: mon capitani de Batariá me titolèt, l'autre jorn, d'ANACRONISME PAQUIDERMIC.

— Un autre biais de se batte, supausi? diguèt Martin que tornava recuperar.

— Sabètz pas çò que vòl dire, vosautres, naturalament, mas ieu o sabi: aquò vòl dire — entremièg. E es exactament aquí que me tròbi. Me pòdi afigurar çò qu'arribarà s'un obús ven a espetar. E vosautres los buòus, o podètz pas far.

— Ieu o pòdi! diguèt lo caval de cavalaria. Amens un pauc. Assagi de i pensar pas.

— O me representi melhor que non pas vosautres, e i sosqui, ieu. Sabi qu'ai fòrça susfàcia a gandar. E sabi que degun me pòt pas garir quand malautegei. Tot çò que son capables de far es de suprimir la sòlda de mon cornac d'aquí que ieu siá garit. E pòdi comptar pas que sul meune cornac.

— A! diguèt lo caval de cavalaria, aquí l'explicacion: ieu, pòdi comptar sus Dick.

— Me poiariatz cargar tot un regiment de Dicks sus l'esquina sens melhorar çà que ressentissi. Ne sabi pro pet èsser destorbat, e pas pro per contunhar çà que la.

— Comprenèm pas, diguèron los buòus.

— O sabi. Es pas a vosautres que parli, que sabètz pas çò qu'es lo sang.

— Si! afortiguèron los buòus: es una matèria roja que s'embeu dins la tèrra e que sentis. (Lo caval de cavalaria petnèt faguèt un saut e un ronfle):

— Me parletz pas d'aquò, diguèt: lo sentissi d'aici pas que d'i pensar. Aquò me fa venir l'enveja de fugir... quand ai pas Dick a cavalin sus l'esquina.

— Mas i a pas de sang, aici! diguèron lo camèl amb los buòus. Perqué siás tan nèci?

— Es quicòm de bravament lord! diguèt Martin. Ieu pensi pas a m'enfugir, mas ne vòli pas parlar.

— Ara i sèt, diguèt Coetadobla en remenant la seuna per s'explicar.

— Ian segur que i sèm, que sèm estats aqui tota la nuèch, diguèron los buòus.

— Ò! vos parli pas a vosautres, que sèt pas capables de véser l'endedins de vòstre cap.

— Non. I vesèm amb los nòstres quatre uèlhs, diguèron los buòus: i vesèm tot drech davant nosautres.

— Se ieu n'èri capable, d'aquò, pas mai que d'aquò, auriàtz pas brica a rebalar los canonasses. S'èri coma mon capitani - se pòt afigurar las causas abans que lo fuòc comence, e ne tremola de pertot, mas ne sap tròp per s'enfugir, - s'èri coma el, seriái capable de remorcar los canons. Mas s'èri tant qu'aital intelligent, jamai seriái pas vengut aici: seriái rei dins la selva, coma de per abans, a me dormir la mitat de la jornada, e a me banhar quand aquò me diriá. Aquò fa un mes qu'ai pas pres de banh vertadièr.

— Tot aquò es plan polit, diguèt Martin, mas emplegar de grands mots, aquò resòlv pas los problèmas. Chut! faguèt lo caval de cavaliariá: cresi que compreni çò que Crestadobla vòl dire.

— Comprendràs mai dins una minuta, diguèt Crestadobla en colèra. Pel moment, explicatz-me perquè asiratz aiçò? (Se metèt a bramir amb tota sa votz.)

— Arrèsta! diguèron en còr Martin amb lo caval de cavaliariá (e los podiái ausir que trepejavan e s'estrementissián, qu'un bramal d'elefant es totjorn desagradu, mai que mai quand fa negrenuèch).

— M'arrestarai pas! diguèt Coetadobla. Auriàtz l'amabilitat de m'explicar aiçò: HRRMPH! RRRT! RRRMPH! RRRHHA!?

Alara, pleguèt còp sec. E ausiguèri un pichon gemèc. E coneguèri que Vixen aviá finit per me dessobtar.

Sabiá tan plan coma ieu que s'existis al mond una causa que l'elefant redobta mai que non pas tot, es un canhon que japa.

Atanben, pleguèt de gemicar, la Vixen, per se metre a intimidar Coetadobla entremièg sos pals. E de japar a l'entorn de sas patassas. Coetadobla raspèt dels pès e sisclèt:

— Vai-te'n canhonèl!... Me solfines pas las cavilhas, si que non te mandí una petnada!... Brave canhonèl... brave canhonèlon, aqui... Tirè! bogre de lordàs quejapa.... Ò! finirà que me mordirà lèu fach!

— Me sembla, diguèt Martin al caval de cavaliariá, que lo nòstre amic Coetadobla crenta pauc tot. È ben, s'aviái aguda una brava civadada per cada can que li petnèri sul camp de manòbras, seriái gaireben tan gras coma Coetadobla.

Siblèri, e la Vixen venguèt a l'escorsa cap a ieu, tota fanga. E de me lecar lo nas! E de me contar una longa istòria de caça ont m'aviái cercat per tot lo cantonament!...

Li ai pas jamai dich que compreniái lo parlar del bestial, si que non auriá presas tot un fum de libertats. E la clauguèri dins lo davant de mon pardessus. Alara, Coetadobla de raspar dels pès, de pompir e de romegar entre el:

— Extraordinari! Absolutament extraordinari! Es de familha!... Ont es passada aquela bichona vermina? (L'ausiguèri que cercava amb la trompa; e ajustèt en mifant): Semblariá qu'avèm totes quicòm: vosautres, Mossens, aviàtz ben paur de mon bramal, non?

Pas exactament, diguèt lo caval de cavaliariá, mas òm auriá dich qu'aviái de forselons a l'airal ont una sèla auriá degut se trobar. I tornèsses pas!

— Ieu ai paur d'un canhon. E Ilo camèl, el, a paur dels cachamals, la nuèch.

— Fòrt aürosament per nosautres, avèm pas totes a nos batre d'un biais identic, diguèt lo caval de cavaliariá.

— Çò que vòli saber, diguèt lo muòl jove que se calava despuèi un brieu, çò que vòli saber, es perquè nos devèm quitament batre.

— Per çò que o nos comandan! respondèt lo caval de cavaliariá en s'estrementissent de mesprètz.

— Los òrdres diguèt lo muòl Martin amb un reclac de dents.

— Hukm hai (es un òrdre) gargalhegèt lo camèl... (E Coetadobla e mai los buòus reprenguèron: Hukm hai!)

— Mas qual balha los òrdres? demandèt lo muòl novelari.

— L'òme que camina al davant de tu...

— O qu'es sus la teu esquina...

— O que te ten la brida de las nàrrias...

— O que te tòrç la coeta... diguèron Martin, lo camèl e los buòus, cadun a son torn.

— Mas qual lor balha los òrdres a eles?

— Ne vòls tròp saber, pichonàs, diguèt Martin: aquò's un dels daquòs per te trapar un còp de pè. Tot çò que te demandan, es d'obesir a l'òme que te comanda. E de pausar pas de questions.

— A fòrt plan rason, diguèt Coetadobla. Ieu pòdi pas totjorn obesir, que balanci entremièg, mas lo Martin a rason: escotatz l'òme qu'es al pè de vosautres e que vos comanda.

Si que non, arrestatz la Batariá tota. Sens parlar que vos trapatz una rosta... (Los buòus de Batariá se levèron per s'enanar):

— Lo matin es aquí, diguèron - anam tornar a las nòstras linhas. Es vertat que i vesèm pas que pels nòstres uèlhs, e que sèm pas plan desgordits. Mas, ça que la, sèm estats los sols, aquesta nuèch, a averpas agut paur. Bona nuèch, brave mond. (Degun respondètpas, e lo caval de cavalaria, per cambiar de convèrsa, demandèt):

— Ont es passa aquel canhon? Un can, aquò vòl dire, un òme empr'aquí.

— Soi aici! japèt la Vixen: jos la culassa del canon, amb lo meu patron... Bogre de grand maladrech de camèl! nos as desquilhada la tenda! Lo meu patron es en colèra quicòm!

— Po! faguèron los buòus: deu èsser un Blanc.

— Plan segur! respondèt Vixen: vos afiguratz qu'es un vaquièr negre que s'ocupa de ieu?

— HOAH! OACH! OGH! faguèron los buòus: afanem-nos de partir.

E de s'encaminar, en s'afonsant dins la fanga. E se vengèron d'espintar lo jo dins la caplata d'un caisson de municions ont demorèt clavada.

— Avètz capitat! diguèt Martin tranquilament. Arpategetz pas. Sètz plantats entrò lo matin. Avètz un tòr dins lo cap?

Los buòus emetèron los longs ronfles fiulaires de las bèstias banudas indianas. E de butar! E de s'apiejar un contra l'autre! E de pivotar! E de pompir! E de derrapar! E de gaireben tombar dins la fanga en raspant del còl gisposament!

— Vos anatz copar las quèrbas del còl sens estar gaire! diguèt lo caval de cavalaria... Qué las avètz, contra los Blancs? Ieu vivi amb eles.

— Nos... nos... nos manjan!... Tira! comandèt lo primièr buòu.

Lo jo petèt còp sec. E s'enanèron totes dos, pesugasses. De per abans coneissiái pas perqué lo bestial indian redobtava tant los Anglèses: es per çò que nos manjarn de buòu. E lo bestial, naturalament, aborris aquò. Cap de vaquièr i tòca pas jamai.

— Vòli èsser foetat amb las meunas cadenas! Qual auriá imaginat que dos mastodonts aital perdrián lo carabiròl? diguèt Martin.

— Que s'acomòde! Vau véser aquel òme sulpic: la màger part dels Blancs, o sabi, an de lecadissas dins la pòcha, diguèt lo caval de cavalaria.

— Alara, vos laissi. Pòdi pas dire que me vengan per gost, a ieu, los Blancs. De mai, los Blancs qu'an pas d'airal per dormir son, mai que probable, de panaires. E ieu ai sus las esquinas tot un fum d'apleches que son del Govèrnamet... Vèni, cabdèt: tornam a las nòstras linhas. Bona nuèch, Austràlia! A deman per la revista, probable... Bona nuèch, vièlha Bala de fen! Agacha de passar pas l'òsca, è?... Bona nuèch Coetadobla! Se passas davant nosautres sul terren, deman, brames pas, qu'aquò nos destorba la formacion!

Lo muòl Martin s'alunhèt balin-balant, d'un aire important, coma un vièlh soldat. Just alara, lo morre del caval de cavalaria veniá furgalhar sus ma peitrina, e li balhèri de bescuèches, mentre que Vixen, vanitosenolassa, li contava de proesas suls vintenats de caval qu'aviàm, ela amb ieu:

— Vendrai deman a la revista, dins una veituròta, diguèt. Ont seretz?

— Sus l'esquèrra del Segond Esquadron: soi ieu que règli lo movement per tota la tropa, ma brava dòna, respondèt civilament. Ara, cal que m'entorne amb Dick: ai la coeta tota fanga, e li caldrà doas oras de gròs trabalh pet m'aprestar per la revista.

La granda revista de totes los trenta mila òmes se debanava aquela aprèsdinnada. Vixen amb ieu èrem en bona plaça, a tocar del Vice-Rei e de l'Emir d'Afganistan amb son naut capelàs d'Astrakan negre e, al mitan, la granda estela de diamants.

La primièira partida de la revista foguèt plan ensolelhada. Los regiments defilèron, ersa après èrsa de cambas totas plan sincronizadas, de fusils totes fòrt plan alinhats; tant i a que los uèlhs nos fasián quatre.

Venguèt alara la Cavalaria, al magnific pichon galaup de cavalaria de Bonnie Dundee*. E Vixen, jaguda dins sa veituròta, tibèt l'aurelha.

Lo Segond Esquadron de Lancièrs passèt rapidament. I aviá lo caval de cavalaria, amb sa coeta que semblava de seda fialada, son morte dins lo pitral, una aurelha quilhada e l'autra baissada. Reglava l'anar de tot l'esquadron. E sas cambas se bolegavan tan lèstas coma una musica de valsa.

Puèi venguèron los canonasses. Vegèri Coetadobla atelat de front amb dos autres elefants, mentre que vint parelhs de buòus caminavan de per darrìer. Lo seten parelh aviá un jo nòu e semblava puslèu amalugat e cansat.

Fin finala venguèron los canons amb vitz. E lo muòl Martin se comportava coma se comandava totas las tropas. Sos arnesques, oliats e cirats, lugardejavan. Foguèri lo sol a cridar òsca al muòl Martin, mas jamai virèt pas lo cap, ni deçà ni mai delà.

La pluèja tornèt tombar e, per un temps, i agèt tròp de bruma per véser çò que las tropas fasián. Desplegadas en un grand mièg cèrcle en travèrs de la plana, se tornavan desplegar en linha. Aquela linha fasiá totjorn en s'alongant de mai en mai, fins a mesurar mai d'un quilomètre d'una ala a l'autra. S'amodèt alara tot drech cap al Vice-Rei e l'Emir. E, per mesura que se sarravan, lo pelsòl se metèt a fremesir, coma lo pont d'un vapor quand los motors viran a plen regim. Qui o a pas vist se pòt pas afigurar l'impression afrosa, sus l'espectador, d'aquela progression regulara de las tropas, e mai sàpia que s'agís pas que d'una revista.

Agachèri l'Emir. Entrò ara, aviá pas manifeste lo mendre signe d'estonament, ni mai res pus. Mas se metèt alara a regassar los uèlhs de mai en mai, a s'emparar de las guidas de son caval e a agachar enrè. Òm auriá dich, l'afar d'un moment, qu'anava tirar son sabre e se far carnin al mièg dels Angleses e de las Anglesas de las veituras d'enrè.

Puèi, la progression s'arrestèt còp sec. Lo sòl pleguèt de fremesir. Tota la tièira de soldats saludèt. E trenta fanfaras se metèron a musicar ensemble. Èra la fin de la revista. Los regiments dintrèron jos la pluèja, e una fanfara d'artilhariá ataquèt:

Los animals intrèron dos per dos
per s'encorar.
Los animals intrèron dos per dos:
lo muòl de Batariá amb l'elefant,
e totes dos intrèron dins l'Arca
per se gandar del plujal...

* Musica militar dels galaups de cavalià.

Ausiguèri alara un vièlh capdefila pelgris e cabelut d'Asia Centrala qu'èra vengut amb l'Emir, questionar un oficièr indigèna:

— È ben, diguèt, consi aquela meravilha es estada possible?

— S'es donat un òrdre, respondèt l'autre, e an obesit.

— Mas las bèstias, son tant intelligentas coma los òmes? demandèt lo capdefila.

— Obesisson. Coma los òmes. Muòl, caval, elefant, o buòu... obesisson a lor mèstre; e lo mèstre a son sergent; e lo sergent a son lòctenent; e lo lòctenent a son capitani; e lo capitani a son comandant; e lo comandant a son coronèl; e lo coronèl a son general de brigada que comanda tres regiments; e lo general de brigada al general d'armada qu'obesis al Vice-Rei qu'es al servici de l'emperairitz. Aital!

— Aimariái plan que siá aital en Afganistan! diguèt lo capdefila, qu'aval obeissèm pas qu'als nòstres instints.

— Avètz aqui perquè, diguèt l'oficièr indigèna en fresilhant sa mostacha, avètz aqui perquè lo vòstre Emir qu'escotatz pas, es forçat de venir quèrre los òrdres del nòstre Vice-Rei.

IMNE PATRIOTIC DELS ANIMALS DE L 'A CANTONAMENT

Los Elefants de Batariá.

Graciosèrem lo Grand Alexandre
amb la nòstra fòrça erculenca,
amb la saviesa del nòstre front
e lo gaubi dels nòstres genolhs.
Avèm corbat lo còl pr'amor de servir
sens jamai pus nòstre còl afranquir.
Plaça! Plaça! Plaça pels atelatges de tres mètres
del traïn d'artilhariá dels canonasses!

Los Buòus de Batariá.

Aqueles valents, jols arnesques, esquivan lo front,
que çò que sabon dels canons preocupa un coma l'autre.
Es alara qu'arribam, nosautres,
per los remplaçar als canons.
Plaça! Plaça! Plaça per nòstres vint jos
del train d'artilhariá dels canonasses!

Los Cavals de Cavalariá.

Per la marca de mon espatla! la musica pus polida
es la dels Lancièrs, dels Dragons, dels Ússars,
plan pus agradiva per ieu quenon pas Estable e Abeurador:
lo galaup de cavaliariá sus l'aire de Bonnie Dundee.

Balhatz-nos per manjar, de repaus, d'exercici,
de palafrenièrs.
Balhatz-nos fòrça bon aire e de braves cavalièrs.
Alinhatz-nos en colomna e per esquadrons, e alara veiretz
consi sus l'aire de Bonnie Dundee se compòrta un corsier!

Los Muòls de canons amb vitz.

Quand mos companhs amb ieu èrem a rapar pels cropals, amont, la senda se perdiá per las
pèiras que rebordèlan, mas avançàvem, que nos sabèm engulhar, arrapar, dròlles!
nos replegar ont que siá...
Ò! es lo nòstre regal, amondaut, d'aver una pata en balança,
e mai doas!

Los Camèls d'Intendéncia.

Avèm pas de musica-camèl plan del nòstre sicap
per nos ajudar a caminar pesuc,
mas tot lo còl del camèl servis de trombon felut:
RTT-TA-TA-TA! servis de trombon felut!
E la nòstra marcha militar es aiçò:

PÒDI PAS! VÒLI PAS! IRAI PAS! FARAI PAS!

Fasètz passar lo mot de passa a tota la tièira!
Un fais de sus l'esquina de qualqu'un a lisat,
demandem en bramant una pausa e fagam de sarrabastal:

ORRR! IARRH! GRR! ARRH!

Qualqu'un, efidacòm, se fa metre a la rega!

Totes les animals ensemble.

Sèm totes los d'aiceste Cantonament,
cadun de servici al seu pòst,
filhs de l'aguhada, del jo,
del bast, de l'arnesc, del colar, del carreg.

Agachatz nòstre alinhament a través la plana,
coma una cordèla doblada,
e que s'estira, e que se tòrç, e qu'erseja
devèrs la guèrra, o balajant tot,
mentre que, a ran de nosautres, los òmes
polveroses, silencioses, somelloses,

sabon pas perquè, eles o nosautres,
sèm a caminar, a patir, totes los cadajorns.

Sèm totes los d'aiceste Cantonament
cadun de servici al seu pòst,
filhs de l'aguhada, del jo,
del bast, de l'arnesc, del colar, del carreg.

© CIEL d'Oc – Janvié 2007